22060
hist. 8.1 p.355

324543
#
Rocca (Ange)

CHRONHISTORIA DE APOSTOLICO SACRARIO

324543

NOMENCLATVRAM;
Inſtitutionem, & Inſtructionem, Munia item,
Et ſeriem Sacriſtarum in AVGVSTINIANA FAMILIA
Tercentum, & amplius ab hinc annis conſeruatam,
& nunquam interruptam comprehendens,

AVCTORE. FR. ANGELO. ROCCA. CAMERTE
Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini,
eiuſdem Sacrarij Præfecto,
ET. EPISCOPO. TAGASTENSI

Ad Sanctiſsimum Dominum Noſtrum
PAVLVM V. PONT. MAX.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1895

ROMAE, Apud Guillelmum Facciottum. M.DC.V.
SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur.

S placet R. P. Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

B. Gypſius Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Io. Maria Braſichellenſis, Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter.

SANCTISSIMO PATRI. ET DOMINO. NOSTRO PAVLO. V. PONT. MAX.

AVGVSTINIANA Familia (Beatiſsime Pater) tantum Apoſtolicæ Sedi debet, quantum vix vnquam verbis explicari poteſt, & multis quidem nominibus, præſertim vero ex Apoſtolici Sacrarii Præfectura tercentum, & amplius, ab hinc annis eidem Familiæ commiſſa, & in eo-

dem Fratrum Eremitarum Ordine ad hanc vſque diem ob meram Romanorum Pontificum benignitatem conſeruata in tam longa ſeculorum ſerie nunquam intermiſſa, ſiue interrupta : immo, vt Alexander VI. felicis recordationis, in Bulla, plumbeo ſigillo munita, & in chartophylacio, ſiue archiuo Auguſtiniano aſſeruata, teſtatur, de huiuſce Præfecturæ initio, ſeu contrario memoria hominum non extat. Propterea ego, cum hæc mecum ipſe non minus frequenter, quàm attentè fuerim meditatus, Chronhiſto-

riam

riam de Apoſtolico Sacrario conſcribere ſtatui, conſcriptamq. in lucem edendam curaui, vt non ſolum Sacriſtarum poſteritas multis in rebus iuuetur, ſed vt etiam vniuerſa Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini Familia commoneatur, quantum officii apud Sanctam & Apoſtolicam Sedem ſuſtineat; ceterisq. beneficiis, & quidem plurimis, quæ à Romanis Pontificibus accepit, ad memoriam item reuocatis, quàm libenter, quàm aſsiduè, quàm ſtudiosè ac diligenter pro ea in Vinea Domini ſibi ſit allaborandum, non ignoret.

Chronhi-

Chronhiſtoria itaque de Apoſto-
lico Sacrario, quod mihi mea ſu-
pra merita benignitas Clementis
VIII. ſanctæ recordationis, ac mei
beneficentiſsimi, decem ab hinc
iam annis, commiſit; intra dome-
ſticos Beatitudinis Tuæ parietes à
me ad hunc finem elucubrata,
eam citra illud fraudis nomen,
quod Iureconſulti Stellionatus
crimen appellant, nonniſi Sancti-
tati Tuæ inſcribendam ſeu dedi-
candam eſſe omnino iudicaui, &
aliter fieri non poſſe pro comper-
to habui, quippe qui in Apoſto-
lico Sacrario de ipſius Præfectura

dictam

dictam Chronhiſtoriam conſcripſi multis iam beneficiis Apoſtolicæ Sedi, & Sanctitati Tuæ deuinctiſsimus. Hanc igitur elucubrationem in Aedibus Apoſtolicis ex induſtria Famuli tui (qualiſcunque illa ſit) natam, & in hominum proſpectum productam, Beatitudini Tuæ offero & dono; immo verò tamquam debitam, vel potius tamquã propriam reddo, ac reſtituo, ad Sanctitatis Tuæ pedes humillimè prouolutus. Interea ego, officii mei non immemor, Deum bonorum omnium fontem vberrimum ſupplicit er precor, ac precabor ſemper,

per,

per, vt, quemadmodum Te ſuum in terris Vicarium ſuperioribus diebus immenſa ſua clementia, & manifeſtiſsimo quidem, ac verè admirando diuinæ prouidentiæ argumento nobis dedit; ita ad vniuerſæ Eccleſiæ ſanctæ dignitatem tuendam, & in dies amplificandam ad multos annos incolumem, ac felicem conſeruet. Romæ in Palatio Apoſtolico Kalendis Iulii. M. DC. V.

Sanctitatis Tuæ

Humillimus ſeruus, eidemq. deuinctiſsimus,

F. Angelus Rocca Camers, Apoſtolici Sacrarij Præfectus, & Epiſcopus Tagaſtenſis.

SCRIP-

SCRIPTORVM nomina, quæ in Chronhiſtoria citantur.

A

AELIVS Lampridius in Alexandro Seuero.

Alexandri VI. Pontif. Max. Bulla.

S. Ambroſius Doctor Eccleſiæ.

Aſsiſtentium Sanctiſsimi D. N. Liber.

S. Auguſtinus Doctor Eccleſiæ.

B

BEda Venerabilis.

Blaſius Ceſenas, Cærem. Mag. in Diario.

Bullæ Pontificiæ.

Burchardus Argentinas, Cærem. Mag. in Diario.

C

CÆremoniale Romanum manuſcriptum.

Cæremoniale Romanum impreſſum.

Cæremonialia manuſcripta perantiqua.

Cæremoniarum Magiſtri in Diarijs.

Cardinalis Oſtienſis.
Cicero Latinæ linguæ parens.
Concilium Toletanum.

D

DEcreti, & Decretalium Libri.
Diaria recentiora, & antiqua.

F

FErdinandus de Caſtiglio Hiſtoricus.
Franciſcus Penia Rotæ Auditor.
Franciſcus Purpuratus iuriſconſultus.

G

GRegorius Magnus, Doctor Eccleſiæ.

H

HEgeſippus de Hieroſolymitanæ Vrbis excidio Scriptor grauiſſimus.
Hieronymus Hiſpanus, cognomento Romanus; Hiſtoricus, & Chroniſta.
Hieronymus Seripandus Cardinalis in Chronicis Ordinis S. Auguſtini.

I

IAcobus Spiegelius iuriſconſultus in Lexico.
Iacobus Bergomas in Supplemento Chronicorum.
Iordanus de Saxonia in Vitas Fratrum.

Io. Antonius Flamminius Hiſtoricus.
Ioſephus Pamphilus in Chronicis.
Ioſephus Scriptor antiquitatum Iudaicarum diſertiſsimus.
Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus.
Iulij II. P. M. Bulla.

L

L*Aurentius Surius in Vitis Sanctorum.*
Leander Albertus in Deſcriptione Italiæ.

M

M*Auritius Tertius in Chronicis.*

N

N*Icolaus Lyranus.*

O

O*Nuphrius Panuinius in Chronicis Eccleſiaſticis.*
Origenes Adamantius, Doctor & Scriptor inſignis.

P

P*Apirius Maſſonus in Gregorio XI.*
Papias, Grammaticus tempore ſuo clariſſimus.
Paris Craſſus, Cærem. Mag. in Diario.
Plinij Naturalis Hiſtoria.

Policraticus Ioannis Sareſberienſis.

Pomponius Mela inſigni opere de ſitu Orbis clariſſimus.

Prouinciale omnium Eccleſiarum Cathedralium.

Ptolemæus Geographus clariſſimus.

R

R*Egiſtra Ordinis S. Auguſtini antiqua.*

S

S*Piegelius Legiſta in Lexico.*

Suetonius Tranquillus in Auguſto.

T

T*Imotheus Bottonus Hiſtoricus.*

Toletanum Concilium.

V

V*Lpianus Iuriſconſultus.*

POMPEII. VGONII

Ode

Ad Illuſtrem admodum, & Reuerendiſſimum Patrem

D. ANGELVM. ROCCHAM

EPISCOPVM. TAGASTENSEM ET APOSTOLICI SACRARII PRAEFECTVM.

O LVMEN ingens Ordinis Angele,
Quem mente ſacra lux Lybiæ Pater,
Fundauit Auguſtinus, vnde
Progenies numeroſa fluxit.

Latè per oras, artibus ingeni
Virtute fulgens nec minus aurea,
Eccleſiæ, naui tremente,
Præſidium, columenq. fidum.

Te te ille, ſe nunc altius euehit,
Felici alumno Catus amabilis;
Te gloriatur, quem ſecundo
Per patrias properare laudes

Greſſu tuetur; non tibi deſides
Labuntur horæ, non hebet otio
Erecta mens, ſed perſpicaces
In ſtudijs teris vſque curas.

Ad

Ad hæc ſuperbis æmula Regibus
Colenda nimirum, eſt locuples tibi
Collecta librorum ſupellex
Pontificum in lare Vaticano.
Te ſede in illa nam pietas tua
Pridem locauit, magnanimo auſpice
Clemente, ſacræ qui beatas
Diuitias tueare gazæ.
Rectè merenti, quod decus Ordini
Sanxere iuſto munere Principes,
Seruatq. ad hoc æui, trecentum
Perpetua ſerie per annos.
Celata ſed quid gloria proficit,
Obliuioſa tecta ſilentio,
Cùm clara tot Patrum iacerent
Nomina? tot memoranda facta?
En te reſurgunt iam modo vindice
Sub lucis auras, te duce ſecula
Æterna viuent, quos iniquis
Obruerat tenebris vetuſtas.
Quos & laboris non tenuis tibi
Fuiſſe dicat, qui leget, abditis
Hinc inde chartis eruiſſe
Ingenio, vigiliq. cura.

Euoluat iſthæc Poſteritas lubens
Afri Parentis; nec tibi gratias
Referre ſeruanti grauetur
Priſca ſuæ monumenta Gentis.
Tum nuper alto qui ſolio Petri
Conſedit, & cui ritè dicas opus,
Te fronte reſpectet ſerena
Egregius pietate Princeps;
Virtute partis auctus honoribus
Exemplar vt ſis, præmia nauiter
Sequi laborantes, & omnes
Ad ſimiles animentur artes.

EIVSDEM AD EVNDEM
Epigramma.

CLauigerum ſacris, qui præſedere tuendis,
Hiſtoriæ ſeries hæc tua Rocca docet.
Nominaq. & ſeruat clarorum facta virorum,
Ordo tuus per quos tollit ad aſtra caput.
Te ſine Pontificum quid gratia proderat illis?
Quid gradibus varijs ſæpius auctus honor?
Obſcura penitus demerſi nocte iacerent,
Nec ſibi, nec Generi gloria magna ſuo.

Eruis è tenebris, ſcriptis tu Rocca diſertis,
Vtq. facis volitent cuncta per ora virum.
Principibus periere ſuis; te vindice viuunt,
Et famam longæ Poſteritatis habent.

EIVSDEM AD EVNDEM
Epigramma.

Pontificum Æditius, quæ munera, quiq. labores,
Temporibus varijs quiq. tributus honor,
Tum tercentenis quibus hoc onus obtigit annis
Poſt tria Succeſſor ſecula Rocca doces.
Scriptorum intactas calamo res hauſeris vnde,
Vnde ignota ſacræ tot monumenta domus.
Mirentur non viſa animis, quibus æmula Regum
Ingenij cultrix Bibliotheca tui.
Hæc, quæ perpetuis ſignares nomina chartis,
Hiſtoria hæc varias ſuppeditauit opes,
In quam, cùm tantos ſumptus effuderis, & cum
Non tibi ſub ſegni puluerulenta vacet,
Iure tuam, meritòq. legent, qui talia doctam
Laudabunt pariter, munificamq. manum.

Præf.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1895

PRAEFATIO
IN·CHRONHISTORIAM
DE. APOSTOLICO. SACRARIO.

SICVT nulla vnquam fuit tam barbara & effera Gens (quemadmodum eloquentiæ Latinæ Parens, & recte quidem, ſentit) quæ aliquam de Deo notitiam, vel ſola natura docente, non imbiberit; ita nec vllam fuiſſe crediderim Nationem, quæ certas, & proprias quaſdam non habuerit cæremonias, quibus illum, quem ſibi finxiſſet Deum, veneraretur & coleret. Id quod cum ex Græcorum & Latinorum hiſtorijs clariſſime patet; tum ex ijs, quæ in ſacra Scriptura, ac præcipuè in veteri Teſtamento leguntur, aperte confirmatur. Veteris namq. Teſtamenti Patres illos ſua ſacrificia, ſuosq. ritus ex diuinæ legis præſcripto habuiſſe, ac religioſiſſimè obſeruaſſe non ignoramus. Quæ res cum ita ſit, ſole clarius nobis apparet, quàm fidei, quàm pietati, quàm denique Chriſtianæ Religioni maxime conueniat, vt poſt Meſſiæ, veri Dei Filij ad nos miſeros homines redimendos in hunc mundum aduentum, ea, quæ illi eſt ſponſa, nobis autem mater, Eccleſia, certas, ſtatas, & proprias habeat cæremonias, ritũsq. ſolemnes, tanto antiquis ſacratiores, ſigni-

Cic. lib. 1. de legibus.

Eccleſia ſponſa, & mater.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE 1895

Gratiæ libertatis præſtātia.

gnificantiores, & excellentiores; quanto legis ſeruitutem (vt alia breuitatis cauſa ſilentio prætermittam) gratię libertas antecellit.

Quæ ſanè obſeruationes circa ſacros ritus ſi in omnibus Chriſtiani Orbis Eccleſijs eſſe debent, multò magis, & multò quidem plures coram Romano Pontifice, qui cæleſtis Pontificis, & æterni Regis, ſupremiq. ac veri omnium Monarchæ vices gerit in terris; quiq. in ea reſidet Cathedra, quæ omnium Eccleſiarũ Regula, & Mater eſt, atque Magiſtra. Merito itaque Summi Pontifices non mediocrem ſemper adhibuerunt diligentiam, vt viros apud ſe, cæremoniarum Eccleſiaſticarum & ſacrorum rituum peritia ornatos, haberent, qui illarum pręceptores ac magiſtri dici iure, atque eſſe poſſent. Non minori etiam ſtudio curarunt, vt Sacrariũ Apoſtolicum tanta veſtium, indumentorum, vaſorum ſacrorum, ac multiplicium, pretioſiſſimorumq. omnis generis ornamentorum Eccleſiaſticorum copia abundaret, tantis myſterijs, necnon miniſtris ac miniſterijs digna. Quæ denique omnia, vt ea, qua decet, veneratione tractarentur, diligentiſſimaq. cuſtodia ad ſacros ritus Eccleſiaſticis cæremonijs inſignitos celebrandos aſſeruarentur, probos ac fidos viros illis præficere accuratè ſtuduerunt, vt ea ſibi commiſſa fideliter cuſtodirent, ac iuxta diuinorum officiorum varietatem opportunè depromerent, accommodateq. prępararent, reſq. tandem neceſſarias loco ac tempore iuxta indigentiam ſubminiſtrarent. Hi autem viri ob huius generis Pręfecturam, quouis Prælato dignam, Sacriſtæ nomine ſunt nuncupati. Antea igitur quàm de huiuſce Præfecturæ dignitate, ac ſerie Sacriſtarum in Ordine Eremitano ſancti Auguſtini tercentum & amplius ab hinc annis

Cæremoniarũ Magiſtri.

Propoſitio.

nis conſeruata, & numquam interrupta; necnon de viris omnibus, qui hac Præfectura in Palatio Apoſtolico aliquot iam ſæculis ad hanc vſque diem functi ſunt, ſermonem habeamus, Sacrarij & Sacriſtæ nomenclaturam ac functiones aggrediemur, vt ſingula diſtinctè, atque ordinatè diſpoſita explicentur.

De Sacrarij & Sacriſtæ nominibus.

SACRARIVM apud Ethnicos tàm pro loco, in quo ſacra reponebantur; quàm pro Larario, Sacrario ſcilicet domeſtico, in quo Lares, & Dij peculiares, vel domeſtici in ædibus priuatis colebantur; necnon pro Sacello publicè conſecrato accipitur. De loco iuxta primam ſignificationem Cicero, vt reor, Aquilæ argenteæ Catilinam domi ſuę Sacrarium ſtatuiſſe dicit. De Larario, hoc eſt, de Sacrario domeſtico loquitur Lampridius in Seuero, dum ſcribit, Alexandrum Seuerum in Larario rem diuinam matutinis horis factitaſſe ad effigies Deorum, in quibus habebat Apollonium, Orpheum, Abrahamum, & Chriſtum. In ſecundo Larario ſimulacrum habebat Virgilij, & Ciceronis. Suetonius autem in Auguſto non tàm pro ſacrorum repoſitorio, vel priuato Larario, quàm pro Sacello publicè conſecrato ſumpſit, dicens: Auguſtus ad capita natus bubula, vbi nunc Sacrarium habetur, aliquanto poſt, quàm exceſſit, conſtitutum. Pro eodem forſan ſignificatu à Cicerone Sacrarium Bonæ Deæ nominatur.

Cic. prima & ſecunda in Catilinam.

Lampr. in Alex. Seuero.

Suet. in Oct. Aug.

Cic. pro T. Ann. Mil.

Sacrarij ergo nomen, ſiue pro Larario in ædibus priuatis apud Ethnicos olim ſtrui conſueto, ſiue pro lo-

co ſacrato,ſeu Sacello; ſiue pro eo Templi loco, in quo ſacra reponebãtur, tam apud Scriptores profanos,quàm Eccleſiaſticos in frequenti fuit vſu. Vt autem multos vtriuſque claſſis Auctores breuitatis cauſa poſthabeam, primo prætermiſſo ſignificatu, illud in medium afferam, quod Hegeſippus natione Iudæus (vt ait Tritthemius) ad Chriſti deinde fidem conuerſus, & Apoſtolorum temporibus vicinus; Vel quiuis ætatis poſterioris alius, de Sacrario, hoc eſt, de ſacratiſſimo Templi loco, in hiſtorijs de Bello Iudaico, deq. Hieroſolymitanæ vrbis excidio ſcriptum reliquit. Is enim in quinto hiſtoriarum libro, dum miſerandam Ciuitatis ac Templi ruinam ab Eleazaro deploratam narraret, hunc in modum locutus eſt: Vbi eſt maxima Ciuitas Hieruſalem, vbi decora Sion, vbi Templum mirabile, vbi ſecundum illud Tabernaculum, Sanctitatis Sacrarium, quo ſemel in anno ſolus Princeps Sacerdotum ſolebat intrare non ſine ſanguine, quem pro ſe offerret, & pro Populi delicto? Profanatum eſt à Gentibus; habitant in reliquijs vrbis qui eam deſtruxerunt. Hæc Hegeſippus, cuius totam ſententiam recitandam cenſui tamquam grandi, operoſo, & pene affectato genere inſignitam. Tertiam item ſignificationem explicauit Vlpianus, dum quid inter ſacrum locum & Sacrarium interſit, oſtendit, dicens: Sacer locus eſt locus conſecratus: Sacrarium, in quo ſacra reponuntur. Hæc Vlpianus. Sacrarium itaque à ſacris nomen ſibi ſortitum eſt rebus, cuiuſmodi ſunt variæ Sacerdotum ac Miniſtrorum veſtes, Reliquiæ Sanctorum, & vaſa ſacra, idq. genus alia, quæ in eo aſſeruantur. A Sacrario denique ipſo, tot tantiſq. rebus ſacris referto, cui Sacriſta præeſt, Sacriſtę nomen tractum eſſe, dicamus oportet.

Hegeſippus lib. 5. cap. 5.

Lib. 5. cap. 55.

Vlpianus l. Sacra. De Rerum diuiſione. Spiegellius.

An-

Antiquitus autem Sacriſtam cum Oſtienſi lib. 1. Summæ cap. de officio Sacriſtæ, cenſeo fuiſſe illum, quem Eccleſiaſtici viri Cimiliarcham, à cimilio deriuatum, paſsim vocitabant: nam cimilium, vel cimelium, κυμήλιον, vox Græca, ſignificat (vt Græcam linguam callentibus placet) quod in magno pretio habetur & aſſeruatur, veluti ſunt vaſa pretioſa, & ſacræ reliquiæ; vel, vt alij volunt, magis propriè, & vſitatè ita vocatur, quod in noſtra ſupellectile ceteris eſt pretioſius; & tale, quòd magna cura reponi ſoleat. De hac voce fit mentio in Policratico, ſiue de nugis curialium, ac veſtigijs Philoſophorum lib. 4. cap. 4. Locus autem, in quo res pretioſæ & in delicijs habitę reconduntur, Cimiliarchium, vel Cimeliarchium, Κειμηλιάρχιον, vocabatur, vt videre eſt apud Gregorium Magnum in lib. 2. Regiſtri ind. 11. epiſt. 49. hęc ſcribentem: Res autem, quæ apud eum inuentæ ſunt, in Cimiliarchio Eccleſiæ tuæ ſeruare modis omnibus ſtudebis. In lib. etiam 7. indict. 2. epiſt. 129. de Cimiliarchio ita inquit: De ſex vero centenarijs, qui in Cimiliarchio, Rauennati Eccleſiæ fuerant commendati, ſicut veſtra teſtatur epiſtola, ab excellentiſsimo Exarchò in quotidiana militum præfectura ſunt mutuati; &c. Qui autem Cimiliarchio præerat, Cimiliarcha, vel Cimeliarcha vocitabatur: quod enim Græcè Κειμηλιάρχος dicitur, Latinè ſupellectilis pretioſæ Cuſtos, vel Præfectus interpretatur. De hoc munere loquitur Panuinius in Chronico Eccleſiaſtico, dum de magnæ Eccleſiæ Cimiliarchis ad Archiepiſcopatum Mediolanenſem aſſumptis verba facit. Sunt item qui Cimiliarchij Præfectum, Theſaurarium vel Theſauri cuſtodem nominandum eſſe velint, vt Papias in ſuo Dictionario

Cimiliarcha, & Cimiliarchiũ quid.

Policraticus.

S. Greg. Lib. 2.

Lib. 7.

Panuinius Anno Dõ. 1173. & 1211.

ex-

Lib. 1. Decretal. Tit. 26. cap. 1.

Perlectis Iſidorus in Epiſt. ad Ludifredum.

Liber cærem.

explicat. Huius generis nomen, Cimiliarcha, ipſiusq. officium erat olim cura inſignitum in Eccleſia cathedrali Mediolanenſi annuo reditu, & quidem ſatis grandi; nunc reditu viget & cura, ſed diminuta. Sacriſta igitur & Cimiliarcha, ac Theſauri cuſtos, vel Theſaurarius olim dicebatur. Hinc eſt, quòd Concilij Toletani Patres, vt refertur in Decretalibus Tit. de officio Sacriſtæ, ad Sacriſtæ curam totius Theſauri Eccleſiaſtici cuſtodiam pertinere volunt, eumq. vt legitur Diſt. 25. Iſidorus Theſaurarium vocat, ad eumq. Chriſmatis conficiendi, Baptiſterijq. ordinandi, aliarumq. rerum curam pertinere ait. Alij vero à ſacra Aede, Aedituum, vel Aeditimum; & concinniori voce, A Sacris, vel Sacrarij Præfectum appellant; qui tamen ab ipſius Libri cæremoniarum Auctore in Libro 3. cap. 19. ſect. 2. Apoſtolici Palatij Sacriſta nuncupatur.

De Sacriſtæ Romani Pontificis officio cum dignitate coniuncto.

Lib. 1. Offi. cap. 8.

Officialiũ diuiſio.

OMNES, qui alterius poteſtati ſubſunt, aliqua ſub eodem fungentes præfectura, Officiales vocitantur, & ſunt. Officium autem, vt S. Ambroſius ait, ab efficiendo dictum, eſt quod quiſque efficere debet, obſeruata locorum, temporum, ac perſonarum ratione. Officialium vero alij ſunt cum dignitate, ſiue cum prælatione ſibi annexa; alij non item. Officiales primæ claſſis, (vt inferiores, qui in omni Familia bene inſtituta eſſe ſolent, ac debent, ſilentio prætermittamus) ſunt illi;

qui

qui ob inſigne munus, quod apud Romanum Pontificem exercent, etiam ſi Epiſcopali aut maiori dignitate decorati non ſint, inſigni tamen Prælaturæ habitu induti, ab alijs non Prælatis diſtinguuntur, è quorum numero ſunt, S. R. E. Vicecamerarius, vel Vrbis Prætor ſeu Gubernator, Auditor Cameræ, Datarius, Theſaurarius Generalis, Protonotarij Apoſtolici, Subdiaconi Apoſtolici, Auditores Rotæ ſiue Cappellani Papæ, cum Magiſtro Sacri Palatij, Clerici Cameræ, Acolyti, Abbreuiatores, Secretarij, & Referendarij, quorum aliqui vbi primum ad ſua officia aſſumpti ſunt, pallio ſaltem ad Prælaturam pertinente, paulo infra humeros ad brachia extrahenda perforato, quod mantellettum Italicè appellant (Magiſtro Sacri Palatij excepto) induuntur, & Prælati nuncupantur. Alij vero inſigniores ex ijs, quos recenſuimus, Prælati, tunica etiam linea candidiſſima, & ſubtiliſſima, ab humeris ad poplites vſque fluente, infraq. mantellettum geſtari ſolita (quam rocchettum vulgo vocant) inſigniuntur. Sunt igitur qui mantelletto ſaltem, quod Prælaturæ inſigne eſt, per Vrbem incedunt decorati, & Prælati vocitantur. Hunc in modum Papæ Sacriſta non Epiſcopus ſeſe habet, qui ad officium Sacriſtatus aſſumptus, ſupra mantellettum rotundo ſcapularum tegumento cum capitio modico, quod cucullæ ſeu potius cuculli loco, mozzettam vulgo appellant, vel Sanctiſsimi D. N. vel S. R. E. Cardinalis manu ad officium ipſum cohoneſtandum inſigniri ſolet, ſicut in me factum fuiſſe ſum expertus. E manu enim Illuſtriſſimi ac Reuerendiſſimi D. Petri S. R. E. Cardinalis Aldobrandini dictum habitum vna cum Diplomate Pontificio ad Sacriſtatus offi-

Officiales primæ claſſis.

Mantellettum quid.

Officiales inſigniores, & Prælati.

Rocchettum quid.

Mozzetta quid.

Card. Aldobr.

officium pertinente ſuſcepi, cum primum ex mera Clementis VIII. Pont. Max. benignitate ad hanc Præfecturam, immenſa Dei clementia annuente, fui euectus. Ceteri autem fere omnes, qui hac functi ſunt Præfectura, tum ad Sacriſtatus officium magis cohoneſtandum, tum etiam propter obſequium ipſum, quod à Sacriſta in re ſacratiſſima facienda, necnon alijs in rebus circa perſonam Romani Pontificis pręſtari ſolet (vt infra ex chronicis atque ex hiſtorijs explicabimus) vel Epiſcopali vel Archiepiſcopali, vel tandem Patriarchali dignitate fuerunt inſigniti, Prædeceſſore meo cum alijs perpaucis excepto, qui ob rectum conſcientię ſcrupulum talem dignitatem non ſemel recuſauit.

Clemens VIII.

Sacriſtæ maiori dignitate inſigniti.

Quamuis autem id ita ſit, reperio tamen ego inter Apoſtolici Sacrarij Præfectos vnum, qui poſt Sacriſtatum ſuſceptum, Abbas Sancti Sebaſtiani, ſicut ſuo pleniſſime explicabitur loco, creatus fuit, cuius dignitas in coronatione Summi Pontificis Epiſcopos omnes præcedit: qua profecto eminentia ceteri Vrbis Abbates potiri ſolent. Huc accedit quòd Sacrarij Pontificij Præfecti non ſolum Confeſſarij Papæ, ſed Pœnitentiarij, & Bibliothecarij Apoſtolici eſſe ſolebant, & ad Sixti IV. vſque tempora officio Bibliothecarij functi ſunt, ſicut id in Catalogo Sacriſtarum oſtendemus. Hiſce itaque de rebus omnibus Apoſtolici Sacrarij Præfecturam tum ob ſolam Sacriſtatus curam ſibi commiſſam, tum etiam ob ſuas ipſius varias, & quidem honeſtiſſimas functiones, quas infra recenſebimus, dignitatem quandam ſibi annexam habere ratio ipſa perſuadet: nam Bibliothecarij Romani Pontificis non niſi in aliqua dignitare conſtituti creari olim ſolebant, vt noſtra fit tempeſtate: nam ſemper alicui ex

Lib. 1. cærem. ſect. 2. cap. 3.

Officia olim Apoſtolici Sacriſtæ.

S.R.E.

S. R. E. Cardinalibus Bibliotheca Vaticana committi ſolet. Adde etiam quòd Sacrarij Pontificij Præfectus munia Parochi exercet, ſicut ex ipſo Viatico ſacroſancto, quod in Cappella Pontificia perpetuò cuſtodiendum curat; necnon ex alijs functionibus ad Sacriſtam pertinentibus, apertè conſtat, vt infra videre licet. Quod ſane officium tum ob ipſas res, quæ ab eo adminiſtrantur; tum quia circa perſonam Papæ præſtantur, quandam ſuo quodam iure præſefert dignitatem: Sicut enim Rotæ Auditores, iuris vtriuſque Doctores peritiſſimi, & Cappellani Papæ vocitati, ceteros Cappellanos, quicunque illi ſint, dignitate Prælaturę antecellunt; ita & Sacriſtatus Apoſtolicus ceterorum Sacriſtarum & Parochorum officia longè præſtat, dictis de cauſis inter Prælatos lato ſub vocabulo comprehenſos adnumeratus. Sunt item in Cappella Acolyti, & Subdiaconi Apoſtolici, qui etſi Prælati non ſunt, officijs abſolutè ſumptis; in Cappella tamen Pontificia, quatenus Papæ Miniſtri, Prælaturæ nomen retinent, ac veſtitum, cappa & rocchetto vtentes. Ita pari, vel potius præſtantiori ratione Papæ Sacriſta eſt: quia quamuis ceteri Eccleſiarum Sacriſtæ Prælati non ſint, Sacriſta tamen Papæ, quatenus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, & Parochi munia exercens, Sacramentaq. ſubminiſtrare conſuetus, aliquo Prçlaturæ nomine potitur, & habitu.

Papæ Sacriſta Parochus.

Rotæ Auditores.

Quòd autem Sacriſtatus officium, & alia munia, quę publicè in præclarum Apoſtolicæ Sedis obſequium exercentur, dignitatem ſibi quandam, aut Prælaturam ſortiantur, vnum ex multis alijs exemplum de Protonotariatu in medium afferam. Nam Protonotarij, quatenus Apoſtolicę Sedis Notarij, Protonotarij

Cōfirmatio per exemplum Protonotariatus.

Apoſtolici, hoc eſt, Apoſtolicę Sedis Notarij, omnium ſcilicet Notariorum primi, ad ſupremum officij ſtatum inſinuandum vocitantur, & ſunt, habitu, & nomine Prelaturę, ac priuilegijs inſigniti. Iſtuc ipſum de Sacriſtatus Apoſtolici habitu, ac dignitate iuxtà officij naturam cenſendum, & affirmandum videtur.

Sacriſtatus dignitas ex p. 1. Decreti.

Onuphr. Panuin.

Lib 1. Decretal.

Adde etiam, quòd ab Iſidoro Hiſpalenſi Sacriſtatus inter dignitates recenſetur, vt videre eſt in prima Decreti parte Diſtinct. 25. cap. 1. Perlectis, vbi Gloſſa dum Iſidori verba interpretatur, hunc ait in modum: Quattuor dignitates debent eſſe ſub Epiſcopo in Eccleſia maiori, hoc eſt, Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius, [*Præfectus videlicet Scholæ Cantorum*] & Theſaurarius. Hæc ibi ex Iſidoro Hiſpalenſi, qui ſua in epiſtola ſatis longa ad Ludifredum ſcripta dictas dignitates, earumdemq. munia nominatim enarrat. Per Theſaurarium verò nonniſi Sacriſtam communi omnium conſenſu intelligendum eſſe Legiſtæ omnes affirmant, tùm ex dicto capite, Perlectis; tùm etiam ex cap. De officio Sacriſtæ lib. 1. Decretalium Tit. 26. cap. 1. in quo Sacriſta, Theſaurarius, vel Theſauri Eccleſiaſtici Cuſtos nuncupatur. Cùm itaque Sacriſtatus officium in Eccleſia Cathedrali, ſiue Epiſcopali inter dignitates connumeretur, multò magis idem officium dignitatem eſſe omninò dicamus oportet, dum ſub Romano Pontifice, qui eſt totius Eccleſiæ caput, exercetur; atque ab ipſomet Sacriſta non ſolum Chriſma iuxtà curam ab Iſidoro Hiſpalenſi dicta in epiſtola ei præſcriptam, ſed Oleum item ſanctum, & Oleum infirmorum in Apoſtolico Sacrario conſeruantur, & pro rerum indigentia ſubminiſtrantur.

Hac de cauſa Sanctiſſimi D. N. Sacriſta vbique lo-

corum

eorum vtitur mantelletto, à Romanis Pontificibus in ſignum Prælaturæ dari conſueto, quod Subdiaconis & Acolytis conceſſum eſſe non videmus. Hi enim per Vrbem incedentes mantelletto non vtuntur, quamuis ipſi Subdiaconi ſupra Auditores Rotæ, ſupra Clericos Cameræ, ſupra Acolytos, ſupra Abbreuiatores, & ſupra Secretarios; Acolyti vero inter Miniſtros Eccleſiaſticos Altari deſeruientes poſtremi, ſupra Abbreuiatores, & Secretarios locum in Cappella tenere ſoleant. De Referendarijs, qui etiam ſunt Prælati, mentionem haud facio, quippe qui Cappellis non interſunt, quia in eis locum non habent.

De Apoſtolici Sacriſtatus Prælatura efficit item argumentum non obſcurum facultas illa benedicendi tam ornamenta Altaris, quàm indumenta ſacra, ſiue, vt aiunt, paramenta tam Leuitica, quàm Sacerdotalia, necnon Corporalia, & cetera omnia ad vſum ſacrum pertinentia, in quibus Chriſma non adhibetur, à Summo Pontifice per Diploma ipſi Sacriſtæ dari conſueta: quæ ſane benedicendi facultas nonniſi Prælato concedenda cenſetur. Hac item Prælaturæ, ac ſacræ Theologiæ ratione Apoſtolici Sacrarij Præfectus ex ſui Sacriſtatus officio vbi primum ad Sacrarij Pontificij Præfecturam aſſumptus eſt, Theologorum Collegio pro Theologis Doctoribus Romæ creandis inſtituto cooptatur; & ſacrorum Rituum Congregationi, quæ inter aliquot S. R. E. Cardinales habetur, intereſſe ſolet. Hæc de Sacriſtæ Romani Pontificis officio cum dignitate coniuncto.

Facultas benedicendi.

Collegiũ Theologorum.

Cõgregatio ſacrorũ rituum.

De Sacriſtæ Romani Pontificis functionibus.

Sacriſtæ cura in Miſſæ Papæ tam ſolemni, quàm priuata, & & in omnibus cappellis.

SAcriſtæ Pontificij functiones frequentes, & multæ ſunt, eoq. digniores, quòd omnes fere circa perſonam Papę, rem præſertim ſacram facientis, præſtantur; miniſterium namq. ſuum Apoſtolici Sacrarij Præfectus tam in Cappella, quam dicunt ſecretam; quàm etiam in omnibus, & ſingulis ſiue Miſſis, ſiue Veſperis, ſeu Matutinis in Cappella publica, vel vbi Papa voluerit per S. R. E. Cardinales, vel per Prælatos alios celebrandis exhibere ſolet; Summumq. Pontificem, priuatim rem diuinam facere volentem, veſtes ſacras induere, & exuere ſemper conſueuit, vt in codice Sacrarij Pontificij legitur; eiq. in Miſſa aſſiſtit, reſpondet, & miniſtrat lumen candelæ, & omnia dicenda oſtendit. Ex duabus interea Hoſtijs vnam (antequam fiat oblatio) è manu Papæ acceptam prægustat, & comedit. Quod etiam de vino, & aqua facit in cratèram ſeu pàteram argenteam, & auratam per Cappellanum intimum ex ampullis effuſis bibens. Idem quoque, Papa ſolemniter celebrante, fit, S. R. E. Cardinale Diacono coram Papa dicta omnia eidem Sacriſtæ præbente: ſed in hac ſolemni Miſſa ex tribus Hoſtijs non conſecratis duæ à Sacriſta è manu eiuſdem Cardinalis ante oblationem acceptæ prægustantur, & comeduntur, vt fuſius in Commentario noſtro de Ritu Miſſæ huius dictum fuit. Auctor libri cæremoniarum poſt multa, quæ ad Sacrarij Pontificij Præfecti officium pertinent, ait hunc in modum: Sacriſta debet

Miſſa Papæ priuata.

Miſſa Papæ, ſolemnis. lib. cærem. 2. cap. 14.

Lib 3. ſect. 2. Cap. 18.

debet ſemper intereſſe, quando Pontifex celebrat, ſiue publicè, ſiue priuatim, & miniſtrare opportuna. Hæc ibi. Nec vnquam Summus Pontifex ob quaſcunque cauſas, quæ plures eſſe poſſunt, indumento aliquo ſacro veſtitur, niſi Sacriſta ſaltem miniſtrante.

Si quando ſtola Summo Pontifici imponenda ſit (vt in multis functionibus fieri ſolet, & frequentiſſime quidem) eam, nullo præſente Cardinale, collo eius imponere conſueuit Sacriſta, qui nihilominus ſemper adeſſe debet, vt vel porrigat Cardinali, vel Papæ ipſemet imponat, ſi Cardinalis non adſit. Iſtuc ipſum fieri ſemper conſueuit de aſperſorio in vaſe aquæ benedictæ tincto, Papa Sacellum priuatum, vel Eccleſiam aliquam ingrediente, vt in codice Sacrarij Pontificij legitur.

Stola Papæ imponenda.

Aſperſorium.

Miſſam etiam Papa priuatim audiente, Sacriſta, ſi Cardinalis non adſit, libro Miſſali accepto, Euangelium iam lectum exoſculandum Papæ offert; ita quoque ſuo tempore pacis inſtrumentum, quam pacem vocant, ei oſculandum porrigit. Cæremoniæ in omnibus functionibus obſeruandæ, dicto in codice explicantur.

Sacriſtæ cura Miſſam Papa priuatim audiēte.

Diſtributio denique Miſſarum omnium, quæ à Cardinalibus ſolemniter celebrantur, ad Sacrarij Apoſtolici Præfectum pertinet, ipſa tamen diſtributione, quæ ab eo excogitata fuit atque conſcripta, Cardinali, qui primum inter Cardinales Presbyteros locum tenet, oſtenſa. Diſtributio item Miſſarum, quas Prælati Aſsiſtentes in Sacello Pontificio celebrant; necnon Cappellarum omnium denunciationes vel intimationes per Curſores promulgari ſolitæ, ad eundem Sacriſtam pertinent.

Miſſarum diſtributio. Lib. 3. cæremon. ſect. 2. cap. 18.

Papæ

Sacroſanctum Viaticũ perpetuò in Cappella cuſtoditur. Lib.3. cærem. ſect. 2. cap. 18.

Papæ item Sacriſta Sacroſanctum Chriſti corpus in Hoſtia magna, quanta eſt, quæ à Celebrante ſumitur, in Cappella maiori, quam Sixtinam vocant; vel alibi, ſi Papa aliò commorandi cauſa ſeſe conferat, toto anno pro eius Viatico aſſeruandum diligenter curat: ipſamq. Hoſtiam de ſeptimo in ſeptimum diem mutari ſolitam, ad Romanum Pontificem in mortis articulo conſtitutum, Sacriſta, tanquam Parochus, deferre ſolet: nam quotidie dicta in Cappella erudito ac ſuaui Muſicorum concentu cantatur Miſſa, immaculataq. Hoſtia in pyxide argentea, ſed aurata, intra tabernaculum decentiſsimum, quamuis nunquam tanto Habitatore dignum, cuſtoditur; perpetuòq. ante Altare pendent hinc, & inde lampades ex ære montano, aut orichalco duæ accenſæ, in quibus lumen non oleo, ſed cerâ nutritur: cuius rei curatio Clericorum officio annexa eſt. Sacriſta verò tum monendo, tum iubendo & efficiendo ſtudet, vt circa tantum Sacramentum omnia iuxta Patrum decreta, & quanto maiori ſtudio fieri poteſt, fideliter, mundè, perpolitè, atque honorificè perficiantur.

Sacriſtæ cura in itinere Romanorum Põtificum Lib.1. cærem. ſect. 12. cap. 1.

Si quando Romanus Pontifex longum iter ſit confecturus, tota ſolemniter deferendi Sanctiſsimum Chriſti corpus, vniuerſiq. comitatus, & equitatus cura ei ex officio Sacriſtatus (vt baculus, iuriſdictionis inſigne, in itinere ab ipſo geſtari ſolitus, oſtendit) demandatur. In illo autem comitatu (præter milites tam pedeſtres quàm Equeſtres, Officialeſq. plurimos cum vniuerſo Cantorum Papæ Collegio; præter item Papę Cubicularios, viros nobiles, tituliſq. decoratos, ſacriſq. initiatos, & Sacellarios) multi vel Epiſcopali, vel Archiepiſcopali ac tandem Patriarchali dignitate,

tate inſigniti adſcribi ſolent, ſicut in profectione ab Vrbe Roma Ferrariam vſque, Anno ſalutis noſtræ M. D. XCVIII. factum eſſe conſtat. Quæ ſanè omnia in Commentario noſtro iam impreſſo, tam delineationibus ære inciſis, quàm verbis, & fuſiſsime quidem, conſcripta videre licet.

Sacriſta igitur, tanquam Parochus, à Sacris Romano Pontifici ſemper eſſe ſolet, ſiue ſano, ſiue ægroto, ſiue etiam Deo ſpiritum reddenti pro Sacramentis Eccleſiæ miniſtrandis; ſine cuius miniſterio nec etiam ſepulturæ mandatur. Præterea inſtar Parochi, ac iuxta curam ab Iſidoro Hiſpalenſi præſcriptam, vt videre eſt in prima Decreti parte; non ſolum Chriſma, ſed Oleum ſanctum, & Oleum infirmorum conficienda curat, & in Apoſtolico Sacrario conſeruat, eaq. pro rerum indigentia loco, ac tempore ſubminiſtrat.

Sacriſtæ cura perpetua. Lib. 1. cærem. ſect. 15. cap. 2.

Diſt. 26. cap 1.

Introducitur denique in Conclaue, vbi pro nouo Pontifice eligendo, quotidie, vniuerſo S. R. E. Cardinalium Collegio præſente, rem ſacram facit, & pro electo ſecundum morem veſtiendo, noua ſecum defert, cuſtoditq. indumenta. Eccleſiæ item Sacramenta iuxta Cardinalium & Conclauiſtarum indigentiam, in Conclaui adminiſtrat, necnon alias ad res, & quidem grauiſsimas, nonnunquam, prout occaſio ſeſe offert, adhibetur, quippe qui primum Conclauiſtarum tenet locum. Hæc breuiter de Sacriſtæ functionibus, quæ in libro Apoſtolici Sacrarij abſolutius tractantur, & explicantur.

Sacriſtæ functiones in Conclaui. Lib. 3. cæremon. ſect. 2 cap. 18.

Lib. 3. cærem ſect. 2. cap. 18.

De

De Sacriſtæ habitu in Cappella & foris.

TAMETSI de Sacriſtę habitu nonnihil diximus, dum de eius officio ac dignitate verba fecimus; hoc tamen loco de re eadem fuſius loquendum cenſeo, vt quæ dicenda ſuperſunt, omnia tum ob varias functiones, tum etiam ob alias dignitates, quibus Apoſtolici Sacrarij Præfecti inſigniri conſueuerunt, explicentur.

Sacriſta non Epiſcopus extra diuina officia eodem induitur habitu, quem regulares Epiſcopi ferre ſolent, præter pilei ſeu galeri chordulas, aut funiculos: horum enim viridis, illius vero nigri coloris eſſe debent, qualibus Protonotarij vtuntur. Veſtes igitur Sacriſtæ extra diuina officia ſunt nigri coloris hunc in modum: Inferior ſiue interior tunica (quam vulgò ſubtaneam vocant) ab anteriori parte vſque ad talos, vel ad conuexum vſque pedis; à poſteriori autem ad terram vſque demiſſa, cinguloq. coriaceo, nigro item, ſuccincta: Superior veſtis, inferiori amplior, ſed breuior, ad menſuram pallioli Epiſcoporum (quod mantellettum Italicè vocant) & ſcapularum tegumentum cum capitio rotundum (quod mozzettam paſsim appellant) eſſe debent. Sacriſtæ omnes, non Epiſcopi, veſtibus hiſce indui conſueuerunt, vt in libro Sacrarij Pontificij legitur. Has item veſtes noſtra tempeſtate geſtaſſe vidimus Fratrem Egidium Piſaurenſem, viuente adhuc Sacriſta, Fratre Ioanne Iacobo Barba Neapolitano, ſed tamen abſente, cui ad Concilium Tridentinum miſſo, datus à Pio IV. fuerat

Sacriſtæ habitus.

Sacriſta ad Concilium Trid. miſſus.

rat

rat in coadiutorem; necnon Fratrem Ioſephum Pamphilum Veronenſem, antequam hic Signinæ, ille verò Nepeſinæ Eccleſiæ Epiſcopi crearentur. Hunc eundem habitum geſtauit Frater Auguſtinus Fiuizanius Prædeceſſor meus. Quamuis enim hic aliquandiu, neſcio quonam conſilio ductus, mozzettam intra mantellettum, capitio vel caputio eius tantum extra mantellettum apparente, geſtarit; Gregorius tamen XIV. Anno à mundo redempto M.D.XCI. in die Sanctis Apoſtolis Petro & Paulo conſecrata, eam ſuis manibus ſupra mantellettum geſtandam Sacriſtæ Prædeceſſori meo reſtituit, vt ipſemet Fiuizanius in codice Sacrarij Apoſtolici manu id ſua ſcriptum reliquit. Gregorius XIV.

Adde etiam quòd tempore Sixti V. in ſacrorum Rituum Congregatione, quæ cæremoniarum olim dicebatur, decretum fuit, vt Papæ Sacriſta mozzettam ſupra mantellettum geſtaret, vti Secretarius in libro Congregationis id adnotauit. Hinc Gregorius XIV. qui eo tempore dictæ Congregationi, dum Cardinalis foret, intererat, mozzettam ſupra mantellettum geſtandam ſuis manibus meo reddidit Prædeceſſori; ſicut nuper dictum fuit: mozzetta enim eſt proprius Prælatorum regularium habitus, loco caputij, ſeu pro ſcapularum tegumento, quo Fratres, & Monachi vtuntur. Id quod ex eo in primis manifeſtum profectò fit, quòd Epiſcopi, Archiepiſcopi, & Patriarchę non regulares mozzetta nonniſi in ſua ipſorum Diœceſi vel Prouincia vti poſſunt; Epiſcopi autem & alij Prælati regulares vbique locorum ea vti ſolent ac debent cucullæ, vel potius, ac rectius quidem, cuculli aut caputij loco. Præterea, ſicut Rocchettum, Epiſcoporum non regularium proprius eſt habitus; non tamen ab ijs tantum, Congregationis decretum. Prælatorum regularium habitus proprius. Prælatorũ non regulariũ proprius habitus.

ſed ab alijs item Prælatis, hoc eſt Subdiaconis Apoſtolicis, Auditoribus Rotæ, Clericis Cameræ, Acolytis, ac ceteris Prælatis, quos Sacriſtæ omnes præceſſerunt, ſemper in Cappella deferri ſolet; ita mozzetta non ſolum ab Epiſcopis regularibus, ſed ab alijs item Prælatis religioſis geſtatur caputij loco: immo ea non ſolum Abbates tam benedicti, quàm non benedicti, atque Commendatarij regulares, ſed illi etiam, qui in Romana Curia Fratres plumbi, ſeu Bullarum plumbatores nuncupabantur, & ad Sixti V. vſque tempora viguerunt, vti ſemper conſueuere. Hæc de proprio, vſitatoq. Sacriſtæ habitu extra Cappellam geſtari ſolito.

Sacriſtæ habitus & locus in Cappella.

Quando autem Sacriſta diuinis officijs, quibus adſit Papa, intereſſe debet, ſi non ſit Epiſcopus, amictum cappæ loco, & ſuperpelliceum ſeſe induit: in Miſſis Papæ priuatis miniſtrans, ſuperpelliceo ſolo induitur. Abſente Pontifice, ſeſſurus apud Prælatos in Cappella, nihil ſuperinduit. Si autem Sacriſta ſit Epiſcopus, in Cappella, præſente Papa, vtitur cappa cum pellibus nigris ſedens inter Aſſiſtentes iuxta ſuæ antiquitatis ordinem. Abſente etiam Papa, ſi Sacriſta ſit Epiſcopus, vtitur item cappa, ſi cum ceteris Epiſcopis in Cappella ſedere voluerit. Diebus denique illis, in quibus Cardinales & Prælati Epiſcopi, & id genus alij ſacris vtuntur indumentis, etiam ipſe pluuiali ſupra ſuperpelliceum, & mitra decoratur: Si autem non ſit Epiſcopus, non pluuiali, ſed ſuperpelliceo & amictu vti conſueuit; tunc verò poſt omnes pluuiali, & caſula indutos tenere conſueuit locum, ne ſolus ipſe amictu ſolo ac ſuperpelliceo indutus ad candelam & ad palmam ſuſcipiendam incedere videatur. Hæc de habi-

Lib. 3. cærem. ſect. 2. cap. 1.

habitu Sacriſtæ in Cappella & foris, vt de loco eiuſdem ſermonem habeamus.

De loco Sacriſtæ in Cappella & foris.

SACRISTA Epiſcopali, vel maiori dignitate inſignitus, quando Papa diuinis officijs intereſt, tenet locum in Cappella inter Prælatos Aſsiſtentes iuxta gradum & antiquitatem ſuæ promotionis: nam ex officij ſui natura ſeu priuilegio, abſque eo quòd vocetur more aliorum Aſsiſtentium, pro Aſſiſtente habetur: & propterea in ordine ſuo celebrat, & ſeruit Papæ in Cappella, Aſsiſtentiumq. honoribus, priuilegijs, & immunitatibus potiri ſolet. Abſente autem Papa, ſedet inter Prælatos, tenetq. locum ſuæ dignitati & antiquitati congruentem, nulla Aſſiſtentię habita ratione. Sacriſta verò non Epiſcopus, abſente Papa, in Cappella ſedet immediatè poſt vltimum Epiſcopum, vel poſt Abbatem mitratum, ſi adſit: pręſente autem Papa, ad noſtra vſque tempora locum mox poſt vltimum Pręlatum, ſiue Epiſcopum Aſſiſtentem habere conſueuit, quippe qui, vt in libro Aſsiſtentium legitur, Aſsiſtens ſaltem de Mitra nuncupatur; cum in Cappella Papę Mitram ſubminiſtret Auditorum Rotæ Decano, qui eam Papæ imponendam ad Cardinalem Diaconum Aſsiſtentem defert. Hinc Sacriſta cum vltimo Pręlato Aſsiſtente cuncta ſemper in Miſsis ab Aſſiſtentibus dicenda proſequutus eſt, ab eoq. oſculum pacis accipere ſemper conſueuit; ipſe autem Sacriſta nulli alteri

Sacriſta Aſſiſtens Papæ.

Aſſiſtentiũ liber.

dare conſueuit pacem, nec ſibi proximo à ſiniſtris, qui ſemper eſt cubiculi Papę Pręfectus. Is enim, & qui ei ex illa parte ſuccedunt, ſub alio ordine pacem accipiunt, eamq. ſibi inuicem communicant. In acceſsu ad pedes Papę pro candela, pro cineribus, & pro palma; Ego, qui eandem ob cauſam, ſuperiori capite aſſignatam, nunquam vſus ſum pluuiali, vltimum pœnitentiarium ſequutus fui, ne me pluuiali, vel caſula indutis immiſcerem. In officio ferię ſextę maioris hebdomadę adoraui Crucem vel cum vltimo Prælato, ſeu Epiſcopo non Aſſiſtente ad illius ſiniſtram, vel cum duobus vltimis ad ſiniſtram item illorum. Prædeceſſores autem mei non Epiſcopi adorauerunt Crucem vel cum vltimo Epiſcopo ad eius ſiniſtram, vel cum antiquiori Protonotario ad illius dexteram, vt infra oſtendetur. Hinc cæremoniarum libri Auctor libro tertio, in quo ſermonem habet de officio cuiuſcunque in Cappella ſeruientis, poſt ſermonem de officio Prælatorum Aſſiſtentium, ſtatim ſubdit caput 18. quod eſt de officio Sacriſtæ; & in 19. nulla mentione de Sacriſta non Epiſcopo facta, ſubiungit de Protonotarijs; quod ſequuntur quæ de Subdiaconis; his ſubnectit quæ de Auditoribus; deinceps loquitur de Sacri Palatij Magiſtro; mox de Clericis Cameræ, de Acolytis, de Cubicularijs ſecretis, & poſtremò de Secretarijs, & Aduocatis.

Lib. 3. cap. 18. & 19. ſect. 2.

Quòd autem Sacriſtæ non Epiſcopi in feria ſexta Paraſceues adorauerint Crucem cum vltimo Epiſcopo, aut cum antiquiori Protonotario; tam ad candelam, quàm ad palmam è manu Papę accipiendam poſt vltimum Paramentis indutum iuerint, ex Diarijs, quę Magiſtri cæremoniarum conſcripſerunt, videre licet.

Tem-

Tempore Alexandri VI. *Anno Dom.* M. D. I.

Ioannes Burchardus Argentinas, cæremoniarum Magiſter, tempore Alexandri VI. Anno Dom. 1501. die 28. Nouembris de Fratre Auguſtino Caſtellano Sacriſta, qui nunquam fuit Epiſcopus, hæc in ſuo ſcripſit Diario: Hoc mane Frater Auguſtinus de Caſtello profeſſus Ordinis S. Auguſtini, confeſſor Papæ, & Pœnitentiarius Baſilicæ S. Petri, nouus Sacriſta Cappellæ, Papæ incepit ſeruire in officio huiuſmodi Sacriſtæ, & habuit locum vltimum inter Aſſiſtentes, hoc eſt, ſtetit poſt vltimum Prælatum Papæ Aſsiſtentem. Anno autem Dom. 1502. de adoratione Crucis in die Paraſceues hoc de Sacriſta eodem, non Epiſcopo, ſcriptum reliquit: Poſt omnes Epiſcopos adorauerunt Frater Auguſtinus Sacriſta Cappellæ, & confeſſor Papę à dextris; & Protonotarius, Orator Ducis Ferrarienſis à ſiniſtris, ſimul; & poſt eos, Oratores Laici Venetiarum, & eiuſdem Ducis Ferrarienſis. Hæc in Diariorum tertio Burchardi Tomo, qui penes Paulum Alaleonem primum cæremoniarum Magiſtrum, & Ioannem Paulum Mucantium nunc tertium cæremoniarum Magiſtrum, necnon penes alios permultos aſſeruatur. Adde etiam quòd ſi Sacriſta ille fuiſſet Epiſcopus, non poſt vltimum Epiſcopum cum Protonotario, ſed cum Epiſcopis Aſſiſtentibus Crucem adoraſſet: ſemper enim Sacriſta Epiſcopus, fuit Aſsiſtens: Aſsiſtentes autem in Cappella, prę ſente Papa, omnes alios Epiſcopos, & Archiepiſcopos non Aſsiſtentes præcedunt. Ex huiuſce rei teſtimonio planum profectò fit, Sacriſtam non Epiſcopum habuiſſe locum poſt vlti-

M.D.II.

Oratores.

Sacriſta ſemper Aſſiſtens Papæ.

vltimum Epiſcopum in adoratione Crucis; in diſtributione autem candelarum & palmarum, & in ceteris actionibus Cappellæ poſt vltimum paramentis indutum eandem ob cauſam nuper aſſignatam. Cum autem antiquiora exempla ob Diariorum, vt ſic dixerim, carentiam, in medium afferri non queant; ea, quæ de meo Prædeceſſore, Epiſcopali dignitate nunquam inſignito, in Diarijs fuerunt adnotata, ſubijciemus.

Tempore Gregorij XIII.
Anno Dom. M.D.LXXIV.

Frater Auguſtinus Fiuizanius Sacriſta & Papæ confeſſarius die 4. Aprilis in Dominica Palmarum miniſterium ſuum in Cappella exercere cœpit, vt ait Franciſcus Mucantius olim cæremoniarum Magiſter in primo Diariorum Tomo, nullamq. de loco Sacriſtæ nec de palma mentionem fecit, vel quia Sacriſta ad palmam ſuſcipiendam non iuit, vel quia id ob incuriam prætermiſſum fuit.

Anno Dom. M.D.LXXVII.

F. Auguſtinus Fiuizanius, Papę Sacriſta in die Paraſceues Crucem adorauit cum vltimo Epiſcopo, ad eius ſiniſtram, vt ipſemet Epiſcopus, Marianus Perbenedictus, nunc S. R. E. Cardinalis, de Camerino nuncupatus, à Sixto V. ſanctæ recordationis Cardinalitia dignitate inſignitus, hac de re teſtatur: cuius luculentiſsimum Teſtimonium, & quidem autographum, in Sacrario Pontificio, præſertim verò in Bibliotheca Angelica aſſeruatur.

Anno Dom. M. D. LXXXI.

Idem Frater Auguſtinus in feria ſexta Paraſceues adorauit Crucem cum vltimo Epiſcopo ad eius ſiniſtram. Hæc ex eodem Franciſco Mucantio cæremoniarum Magiſtro Tom. 2. Diar. fol. 166.

Anno Dom. M. D. LXXXIII.

Idem Sacriſta poſt vltimum pœnitentiarium Cineres accepit. Hæc ex eodem Mucantio Tom. 2. Diar. fol. 248. & ex Paulo Alaleone cæremoniarum Magiſtro in Diario.

Anno Dom. M. D. LXXXIII.

In die Cinerum R. D. Sacriſta habuit Cineres poſt Pœnitentiarios caſulis indutos ante excellentiſsimum Ducem Soræ.

Palmam habuit ante Marchionem Vaſti, & Ducem Soræ.

Anno Dom. M. D. LXXXIV.

In die Purificationis Sacriſta Papæ habuit candelam immediate poſt Pœnitentiarios caſulis indutos. Hæc Paulus Alaleo cæremoniarum Magiſter in ſuo Diario.

Tempore Sixti V.

Anno Dom. M. D. XC.

Idem Sacriſta in die Purificationis B. M. ſemper Virginis, vt idem Mucantius in tertio Diariorum Tomo adnotauit, immediatè poſt Protonotarios candelam ſuſcepit ob aliquod fortaſſe impedimentum ab officio ſubminiſtratum.

Tem-

Tempore Gregorij XIV.
Anno Dom. M. D. XCI.

Idem Sacriſta in Dominica Palmarum, quæ fuit ſeptima Aprilis dies, immediatè poſt Prȩlatos indumentis Eccleſiaſticis inſignitos palmam ſuſcepit, vt Paulus Alaleo primus cȩremoniarum Magiſter, & Ioannes Paulus Mucantius tertius cȩremoniarum Magiſter ſcriptum in Diarijs reliquerunt.

Eodem anno in die Paraſceues, duodecima Aprilis die, immediatè poſt Epiſcopos, Abſente Papa, Crucem adorauit, vt ijdem cȩremoniarum Magiſtri ſcriptum in Diarijs reliquerunt.

Tempore Clementis VIII.
Anno Dom. M. D. XCII.

Idem Sacriſta in Dominica Palmarum immediatè poſt Pœnitentiarios caſulis indutos, ante Gubernatorem, Auditorem Camerȩ, Oratores & Protonotarios palmam ſuſcepit, vt ijdem cȩremoniarum Magiſtri in Diarijs adnotarunt.

Eodem anno in die Paraſceues, quȩ fuit 27. Martij dies, abſente Papa, Crucem immediatè poſt Epiſcopos cum vnico Protonotario adorauit.

Anno Dom. M. D. XCIII.

Idem Sacriſta in die Purificationis B. M. ſemper Virginis, ante Pœnitentiarios caſulis indutos candelam ſuſcepit: Bauarię namq. Ducis filius, qui poſt Epiſcopos Aſsiſtentes in Cappella locum tenuit, poſt vltimum Aſsiſtentem pluuiali indutum, candelam accepit, rocchetto & ſuperpelliceo inſignitus, quem Sacriſta

Bauariæ Ducis filius.

criſta ob indumenti congruentiam, amictu & ſuperpelliceo indutus immediatè ſequutus fuit, quem ſequuti ſunt Pœnitentiarij caſulis induti, deinde Protonotarij. Hæc ijdem ſacrarum cæremoniarum Magiſtri in Diarijs adnotarunt.

Eodem anno, vt ijdem ſacrarum cæremoniarum Magiſtri in Diarijs adnotarunt, in die Cinerum, quæ fuit tertia Martij dies, immediatè poſt Pœnitentiarios caſulis indutos, idem Sacriſta cinerem ſuſcepit, ante ſcilicet Oratores, Auditorem Cameræ, Theſaurarium, Protonotarios, Subdiaconos Apoſtolicos, Auditores Rotæ; & ceteros, qui ordine ſequuntur.

Anno Dom. M. D. XCV.
M. D. XCVI. M. D. XCVII. &c.

F. Angelus Rocca, Papæ Sacriſta, primo ſui officij anno, in Dominica Palmarum, quæ fuit 19. Martij dies, immediatè poſt Pœnitentiarios caſulis indutos palmam ſuſcepit, ante ſcilicet Oratores, Auditorem Cameræ, Theſaurarium, Protonotarios, Subdiaconos Apoſtolicos, & Auditores Rotæ, atque ceteros, qui ordine ſequuntur, ſicut ijdem ſacrarum cæremoniarum Magiſtri in Diarijs ſcriptum reliquerunt. Eundem item locum in diſtributione candelarum, & in ſacris Cineribus ſuſcipiendis tenuit; in die autem Paraſceues vel cum vltimo Epiſcopo, vel cum duobus vltimis Crucem adorauit, quando talem adiuit locum. Quem ſanè ordinem F. Auguſtinus Fiuizanius, Sacrarij Præfectus, viginti annorum ſpatio, duabus illis vicibus, quas nuper commemorauimus, ob cauſas aſſignatas exceptis, perſequutus eſt ſemper, ſicut hac de re Pau-

lius Alaſeo, Guido Aſcanius Præuoſtius, & Ioannes Paulus Mucantius, ſacrarum cæremoniarum Magiſtri, tam ſcriptis, quàm viua voce teſtantur.

In equitatibus item, dum Principum legati, ſeu Oratores Vrbem prima vice ingredientes excipiuntur; & S. R. E. Cardinales defuncti ad Eccleſiam ſepeliendi deferuntur, Papæ Sacriſta, non Epiſcopus, ſupra omnes Prelatos non mitratos, vel cum vltimo Aſſiſtente, vel cum vltimo Epiſcopo non aſsiſtente, equitare conſueuit, ſicut hac de re multa extant Teſtimonia ſcriptis mandata, quæ in Bibliotheca Angelica, & in Sacrario Pontificio aſſeruantur. Hæc de loco Sacriſtæ in Cappella & foris, vt electionem Sacriſtæ aggrediamur.

Quæ de loco Sacriſtæ in hoc libro narrantur, vera ſunt, & Ita eſſe atteſtor Ego Paulus Alaleo, primus Cæremoniarum Cappellæ Sanctiſsimi D. N. Magiſter manu propria.

Ita eſt. Ego Guido Aſcanius Præuoſtius, Sanctiſsimi D. N. Papæ Magiſter Cæremoniarum.

Ego Io. Paulus Mucantius tertius Cappellæ Sanctiſsimi D. N. Papæ Cæremoniarum Magiſter, quæ de loco R. D. Sacriſtæ ex Diarijs tam antiquis, quàm modernis hic ſcripta ſunt, vera eſſe, prout hic narrantur, pro veritate atteſtor, & in fidem manu mea propria ſubſcripſi.

Ita eſt. Io. Paulus Mucantius manu propria.

Hæ de Sacriſtæ loco teſtationes, & quidem autographæ, ad perpetuam veritatis memoriam in Sacrario Apoſtolico, & in Bibliotheca Angelica aſſeruantur.

Quo

Quo ex ordine Apoſtolici Sacrarij Præfectus aſſumatur, quonamq. item modo eligatur & inſtituatur.

APOSTOLICI Sacrarij Præfectus longa ſeculorum ſerie, & nunquam intermiſſa, ex Ordine Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini, ſicut de Sacri Palatij Magiſtro ex Ordine Fratrum Prædicatorum ſumi conſueto, fieri ſolet, ſemper aſſumptus fuit; ita vero, vt de illius initio, ſiue de ipſo contrario memoria hominum nulla exiſtat, ſicut infra ex Chronicis & Commentarijs vel Regeſtis noſtri Ordinis, necnon ex Bulla Alexandri VI. videre licet. Hinc libri cæremoniarum Cappellæ Pontificiæ Auctor redarguendus iure cenſetur, quippe qui veritati videtur aduerſari dicens: Reprehenſio. *Sacriſta Apoſtolici Palatij, quod eſt officium perpetuum, ſemper conſueuit eſſe Prælatus* (id eſt, vt ego interpretor, Epiſcopus, vel Archiepiſcopus, vel Patriarcha, vel alio Prælaturæ genere inſignitus, quia ipſo facto Sacriſta Papæ Prælatus efficitur) *nec conſuetudo*, (vt falsò ait) *aſtringit ad aliquem Ordinem Religioſorum, vt aliqui alquando dixerunt.* Hæc ille, quem ita dixiſſe non parum admiror, cum officium Sacriſtatus Pontificij iam inde ab anno 1300. ad hæc vſque tempora Fratres noſtri Ordinis Eremitarum S. Patris Auguſtini nullo vnquam tempore interrupto exercuerint, nec vlla ante annum 1300. extet memoria, quæ ipſius Auctoris opinioni fauere poſſit, vt infra videre eſt, niſi eum

ex quodam rei geſtæ deceptum dicamus exemplo. Nam Ioannes Paulus Boſsius Mediolanenſis, habitum & Ordinem Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini iam diu profeſſus, eodemq. habitu indutus, Apoſtolicus Sacriſta effectus, vt Abbatiam Sancti Sebaſtiani à Sixto IV. ſibi collatam retineret, habitum Patrum Ciſtercienſium, eorumdemq. Abbatiam ſuſcepit, vt ex perſpicuo Alexandri VI. teſtimonio infra oſtendetur. Huic item ferè adſimile accidit in Fratre Antonio Aquapendentano, qui cum olim ſub Ioanne Iacobo Barba Neapolitano, Sacriſta, & Aprutino Epiſcopo, in Sacrario Pontificio ſeruiuiſſet, ſenectuti propinquus, Auguſtinianum habitum in Præmonſtratenſem commutauit, cum ei Monaſterium S. Martini Laudunenſis, Ordinis Præmonſtratenſis fuiſſet collatum. Quare ad hanc, & ad alias quaſcunque dubitationes amouendas; atque ne ipſi Eremitæ Auguſtinenſes à quoquam ſuper hoc officio tempus in poſterum turbarentur; Alexander felicis recordationis Papa VI. quo tempore Egregius ac diſertiſsimus diuini verbi prædicator ab omnibus ferè illius ætatis Scriptoribus, præſertim vero à Pico illo Mirandulano, & ab Angelo Politiano mirandum in modum laudatus; Frater Marianus Genazanenſis Ordini Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini præerat; Motu proprio, & auctoritate Apoſtolica per litteras plumbo munitas, quę Romæ in Archiuo Sancti Auguſtini aſſeruantur, & diligenter cuſtodiuntur; cauit ac decreuit, Apoſtolici Sacrarij Præfecturam deinceps etiam perpetuis futuris temporibus alicui Ordinis noſtri S. Patris Auguſtini profeſſori concedi, & committi oportere. Id quod ex benignitate Sedis Apoſtolicæ hactenus ſeruatum ſem-

F. Ioannes Paulus Boſſius Abbas S. Sebaſtiani, & Sacriſta.

F. Antonius Aquapendentanus Abbas S. Martini.

Angelus Polit. lib. 4. Epiſt. 6.

per fuit : & ipſis in litteris , quarum virtute nouum Sacriſtam creari, & inſtitui contingit, hæc verba apponi ſolent: *Quod officium per Fratres Eremitas S. Auguſtini obtineri & exerceri ſolitum eſt.* Hæc item verba, ſicut & in ceterorum ad hoc officium promotionibus, ita in Diplomate meæ ad id munus per Sanctiſsimum D. N. Clementem VIII. aſſumptionis habentur, Exemplum autem litterarum Alexandri VI. ad rem noſtram pertinentium, hoc loco apponere libuit, vt id, quod de Apoſtolici Sacrarij Præfectura, tam longo ſeculorum ordine, nunquam interrupto, inter Fratres Eremitanos Sancti Patris Auguſtini conſeruata enarratum eſt, à veritate alienum non eſſe omnino dignoſcatur, & ab omnibus credatur.

LITTERAE APOSTOLICAE, quibus Alexander VI. Apoſtolici Sacrarij officium perpetuò à Fratribus Eremitis S. Auguſtini exercendum eſſe declarat.

ALEXANDER EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

AD ſacram Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini Religionem, quam in Charitatis viſceribus, pia veneratione ſemper habuimus & habemus, noſtræ dirigentes conſiderationis intuitum, & attentè proſpicientes, quòd ipſius Religionis palmites, per vniuerſum orbem diffuſi, eorum claris moribus, & exemplari vita, ac ſingulari doctrina, in agro militantis Eccleſiæ fructus honoris, & honeſtatis continuè afferunt ſalutares; dignum, quin

Notatu digna.

quin potius debitum reputamus, vt Religionis ipſius iura, & priuilegia non ſolum ſibi conſeruemus, verum etiam innouemus & augeamus, ac noſtræ declarationis miniſterio Religionem eandem dignis honoribus attollamus. Sane licet officium Sacriſtiæ Cappellæ Palatij Apoſtolici à tanto tempore citra, de cuius initio, ſiue contrario memoria hominum non exiſtit, per Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros alicui ex profeſſoribus dicti Ordinis ſemper committi & concedi conſueuerit; & dilectus filius Ioannes Paulus de Boſsis, Abbas Monaſterij S. Sebaſtiani, extra muros Vrbis, Ciſtercienſis Ordinis, dictę Cappellæ modernus Sacriſta, antequam in Abbatem ipſius Monaſterij per felicis recordationis Sixtum Papam Notatu dignum.

IV.

IV. prædeceſſorem noſtrum præfi-
ceretur, dicti Ordinis Eremitarum
professor foret; Tamen quia dum
de perſona ſua eidem Monaſterio,
tunc certo modo vacanti, prouiſum
fuit, ipſe ad dictum Ciſtercienſem
Ordinem tranſlatus extitit; ac etiam
quia in certo libro Cæremoniarum
dictæ Cappellæ, per nonnullos tem
pore piæ memorię Innocentij Papæ
VIII. prædeceſſoris noſtri compi-
lato ſcriptum inuenitur, officium
prædictum alicui Religioni non de-
beri, ſed cuicunque, dummodo
Prælatus Eccleſiaſticus exiſtat, con-
ferri poſſe: Et propterea dilecti filij
Marianus de Genazano, Prior Ge-
neralis, ceteriq. Profeſſores ipſius
Ordinis Eremitarum formident, di-
ctam Religionem iure, ſeu priuile-
gio obtinendi, ac regendi, & guber-
nandi

Notatu dignum.

nandi dictum officium in poſterum fruſtrari poſſe; Nos, ad quos pertinet tam Religionis ipſius, cui ſingulari deuotione afficimur; quàm fidelium omnium priuilegia & iura conſeruare & tueri; ne Religio ipſa ſuper dicto officio in poſterum moleſtetur, prouidere cupientes; Motu proprio, non ad alicuius, nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, ac certa ſcientia, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium ſtatuimus, decernimus & ordinamus, quòd deinceps perpetuis futuris temporibus officium Sacriſtię prędictum alicui dicti Ordinis Eremitarum profeſſori, quamuis aliter Prælatus Eccleſiaſticus non exiſtat, committi, concedi, & aſsignari debeat: Decernentes quamcunque Notatu dignum.

commiſsionem, conceſsionem, & aſſignationem de dicto officio aliter faciendam, & litteras deſuper pro tempore confectas, etiam quaſcunque derogatoriarum derogatorias, ac alias & fortiores & efficaciores clauſulas in ſe continentes, etiamſi in illis de præſentibus de verbo ad verbum, & cum illarum totali inſertione mentio haberetur, & illis expreſsè derogaretur, & quæcunque pro tempore inde ſecuta; nulla, irrita & inania, nulliusq. fore roboris vel momenti; Non obſtantibus pręmiſsis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis & conſuetudinibus dicti Ordinis Eremitarum iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis alia firmitate roboratis, ceterisq. contrarijs quibuſcunque.

Nul-

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum Statuti, Conſtitutionis, Ordinationis, & Decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M.CCCCLXXXXVII. Idibus Octobris, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Bulla hæc reperitur in Regiſtro Bullarum fol. 37. a tergo t. t.

Hæc de Sacrarij Pontificij Præfectura inter Fratres Eremitanos Sancti Patris Auguſtini, tam longo ſeculorum ordine nunquam intermiſſo, conſeruata; de cuius poſſeſsionis initio, aut contrario, vt Apoſtolicę teſtantur litteræ, hominum memoria extare non inuenitur. Nunc reliquum eſt, vt modum eligendi, & inſtituendi Sacriſtam declaremus.

De modo eligendi Sacriſtam.

APOSTOLICI Sacrarij Pręfectus, cum caſus nouæ prouiſionis vel per obitum, vel per ceſsionem occurrit, ab ipſo Papa eligi ſolet. Summus enim Pontifex vel vnum, quem mauult, ſeligit, ex tribus vel pluribus, quos ex vniuerſo Fratrum Eremitarũ S. Patris Auguſtini Ordine delectos Prior Generalis ad illud officium præ ceteris idoneos iudicauerit, ipſiq. Papæ, vt ita dicam, pręſentauerit; vel non expectata, immo aliquando etiam non accepta præſentatione, Summus Pontifex certam ſibi ex dicto Ordine Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini notam perſonam Motu proprio, ipſi Sacrario Pontificio pręponit, illamq. perſonam ſibi in primis gratam declarat. Electus autem Sacriſta ad officium exercendum admitti ſolet per Diploma, ſeu per litteras Pontificias annulo piſcatoris munitas ac ſignatas, quibus locum Apoſtolici Sacrarij vacaſſe, & propterea de nouo Sacrarij Pręfecto prouiſionem factam in talem virum fuiſſe, ſignificatur: atque per eaſdem litteras S. R. E. Camerario, & Pręfecto Domus, vel Oeconomo, ac Theſaurario Generali mandatur, vt ei debita & conſueta ſtipendia; atque emolumenta loco ac tempore perſoluenda, & miniſtranda curent, ac pręcipiant.

Diplomate iam accepto, Sacriſta mantelletto, ac mozzetta ab aliquo Cardinale induitur; deinde litteris illis in Camera Apoſtolica perlectis, vnus ex dictæ Camerę Clericis, Collegarum voluntate accedente,

te , in Sacrarium Pontificium ſeſe confert , renouatumq. Sacrarij Pontificij indicem, vel inuentarium, & claues nouo Sacriſtæ, Notario ſcribente, coram Teſtibus tradit; eaq. ratione ipſum Sacriſtam in poſſeſſionem ſui officij admiſſum fuiſſe , intelligitur . Hæc de modo eligendi Sacriſtam , cuius conditiones hoc loco explicare libet, vt Succeſſores mei quantam ſint curam ſuſcepturi, haud ignorent.

De Sacriſtæ conditionibus.

QVA in primis fidelitate , qua item prudentia, qua eruditione, qua grauitate,qua denique probitate,integritate , ac pietate pręditos viros illos eſſe oporteat , quos Generalis Prior Summo Pontifici proponendos , ac præſentandos duxerit , indicant , ac monent ſacer theſaurus cuſtodiendus ; auctoritas item illorum , quibus aſſiſtendum , & quibus cum ſæpe tractandum eſt ; eruditiſsimorum virorum ac nobilium frequentes coram ipſis Cardinalibus, atque etiam, ipſo præſente interdum Pontifice , congreſſus ; præſertim vero quando Sacriſtæ Congregationibus , quæ inter S.R.E. Cardinales, etiam coram Romano Pontifice haberi ſolent, interſunt, dum aliquid, prout occaſio ſeſe offert, in Theologorum, atque Canoniſtarum conſultatione poni contingit, vt id non ſemel iam eueniſſe conſtat; Locus quoque in Sacro Palatio, Sacrarium ſingulari nomine vocitatus; atque, vt paucis multa complectar verbis , ſingulæ res illorum curæ traditæ, ſingulæ actiones ab ipſis obeundæ, habitus, pro-

Ea, quæ in Sacriſta requiruntur.

profeſſio, & nomen; vaſa item, veſtes, cunctaq. alia, quæ innumerabilia ferè ſunt, ad eos, qui Sacriſtæ officium inire debent, quauis ratione attinentia, ſingularem quandam poſtulant fidelitatem, diligentiam, innocentiam, prudentiam, pietatem ac religionem. Quarum ſanè virtutum apparatum eo magis mihi deeſſe (& mea quidem culpa) erubeſco ac doleo, quò amplius imbecillitati meæ, quàm ceteris neceſſarium eſſe intelligo. Dicto tamen virtutum apparatu decorari cupio, eoq. in dies ornari, precibus humilis, & ſupplex peto. Hæc de Sacriſtæ conditionibus: nunc reliquum eſt, vt de eiuſdem familiaribus verba faciamus. Sed antequam de his loquamur, de quattuor Cappellæ Miniſtris præcipuis, ſeu Cappellanis, qui quotidie in Cappella ſeruire ſolent, ſermonem habere neceſſe eſt.

De præcipuis Cappellæ Miniſtris.

MISSAE, quæ quotidie in Cappella decantantur, ab ijs viciſſim celebrari ſolent, qui in Miſsis ſolemnibus miniſtrant Cardinalibus, & alijs Prælatis in Cappella celebrantibus. Horum antiquior Euangelium, poſterior Epiſtolam cantat. Hinc ille Diaconus, hic vero Subdiaconus Cappellæ vocitantur. His totidem additi fuerunt, Subſtituti ſeu ſupernumerarij nuncupati, qui priorum in Miſſis ſolemnibus vices interdum ſupplent, ſi quando illi legitimè impediti ſint, eiſq. decedentibus ſuccedunt. Hi quoque ſuam hebdomadam in Miſſis quotidianis celebrandis per vices complent, ſicut & priores.

Eli-

Eliguntur autem ad hoc munus ij, qui Competitores alios, facto coram Sacriſta, Magiſtro Cappellæ, & Cantoribus, vocis & cantandi peritiæ periculo, ſuperaſſe viſi ſunt.

Emolumenta ad hos Miniſtros pertinentia, in libro, qui in Sacrario apoſtolico aſſeruatur, videre licet. Horum quoque meminiſſe volui, quia non ſine Sacriſta eligi ſolent, Altari, cui Sacriſta præeſt, ſeruientes.

Tam multa ſunt Sacrarij Pontificij munia, vt ſolus ad cuncta ritè obeunda ſufficere non queant, ſicut in libro cæremoniarum legitur. Propterea quinque Miniſtri, ipſius arbritrio eligendi, dati ſunt ei, Familiares Sacriſtæ nuncupati, hoc eſt Cappellanus, vel ſocius, quem nonnulli Subſtitutum dicunt; duo ſcilicet Clerici, duoq. alij, quorum alter Sacrarij Pontificij, alter verò Clericorum, coadiutores appellari conſueuerunt: De ſingulis dicendum eſt, ac primum de Sacriſtę Cappellano ſiue Subſtituto. Lib. 3. cæremi. c. 18. ſect. 2.

De Sacriſtæ Cappellano, aut Socio, quem Subſtitutum nonnulli vocant.

SACRISTAE conditionibus iam diligenter examinatis, ac perſpectis, Sacrarij Præfectus nouerit, atque planè intelliget, qualem pro rebus omnibus cuſtodiendis ac tractandis Miniſtrum probitate atque fidelitate in primis inſignitum, optimisq. moribus ornatum penes ſe habere debeat. Hunc Miniſtrum, quem libri

cære-

Lib. 3. cærem. c. 18. ſect. 2. cæremoniarum Auctor Cappellanum, ac ſocium appellat, ex eodem Ordine ſuo Sacriſta ipſe adſiſcere, ac ſuo arbitratu eligere, ac retinere, vel amouere, aliumq. ſufficere poteſt, ſicut ab omnibus Sacriſtis, præſertim vero ex recentioribus à Ioanne Iacobo Barba Neapolitano factum eſſe conſtat: is enim Cappellanum vel Subſtitutum habuit Magiſtrum Fratrem Antonium Aquapendentanum, quem poſtea Illuſtriſſimo ac Reuerendiſſimo Cardinali de Lotharingia nuncupato conceſſit, ac deinde Magiſtrum Fratrem Cherubinum Caſſianum: Poſtremò autem in eo Miniſterio vti cœpit opera Presbyteri Nicolai Ferrarienſis, clerici ſecularis, quem ceteri Sacriſtæ, hoc eſt, Magiſter Frater Egidius Piſaurenſis, Magiſter Frater Ioſephus Veronenſis, & Magiſter Frater Auguſtinus Fiuizanius in eodem miniſterio retinuerunt: Nicolao autem Ferrarienſi defuncto, Frater Auguſtinus Fiuizanius, prædeceſſor meus, accerſiuit Fratrem Aloyſium Bononienſem Baccalaureum, nunc verò in ſacra Theologia Magiſtrum, Ordinisq. noſtri profeſſum, qui curam Cappellani, ſiue, vt aiunt, Subſtituti ſuſcepit, & ad hanc vſque diem obtinet eundem Subſtituti locum, ijs mirum in modum inſignitus conditionibus, quæ in tali Miniſterio, vt nuper diximus, eſſe debent. Hæc de Sacriſtæ Cappellano, ſeu ſocio vel Subſtituto, cuius officium eſt tractare Sacrarij Pontificij indumenta Eccleſiaſtica ſeu paramenta, & locum, quem lectum vocant paramentorum, parare, cum Cappellæ celebrantur, in quibus vtitur ſuperpelliceo ſupra ſui Ordinis habitum, & ſtat in Cappella prope tabulam à Clericis paratam, quam credentiam vocant, prouiſurus, ſi quid defuerit è Sacrario petendum.

De duobus Cappellæ Clericis.

DVO Cappellæ Clerici ab ipſo item Apoſtolici Sacrarij Præfecto eligi ſolent: loco enim vel per mortem vel per ceſſionem alicuius Clerici vacante (perpetuum namq. officium eſt, & ad vitam dari conſuetum) Sacriſta ex ſuis aliquem Clericatus officio idoneum Papæ præſentat. Qui vero à Sacriſta pręſentatus confirmatur, is à Summo Pontifice per litteras in forma Breuis aut Diplomatis, & annulo Piſcatoris munitas inſtituitur, ab ipſo Sacriſta ſuperpelliceo indutus. Idoneus autem ille habendus erit, qui ſit honeſtis moribus ornatus, Subdiaconatuſq. ſaltem ordine inſignitus, vel breui ad illum promouendus; quiq. decenti facie ſit atque ſtatura: ita verò, vt coram Summo Pontifice, Sacroq. S. R. E. Cardinalium Collegio comparere, functioneſq. ſuas aptè ac valenter obire poſſit.

Clericorum Officia.

CLERICORVM officium eſt, & quidem præcipuum, curam habere Sacroſancti corporis Chriſti; quod perpetuò Pag. 14. in Cappella maiori, ſeu Sixtina ſeruari conſueuit, vti ſuperius, dum de Sacriſtæ functionibus verba fecimus, dictum eſt. Immaculata enim Hoſtia ſemel ſaltem in hebdomada per alterum Clericorum, ſi alter, vel vterque ſit Sacerdos, vel per Cappellanum hebdomadarium mutari ſolet;

Pag. 14. cum quotidie in eadem Cappella Miſſa decantetur, ſicut hanc rem fuſius explicauimus. Eorumdem Clericorum eſt, curare, vt Lampades hinc inde diu, noctuq. coram Sacroſancto Chriſti corpore pendentes ardeant.

Altare ijdem Clerici quotidie apparant, præſertim verò dum Cappellæ celebrantur, in quibus Altare pallio, mappis, candelabris, cereis, Cruce, argenteisq. Apoſtolorum imaginibus ab eiſdem ornatur. Abacus item, ſiue Tabula, quam credentiam vulgò appellant, mappa ampliſſima, duobus etiam candelabris, necnon duobus vrceis argenteis inauratis, & quidem magnis, cum Cardinales ſolemniter celebrant, ornatur. Super ipſum autem Altare præparantur omnia ea, quæ ad rem ſacram faciendam pertinent. Iidem faculas ſuper candelabra figunt, & accendunt; atque, cum opus eſt, emungunt, & extingunt. Faldiſtoria quoque per eoſdem ſuis in locis ſtatuuntur, & exornantur. Ambo, præſente Papa in Cappella, vel eo abſente, coram ſacro Cardinalium Collegio diuinis officijs intereſſe ac ſeruire ſolent: in alijs verò Miſſis & officijs quotidianis, alter in vna, alter in alia hebdomada viciſſim ſeruiunt in omnibus Cappellano celebranti; & ſuperpelliceo induti, Epiſtolam decantant. Quando autem Sacroſanctum Chriſti corpus ante Romanum Pontificem, longum iter facientem, defertur, ijdem Clerici laternas argenteas ſuper haſtis affixas, cereis ardentibus intra eas occluſis geſtare ſolent, vti fuſius in Commentario noſtro de Sacroſancto Chriſti corpore Romanis Pontificibus præferendo dictum fuit: olim vero tintinnabulum item, quod ante Sanctiſſimum Sacramentum portabatur, pulſabant, vt ex antiquo Cæremo-

Commentarius.

remoniali Auenionenſi conſtat. Hinc fortaſſe Clerici campanarum vocitati iam ſunt; vel quia olim campanulam Palatij pro officio Cantorum quotidiano pulſare ſolebant, quando ſcilicet Cantores quotidie in Cappella matutinas horas inchoare volunt: nunc verò Subclericus, eos adiuuans, illud facit, vti ſtatim infra dicetur. Hæc de Cappellæ Clericis.

Clerici campanarũ cur ita dicti.

De Cappellæ Subclerico, quem Clericorum coadiutorem alij vocant.

CLERICORVM coadiutor, quem Subclericum paſsim vocitant, à Sacriſta item eligi ſolet, ac debet, ſicut à Prædeceſſoribus meis factum eſſe conſtat, præſertim verò, vt ceteros ſilentio prætermittam, à Magiſtro Fratre Ioſepho Pamphilo Veronenſi, & à Magiſtro Fratre Auguſtino Fiuizanio, Sacriſtis: ille enim Tarquinium de Virtutibus; hic vero Karolum Antonium Vaccarium Bononienſem, qui ad hanc vſque diem ſeruit, ad huius generis miniſterium adſciuit.

Paris Craſſus, cæremoniarum Magiſter, in Diario Leonis Decimi in Dominica Palmarum, Anno Domini 1514. mentionem facit de hoc Subclerico, qui Clericorum coadiutor eſt; De hoc item Subclerico fit mentio in Diario Clementis VII. Hic pro Clericis aperit & claudit Cappellæ fores, & campanulam pulſat pro diuino officio in diebus non ſolemnibus à Cantoribus recitando: & in Miſſis quotidianis vna cum Clerico hebdomadario ſeruit Altari, & Celebranti: parat vinum & aquam pro Miſſa celebranda. In officijs verò

Anno Domi. 1514.

Diarium Clemen. VII.

ſolemnibus, ad quæ Papa, & Cardinalium Collegium conuenire ſolent, intorticia ſupra cancellos accendit, & extinguit. Parat thuribulum, cui etiam carbones viuos à ſe præparatos imponit: habetq. domicilium Cappellæ Paulinæ contiguum, ſupra quem locum Clerici habitare ſolent. Clericorum olim coadiutor librorum item Cuſtos dicebatur, quia libros Cantorum Cappellæ Pontificiæ cuſtodire ſolebant, vt infra videre licet. Nunc verò pro libris Cantorum cuſtodiendis alius ab his eligi ſolet.

De duobus Parafrænarijs Sanctiſſimi Sacramenti, Papa iter longum faciente.

ROMANO Pontifice, longum iter faciente, Sacroſanctum Chriſti corpus ſuper Achineam honorificè impoſitum, eidem Papę præferri ſolet. Tunc Achinea, ſiue Aſturco à duobus viciſſim parafrænarijs per frænum ducitur: qui propterea Parafręnarij ſanctiſſimi Sacramenti nuncupantur. Vterque à Sacriſta eligitur, & pręſentatur Papæ, qui in forma Diplomatis, quod Breue appellant, confirmat illos, & iubet admitti. Vnus ex Parafrænarijs, Papæ ipſi famulantibus aſſumi ſolet à Sacriſta; & cum hoc nullum habet Sacriſta negotium, niſi dum Papa eſt in itinere cum ſanctiſſimo Sacramento. Alter verò ab eodem Sacriſta, & ſuo quidem arbitratu, eligitur; & hic eſt verè perpetuus Sacriſtæ pro tempore exiſtentis famulus, in ijs pręſertim, quæ ad Sacrarij

Parafrænariorum electio.

rij Pontificij miniſterium pertinent: ipſe nanque præ ceteris Cappellanum, ſeu Subſtitutum Sacriſtæ adiuuare tenetur in præparandis & portandis, quæ ad officia diuina peragenda pro temporum varietate ſunt neceſſaria. De ipſius autem victu, & habitu, necnon de alijs emolumentis ad eundem pertinentibus, in codice, qui in Sacrario Pontificio aſſeruatur, habetur ſermo. Hæc de Sacriſtæ Miniſtris. Nunc reliquum eſt, vt videamus, cur & quomodo ad Sacriſtatum Apoſtolicum, & ad alia officia Fratres ex inſtituto aut Sodalitate S. Patris Auguſtini fuerint admiſſi.

De cauſis, cur Sacriſtatus Apoſtolicus tam diu à Fratribus Auguſtinianis exerceatur; Deq. prima huiuſce officij aſsignatione in Chronicis inuenta.

QVONIAM multi ſcire cupiunt, quonam modo Fratres Auguſtinenſes tam nobilem Apoſtolici Sacrarij Præfecturam in Vaticano Romę adepti ſint; hoc loco nonnulla in memoriam reuocanda videntur, ex quibus ſanè rebus facilè quis intelliget, cur in Eccleſia ſancta Dei, & in Romana præſertim curia Religioſorum hominum Sodalitates dignitatibus & officijs fuerint cohoneſtatæ. Duæ ſunt profectò res, & quidem præcipuę, è quibus Eccleſia Sancta Dei iam inde à primis illis temporibus incrementum, ac ſtabilimentum cum decore ſuſcepit, præclara ſcilicet vitæ Sanctitas, & catholica do-

Eccleſiæ incrementum, & ſtabilimentum.

ctrina

ctrina. Duabus hiſce rebus Religioſorum hominum Sodalitates arctiori quadam viuendi ratione Deo addictæ, mille ab hinc, & amplius annis Eccleſiam Dei ſanctam iuuarunt, & mirum in modum decorarunt.

Sanctitas Religioſorum.

Quod ad ipſam pertinet ſanctitatem, tot Religionum, ſiue Ordinum Fundatores, Sanctos extitiſſe, totq. Sanctorum, & Beatorum millia in ijsdem Religionibus floruiſſe, & ad hanc vſque diem florere; tot denique ex ijſdem Sanctis miraculorum ſplendore illuſtratis canonizatos, necnon Martyrio decoratos fuiſſe, conſtat. Quam profectò rem, ſole clariorem, hoc attigiſſe loco ſat eſſe cenſeo, vt caput alterum nuper propoſitum explicemus.

Doctrina Religioſorum catholica.

Quod autem religioſam vitam intra Monaſteriorum, aut Cœnobiorum ſepta degentes, ſiue Cœnobitæ; tam Fratres, quàm Monachi nuncupati, catholicam coluerint doctrinam, eaq. ſanctam Dei Eccleſiam tot ſeculorum interuallo iuuarint, nemo non nouit, dummodo in Scriptoribus Eccleſiaſticis mediocriter ſit verſatus. Hi enim vel viua id voce concionando, ſeu prædicando ac diſputando, vel Theologiam publicè profitendo, necnon in Concilijs laborando effecerunt; vel vtrumque doctiſſimis prſtiterunt ſcriptis, vt ex Chronicis & Hiſtorijs cuiuſcunque Ordinis aut Inſtituti tam Fratrum quàm Monachorum videre licet. Nam præter illos, & ferè quidem innumeros, qui ad Populos in varijs mundi plagis conciones maxima eorumdem Populorum vtilitate habuerunt, multi ſunt, qui Concionatores, aut à conſilijs, & à ſecretis confeſſionibus tam Summorum Pontificum, quàm Regum, & Imperatorum, aliorumq. Principum tot ab hinc fuerunt ſeculis.

Cõcionatores Religioſi.

Non

Non deſunt interea, & quidem non pauci, qui Commentarios in vniuerſam Theologiam, & in vniuerſa Biblia ſacra, vel in aliquot ſaltem vtriuſque Teſtamenti Libros, necnon Summas ad conſcientiæ caſus pertinentes, & libros contra hæreticos conſcripſerunt. Quæ ſanè omnia ſi ſcriptis nominatim mandarem, liber prægrandis ad tantam excreſceret altitudinem, quantam hoc loco noſter Commentarius pati non videtur. Ceteris tamen omnium Ordinum aut Religioſarum Sodalitatum ex omni genere Scriptoribus, alijſq. viris tam doctrina, quàm etiam linguarũ peritiá excultis, qui Chriſtianam Religionem non parum iuuarunt, ſilentio prætermiſſis; duo tantum ex noſtra Auguſtinenſi Familia hoc loco explicare libet, quorum alterum ad eos, qui in defenſionem auctoritatis ac iuriſdictionis Romani Pontificis libros conſcripſerunt: alterum verò ad eos, qui Nuncij aut legationis munere apud Principes in rebus grauiſſimis functi ſunt, pertinet. Quæ quamuis in alijs & quidem inſignibus tam Fratrum, quàm Monachorum Sodalitatibus abunde reperiantur, ea tamen, quia ad hunc locum non faciunt, ſubticenda cenſeo.

Commentarij Religioſorum in Scripturam ſacrã, & ſcripta eorundem cõtra hæreticos.

Religioſi quibus modis Apoſtolicam Sedem iuuarint.

De recentioribus autem, & præclariſſimis quidem Familijs, quæ inter Fratres aut Monachos atque inter Presbyteros ſeculares mediæ ſunt, quia regulares omninò extant, dum inſtituta Fundatoris Ordinis ad vitam communem, & religioſam quidem pertinentia obſeruant; ſed habitu Presbyteris ſecularibus adſimiles, necnon aliæ ab his parum diſſimiles, non tamen regulares; Quæ ſanè omnes ad Populorum excitandam deuotionem, necnon ad animarum præmonſtrandam ſalutem, atque ad Sanctam Dei Eccleſiam iuuandam tam doctrinis, quàm diuino cultu, & perſpicuis

Sodalitates Religioſorum hominum recentiores.

ſpicuis ac rectæ, ſanctęq. vitę exemplis, magnos in dies efficiunt progreſſus, maioremq. in modum florent; non loquor, quia non niſi antiquę Religioſorum hominum Familiæ hoc loco recenſentur, quę aliquot ab hinc ſeculis tanquam de Chriſtiana Religione, deq. Apoſtolica præſertim Sede optimè meritæ, officia nonnulla in Romana Curia fuerunt conſequutæ. E quarum numero præſertim ſunt, præclara ſancti Dominici Familia, Illuſtriſſimo Prædicatorum titulo inſignita, necnon Sancti Franciſci, Carmelitarum, & Seruitarum Ordines, & Familia Sancti P. Auguſtini ſolitario Eremitarum titulo nuncupata.

Sodalitates Religioſorum hominum antiquæ.

Familia Dominicana (vt multa, & præclara quidem alia à Romanis Pontificibus ei demandata, breuitatis cauſa, ſilentio prætermittam) Sacri etiam Palatij Magiſterio fuit decorata; Sanctus namq. Dominicus ſui Ordinis fundator, primus ab Honorio huius nominis III. inſtitutus fuit Sacri Palatij Magiſter, ſeu Lector, vt in Palatio Apoſtolico Aulicos, dum Conſiſtoria haberentur, vel aliquid è ſacra Scriptura interpretando, vel concionando erudiret, ne ipſi ocioſè in Palatio peruagarentur. Qui autem dictum officium olim exercebat, Sacri Palatij Lector antiquitus vocitabatur, & in Cappella Sixtina ſuperioribus etiam annis, tempore videlicet Pij V. dum Conſiſtoria haberentur, plubicè Lectoris munere fungebatur. Ad quod legendi munus viri doctrina clariores aſſumi ſemper conſueuerunt, è quorum numero, vt ait Surius, fuit Sanctus Vincentius Valentinus Hiſpanus, Concionator celeberrimus, necnon Frater Ioannes à Turrecremata Cardinalis, & Frater Silueſter de Prierio Summæ caſuum conſcientiæ Auctor. Nunc autem Sacri Palatij non

Ordo S. Dominici.

Ferdinandus de Caſtiglio & Thimoth. Bottonus pri.p.lib.1. c.34.hiſt. S. Dom.

Surius in vita S.Vin. die 5.Apr. lib. 2. c.2. to.2.

Io. Ant. Flaminius Forocornelienſis.

non Lector, ſed Magiſter vocitatur, & Iudex ordinarius in Vrbe nuncupatur, dum publica edicta ad Officium ſpectantia promulgat. Libros iam impreſſos, & imprimendos recognoſcit, ſine cuius recognitione aut licentia nec libri typis mandari, nec impreſſi ad Vrbem, nec extra Vrbem aſportari poſſunt. Orationes etiam in Cappella Pontificia ſine ipſius Magiſtri approbatione recitari non queunt; atque in Romano Theologorum Collegio, è quorum numero ſunt Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Commiſſarius Sanctiſſimæ Inquiſitionis, Procuratores Generales, Ordinum videlicet S. Dominici, S. Auguſtini, S. Franciſci, Carmelitarum, ac Seruitarum, necnon illi, qui Romę in Schola ſeu Gymnaſio, quod Sapientiam appellant, Theologiam publicè profitentur, Doctores Theologos, rigoroſo examine præuio, ab ipſomet Collegio per ſecreta ſuffragia admiſſos creat, creatosq. declarat, priuilegium Doctoratus conſcribendum curat, Officijq. ſigillo, ſuaq. manu munitum reddit. Sigillum eſt Imago Sancti Thomæ, Angelici Doctoris. Infra verò extant inſignia Romani Pontificis, & Magiſtri ſacri Palatij pro tempore exiſtentium: & circumcirca eiuſdem Magiſtri legitur nomen. Congregationibus librorum Indicis, ſanctiſſimæq. Inquiſitionis, etiam coram Summo Pontifice vna cum Magiſtro Generali, vel eo abſente, cum generali eiuſdem Sodalitatis Vicario intereſſe ſolet, & in Cappella Pontificia poſt primum Rotæ Auditorem immediatè locum tenet. Ex eodem item Ordine, aut Inſtituto, Sanctiſsimæ Inquiſitionis Commiſſarius generalis eligitur, & inſtituitur, officium ſanè ſanctiſſimum, & laborioſum, viroq. tam doctrina, quàm animi integritate inſignito dignum.

Lib. 3. cærem. ſect. 2, cap. 22.

Commiſſarius autem omnibus item Congregationibus Sanctiſſimæ Inquiſitionis etiam coram Summo Pontifice intereſſe ſolet. Honeſtiſsimæ quoque Familiæ ex Inſtituto S. Franciſci, & Carmelitarum Beatæ Mariæ ſemper Virginis, & Seruitarum ob eandem rationem nuper aſsignatam aliqua Romæ officia ſunt conſequutæ, cnm Pœnitentiarij & Confeſſarij Summorum Pontificum, necnon Oratorum munera interdum exercuerint, vt ex Chronicis & Hiſtorijs eorundem conſtat. Adde etiam, quòd Eugenius IV. ad Fratres Carmelitas ſcribens, eos Cappellanos ſuos appellat: antiquitus enim nonnullæ cauſæ ad beneficia Eccleſiaſtica, & ad id genus alia pertinentes, ad Romanos Pontifices deferebantur, & in Cappella priuata, quam ſecretam vocant, ab iiſdem Pontificibus audiebantur, viris doctis, ac iuriſperitiſsimis ad eas pertractandas adhibitis, qui à Cappella ipſa, vbi cauſæ audiebantur, & cognoſcebantur, vt ait Franciſcus Penia, vir doctrina clariſsimus, & Rotæ Auditor; Cappellani Papæ nominari conſueuerunt, è quorum numero fuit etiam Sanctus Raymundus Dominicanus, quem Gregorius IX. in Procemio Decretalium Cappellanum, & Pœnitentiarium ſuum appellat. Hinc hodie quoque Auditores Rotæ Cappellani Papæ dicuntur, & in Cappella Pontificia ipſi Papæ inſeruiunt.

Rotæ Auditores cur Papæ Cappellani dicantur.

In vita S. Raym. lib. 1. cap. 8.

Greg. IX. Procem. Decretalium.

Duo denique ex Ordine Ciſtercienſi, nec ſcribere, nec legere omninò ſcientes, conuerſiq. nuncupati, rationabili quidem de cauſa eligebantur, qui Bullis plumbeo ſigillo muniendis præerant, & ad Sixti V. vſque tempora officium, quod plumbi vocitatur, exercuerunt, Fratres plumbi nominati.

Noſtra verò Auguſtiniana Familia non ſolum Sa-

criſta-

criſtatu, ſed etiam Pœnitentiarij, & Bibliothecarij officio fuit decorata, vt ex Chronicis & Hiſtorijs id ita eſſe iam demonſtrauimus. Dum enim in vinea Domini ſoli ferè Monachi aut Fratres laborabant, ab aliquo noſtri Ordinis Fratre, perpetuò & coniunctim illa tria officia Ioannes XXII. exercenda decreuit Anno Dom. M.CCC.XIX. Alijs deinde Operarijs ſuperuenientibus, diſtincta fuiſſe conſtat. De Sacriſtatus initio, vt ex Alexandri VI. teſtimonio diximus, memoria hominum non extat. Bibliothecæ autem Præfectura à Fratribus Eremitis Sancti Patris Auguſtini exerceri cœpit Anno Dom. M. CCC. XIX. Pœnitentiarij verò officium ijſdem Fratribus tempore Nicolai IV. Anno Domini M. CC. LXXXVIII. committi cœpit, Clemente Auximano Generali Ordinis noſtri Magiſtro ſeu Priore, qui ex Nicolai Papæ mandato aliquẽm in vrbem Romam pro confeſſionibus audiendis, pœnitentijsq. imponendis Fratrem, qui Pœnitentiarij officio fungeretur, accerſendum curauit, & Fratrem Auguſtinum Thermitanum, cognomento Nouellum, iuris vtriuſque peritiſsimum, ob inſignem vitę ſanctitatem, ac doctrinam accerſiuit, & Papæ obtulit, vt Frater Iordanus è Saxonia ſcriptum reliquit in libro, quem Vitas Fratrum, appellant.

Ord.S.Auguſtini.

Anno Domi. 1319.

Anno Domi. 1319.

Anno Domi. 1288.

Pag. 17.

Lib. 2. cap. 7.

Ex tot, tantiſq. Fratrum aut Monachorum erga Chriſtianam Religionem, præſertim verò erga Apoſtolicam Sedem meritis, quæ rudi, vt ita dicam, penicillo delineauimus, facilè quis intelliget, cur vnus ex Ordine Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini ad Sacriſtatum Apoſtolicum aſſumi antiquitus cœperit, dictumq. officium tamdiu in eodem Ordine fuerit conſeruatum. Vt autem id expreſſius explicemus,

Chron. 1288.

mus, præter innumera eorundem Fratrum ex omni genere monumenta paulo ſuperius adumbratim indicata, ob oculos hoc loco nominatim ponenda cenſentur, quæ à noſtri Ordinis Fratribus in Auctoritatis Apoſtolicæ defenſionem ſcripta ſunt, vt infra videre licet.

Scriptores De Eccleſiaſtica poteſtate in Auctoritatis & iuriſdictionis Romani Pontificis defenſionem, Ex Chronicis Ioſephi Pamphili, & aliorum collecti.

FRATER Iacobus Viterbienſis, Archiepiſcopus Neapolitanus ad Clementem V. Pont. Max. Scripſit duos libros de Regimine Chriſtianitatis.

Frater Egidius, Ciuis Romanus, ex nobiliſſima Columnenſium Familia ortus, edidit librum de Renunciatione Papæ in gratiam Bonifacij VIII. ob controuerſiam renunciationis Ponticatus Cæleſtini.

Idem ſcripſit libros tres de Eccleſiaſtica poteſtate, & librum de Excellentia Summi Pontificis.

Frater Alexander è Sancto Elpidio, Picenus, Archiepiſcopus Rauennę, Ioanne XXII. iubente, ſcripſit duos Libros; vnum de Eccleſiaſtica vnitate; alterum de Iuriſdictione Imperij, & Auctoritate Summi Pontificis.

Frater

Frater Auguſtinus Triumphus, Anconitanus, opus inſigne, ac prægrande ſcripſit de Poteſtate Eccleſiaſtica ad eundem Ioannem XXII. Pont. Max. Scripſit etiam libellum de Eccleſiaſtica poteſtate, de Sacerdotio, & Regno, & de Donatione Conſtantini.

Frater Guillelmus Cremonenſis, Epiſcopus Nouarienſis, eodem Ioanne XXII. iubente, librum de Auctoritate Apoſtolica edidit inſcriptum: *Reprobatio ſex errorum*.

Frater Bartholomæus Vrbinas, Auguſtini Triumphi alumnus, edidit librum de Romani Pontificis, Chriſti Vicarij Auctoritate contra errores quorundam, qui tempore Ludouici Bauariæ Ducis, contra Eccleſiam, Chriſtiq. Vicarium inſurrexerunt.

Frater Auguſtinus Romanus, Epiſcopus Nazianzenus, & Cæſenenſis Librum conſcripſit de Poteſtate Papæ.

Frater Guillelmus Bechius, Epiſcopus Feſulanus, librum de Eccleſiaſtica Poteſtate conſcripſit.

Frater Paulus Zabarella Patauinus, cognomento Bonus Archiepiſcopus Pariſienſis, ſcripſit ad Clementem VII. de Reformatione Eccleſiæ librum, qui in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur. Bibl. Vat.

Frater Conradus Tregarius Heluetius, Paradoxa centum de Eccleſiæ, Conciliorumq. Auctoritate conſcripſit, cum orta fuiſſet diſputatio Catholicorum cum Zuinglianis apud Bernates Heluetios.

Frater Peregrinus Naſellus Patauinus librum de Poteſtate Summi Pontificis & Concilij cum comparatione ad inuicem.

Frater Onuphrius Panuinius Veronenſis librum edidit de Primatu Petri ac dignitate Sedis Apoſtolicæ

& Poteſtate Papæ, aduerſus Auctores Centuriarum. Scripſit item Librum de Cathedra Antiòchena nondum impreſſum.

Hi ſunt ex Auguſtiniana Familia Theologi, qui de Eccleſiaſtica Poteſtate in Auctoritatis & iuriſdictionis Romani Pontificis defenſionem ſcripſerunt: nec defuerunt item alij, qui in rebus grauiſſimis ad Sanctam Dei Eccleſiam pertinentibus, vel Nuncij vel Legati ſiue Oratoris munere functi ſunt, vt infra legitur.

Nuncij, ſeu Oratores, vel Legati, qui in rebus grauiſſimis adhibiti fuerunt, ex Chronicis Ioſephi Pamphili, & aliorum Collecti.

Anno Domi. 1378. FRATER Ludouicus, alias Luiſius vel Aloyſius Marſilius Florentinus, Reipublicæ Florentinæ apud Italiæ Principes Orator fuit.

Frater Ioannes Vobes Pariſienſis, Orator Regis Franciæ in Concilio Conſtantienſi ad Schiſma tollendum, quod ſupra triginta annos durauerat, celebrato: cui ad eam rem præſtandam interfuerunt item alij eiuſdem Ordinis Eremitarum Sancti Patris Auguſtini Fratres, hoc eſt, F. Nicolaus Saracenus Caſſianus Vmber, Epiſcopus Recanatenſis. F. Petrus de Vena, Prior Generalis; F. Ioannes de Pratis Monaſterij Sancti Auguſtini de Malouia. F. Guillelmus Foroliuienſis, Procurator Georgij de Ordelaſſe Domini Foroliuij, & Frater Antonius de Rampegolis Genuenſis.

Frater Simon Camers, Reipublicæ Venetæ ad Franciſcum

Digitized by Google

ciſcum Sfortiam Mediolani Ducem Orator, cuius opera inter Venetos & Ducem Mediolanenſem pax inita fuit. Hinc eidem Fratri Simoni Cœnobium in ſtagnis Venetorum, non procul à Muriano ſitum, datum fuit, Sancto Chriſtophoro dicatum, perpetuoq. pacis nomine ob confectam pacem vocitatum.

Frater Marianus Genazanenſis Alexandri VI. Papæ Nuncius ad Federicum Neapolis Regem.

Frater Egidius Viterbienſis, Cardinalis, à Leone X, Sedis Apoſtolicæ Legatus in Hiſpaniam miſſus, vt Selymo poſt debellatos Perſas, & duos Memphiticos Reges interfectos, nobis arma minitante, Chriſtianæ Gentes ad Sacrum bellum excitarentur. Anno Domi. 1517.

Frater Hieronymus Seripandus Neapolitanus, Orator ſuæ Ciuitatis ad Karolum V. Imperatorem.

Idem Seripandus, Cardinalis, Sedis Apoſtolicæ legatus, à Pio IV. ad Sacroſanctam Synodum Tridentinam miſſus.

Hæc de Auguſtinianæ Familiæ, in ſanctam Dei Eccleſiam meritis: quibus omnibus & eiuſdem Familiæ Fratres, aliarumq. Sodalitatum Alumni eam inſigniter iuuarunt, & ad præſens vſque tempus, opitulantę Deo, iuuant. Quare dum illi ferè ſoli antiquitus in vinea Domini laborarent, ad ea officia, quæ nuper commemorauimus, obeunda, fuerunt olim aſſumpti; & aliqua officia tot ſeculorum interuallo ad hanc vſque diem ab earundem Familiarum Alumnis, annuente Deo, & ſanctę Sedis Apoſtolicæ benignitate, in Curia exercentur. Nunc reliquum eſt, vt de Apoſtolici Sacrarij Chronico, & Hiſtoria, deq. Serie Sacriſtarum, in Auguſtiniana Familia tercentum ab hinc annis perpetuò conſeruata, ſermonem habeamus.

De Sacrarij Pontificij Præfectura, qua longo ſeculorum ordine Fratres Eremitæ S. P. Auguſtini functi ſunt, deq. eorumdem poſſeſſione à tempore immemorabili nunquam interrupta.

QVAMVIS Officium Sacriſtiæ Cappellæ Palatij Apoſtolici, vt ijſdem Alexandri VI. vtar verbis, à tanto tempore citra, de cuius initio, ſiue contrario memoria hominum non exiſtit, per Romanos Pontifices alicui ex Profeſſoribus Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti P. Auguſtini ſemper committi, & concedi conſueuerit; nos tamen omnium Sacriſtarum Catalogum conſcribere hoc loco cupientes, ab antiquiori Sacriſta, quem in Chronicis aut Diarijs, vel in Commentarijs, aut Regiſtris Ordinis Eremitarum S. P. Auguſtini inuenire potuimus, initium ſumemus.

Sunt qui velint, Fratrem Auguſtinum Thermitanum cognomento Nouellum, iuris vtriuſque peritiſſimum, & ob inſignem vitę ſanctitatem ac doctrinam, Nouellum Auguſtinum vocitatum, Anno Domini 1288. fuiſſe Sacriſtam: qui ſanè vir, vt ſcribit Magiſter Frater Iordanus è Saxonia, à Nicolao IV. Papa Minoritano in Curia Romana à ſecretis confeſſionibus fuit inſtitutus, Clemente Auximano Generali Ordinis Magiſtro, ſeu Priore, qui ex Papæ mandato aliquem in Vrbem Romam pro confeſſionibus audiendis, pœniten-

Vitas P P. lib. 2. cap. 7. & lib. Chron. 1588.

tentijsq. imponendis Fratrem, qui Pœnitentiarij officio fungeretur, accerſendum curauit, eidemq. Papę dictum obtulit Fratrem, quem ob id nonnulli & Pœnitentiarium, & Papæ Confeſſarium, Sacrarijq. Pontificij cuſtodem fuiſſe putarunt, Confeſſarij nomen aliquanto antiquius Sacriſtæ nomine extitiſſe affirmantes: è quorum numero eſt F. Mauritius Tertius Parmenſis in ſuis Chronicis breuioribus. F. Mauritius.

Hac re de Apoſtolici Sacrarij Præfecto, qui nondum Sacriſta, ſed Papæ Confeſſarius antiquitus vocitabatur, à me conſcripta iuxtà nonnullorum opinionem, monumentis tamen veterum Scriptorum non comprobatam; Michael Leonycus Eſtenſis, Illuſtriſſimi ac Reuerendiſsimi Cardinalis Sanctorum quattuor Cau datarius, antiquitatum Eccleſiaſticarum indagator; Ea, quę in hanc ſententiam ſcripſi, affirmauit, ſe in quodam Bibliothecæ Vaticanæ codice manuſcripto inueniſſe, dum ſcilicet Eccleſiaſticas antiquioris ætatis res, præſertim verò cæremonias cum Romano Cæremoniali conferendas indagaret. Ego itaque hac de re monitus, Bibliothecam Vaticanam ſtatim adiui, librumq. perlegi à Leonyco mihi indicatum, Cæremoniale videlicet perantiquum, in quo omnia Apoſtolici Palatij officia recenſentur, Alexandro V. id Piſis poſtulante, ac iubente Anno Dom. M. CCCC. IX. quarta Iulij die, vt exactam de ſuorum Officialium munijs notionem haberet. Ea verò, quæ ex dicto Cæremoniali Bibliothecæ Vaticanę manuſcripto, quod aſſeruatur in prima Camera ſecreta Bibliothecę Vaticanæ num. vet. 1308. ad verbum excerpſi de Sacriſta ſub nomine Confeſſarij Papæ, ſunt quæ ſub Titulo Confeſſoris, prout in ipſo codice iacent, infra leguntur: Cæremoniale antiquū in Biblioth Vatic. 1409.

CONFESSOR.

IN eodem Palatio eſt officium Confeſſoris, quem Summus Pontifex ſolet eligere pro libito ſuæ voluntatis, qui debet in Palatio Cameram habere, & in eo continuè reſidere, vt ſi, & quando opus eſſet, ſuam præſentiam exhibere valeat. Ad cuius officium ſpectat Sermones, qui fiunt coràm Papa, iniungere; Veſperas, & Miſſas ſolemnes Dominis Cardinalib. notificare; Altare parare, & ornare, & quoties Dominus Noſter, nedum in Pontificalibus, ſed etiam ſecretè voluerit celebrare, ſe exhibere, & eidem de ſibi incumbentibus ſeruire.

Item ad huius etiam officium pertinet omnia iocalia Cappellæ, vt puta Reliquiaria, Cruces, Calices, Imagines, Candelabra aurea, argentea, & omnia veſtimenta, & ornamenta quæcunque ad Dei ſeruitium, & Cappellam Summi Pontificis deputata cuſtodire, exceptis mitris pretioſis, & alijs quibuſdam ſolitis cuſtodiri per Cubicularios; & exceptis Thiara, & Cherubin, quæ ſolent reponi in camera Theſauraria Palatij Apoſtolici.

Item ad ipſius officium pertinet miniſtrare veſtimenta, & ornamenta Sacerdotalia, & Pontificalia, quoties D. N. duxerit ordinandum ſecundum ipſius Confeſſoris ſtatum, & gradum.

Item ad eundem pertinet cuſtodire, & miniſtrare Magiſtro Cappellæ veſtimenta, & ornamenta, & alia neceſſaria ad vſum quotidianum Cappellæ Domini noſtri.

Item eſt attendendum, quòd propter incumbentia officio ipſius Confeſſoris, quæ multa ſunt, ſolet habere vnum Socium, qui vocatur Sacriſta, eò quia ornamenta, & veſti-

menta

Digitized by Google

menta Sacerdotalia, aliaq. neceſſaria pro diuino officio celebrando de mandato, ſeu voluntate ipſius Confeſſoris habet miniſtrare.

Item quoties Dominus noſter equitat, ipſe Confeſſor ſtatim poſt mulam, portantem corpus Christi, habet equitare in habitu conuenienti ſtatui perſonæ ſuæ; & dum D. N. ad locum, ad quem declinat, peruenerit, in Cappella ad hoc ordinata, Cophinum, in quo portatur corpus Christi, decenter debet reponere, & ordinem dare, quòd candela accenſa antè ipſum Cophinum ſemper remaneat.

Hæc ibi ad verbum de Sacriſta ſub Confeſſoris Papæ nomine: Olim enim Sacriſtæ ferè omnes Confeſſarij Summorum Pontificum fuerunt; deinde non ſolum Confeſſarij, ſed Bibliothecarij quoque munere functi ſunt; & ad Sixti IV. vſque tempora, vt infra ſuis videbimus locis, Apoſtolicæ Bibliothecæ Præfecti fuiſſe in Chronicis leguntur. Sixtus enim Bibliothecæ Præfecturam ab officio Sacrarij Pontificij ſeiunxit, Platina primo nouæ Bibliothecæ Præfecto, quam Bibliothecarium apppellant, creato. Quare in Regiſtro, ſeu Ordinis noſtri rerum Commentario, qui tempore Generalatus felicis recordationis Fratris Hieronymi Seripandi, deinde S. R. E. Cardinalis editus in lucem fuit, expreſſa fit mentio de tribus hiſce coniunctim officijs ex antiqua, & approbata conſuetudine Ordini Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini conceſſis, vt infra oſtendemus.

Chron. Ord.

Regiſtr. ord. Anno Domini 1519.

Nullus itaque, vt huic rei finem imponamus, relinquitur dubitandi locus de Sacriſta Pontificio ſub titulo Confeſſarij Papæ nominato. Ea enim omnia ex Cæremoniali perantiquo ſuperius enarrata, nunc ad ipſum Papæ Sacriſtam, Sermonibus in Cappella fieri conſue-

Pag. 12. 13.14.15. tis, exceptis, pertinent, vti iam demonſtrauimus, quando ſcilicet de Sacriſtæ functionibus loquuti ſumus. Quare nos, mutata ſententia, Fratrem Auguſtinum Thermitanum, cognomento Nouellum, & Confeſſarium Papæ, ac Sacriſtam fuiſſe cum Mauritio Tertio, omni hæſitatione poſthabita, conſtanter affirmamus, Catalogum Sacriſtarum, exordientes, vt infra legitur.

Sacriſtarum Catalogus.

De antiquiori Sacriſta ex veterum Scriptorum monumentis inuento.

Magiſter F. Auguſtinus Thermitanus M. CC.LXXXVII.

I. MAGISTER F. Auguſtinus Thermitanus, cognométo Nouellus, iuris vtriuſque peritiſſimus, ex Ordine Fratrum Eremitarum S. Patris Auguſtini à Nicolao IV. Papa, Minoritano, electus fuit Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Pœnitentiarij, & Confeſſarij Papæ nomine inſignitus, vt in Cæremoniali perantiquo, & in Chronicis Mauritij Tertij, & Ioſephi Pamphili legitur. Sacrarij autem Præfecturam ſub Nicolao IV. Cæleſti-

Cærem & Chron.

no V.

go V, & Bonifacio VIII. exercuit. Hic ob inſignem vitę ſanctitatem, & doctrinam, Auguſtini Nouelli nomine, vti diximus, fuit nobilitatus. Verum quia ex Eremo fuit accerſitus, indeq. extractus, & quidem inuitus; Eremum ſemper deſiderabat, dum ex obedientia in Romana Curia vitam maximo ſanè cruciatu degebat. Anno autem Dom. M. CC. XCVIII. Prior Generalis in comitijs noſtri Ordinis Mediolani celebratis abſens creatur, vt ait Frater Iordanus à Saxonia. Præfecturam verò noſtri Ordinis nonniſi ex Romani Pontificis, Bonifacij VIII. ſuſcepit. Auguſtinianam tamen Sodalitatem vniuerſam maxima cum charitate, & humilitate, non ſinę magno iuſtitiæ zelo, gubernauit, vt eiuſdem Iordani vtar verbis. De ipſius obitu Ioſephus Pamphilus in Chronicis etiam ex Iacobo Bergomate ita loquitur:

Chron. Ord.

Iordan. in libro, qui Vitas Fratrū inſcribitur, lib. 2. cap. 7.

Frater Auguſtinus Nouellus, vir & ſanctus, & doctor, decimo, poſtquàm Magiſtratu ſe abdicauerat, anno, multis clarus miraculis in loco S. Leonardi propè ciuitatem Senarum, quò ſe, relicto Magiſtratu, contulerat, animam Deo reddidit. De quo Iacobus Bergomenſis in ſuis Chronicis ait: Auguſtinus de Therma, noſtri Ordinis Generalis Prior, natione Siculus, olim vtriuſque iuris conſultiſſimus, doctor, & integerrimus Theologus, hoc anno 1309. haud procul à Sena, Hetruriæ vrbe, locello ſui Ordinis, D. Leonardo dicato, multis clarus miraculis, beato fine quieuit. Qui poſtmodum propter doctrinæ, & ſanctitatis excellentiam, beatus Auguſtinus Nouellus nominari meruit.

F. Auguſtinus de Therma Siciliæ, nō de Terano Vmbriæ, vt falſò, et ineptè dicunt.

Quamuis autem ante Fratrem Auguſtinum Nouellum alium Sacriſtam non inuenerim; credi tamen poteſt, vt alij ex Ordine noſtro Fratres hoc in munere obeundo dictum Fratrem pręceſſerint; cum de initio

huiu-

huiuſce officij non extet hominum memoria, quæ
Pag. 30. contrarium vllo inſinuet modo, vt Alexander Sextus
in Bulla, quam nuper legimus, expreſsè teſtatur.

Magiſter, ſeu Lector F. Iacobus Camers M.CC.XCVIII.

II. MAGISTER, ſeu Lector F. Iacobus Camers non mediocriter doctus, tempore Bonifacij VIII. vt in Chronicis Ordinis Fratrum Eremitarum S. Patris Auguſtini legitur, Apoſtolici Sacrarij Præfecturam ſuſcepit: is enim in Romana Curia; vt Ioſephus Pamphilus, Epiſcopus Signinus, in Chronicis ait; Ordinis noſtri Procurator, poſt Auguſtini Nouelli ab ea diſceſſum, Romanorum Pontificum Pœnitentiarius & Sacrarij Pontificij Præfectus Anno Domini M.CC.XCVIII. eligitur, eaq. Præfectura ſub Bonifacio VIII. Benedicto IX. Clemente V. & Ioan. XXII. functus eſt. Huiuſce Sacriſtæ ſeculo floruit Frater Egidius Romanus, è Columnenſium Familia ortus, qui fuit Prior Generalis, deinde Archiepiſcopus Bituricenſis & S. R. E. Cardinalis, Theologus ac Philoſophus inſignis, & ob doctrinæ conſtantiam Fundatiſſimus Doctor nuncupatus, vt multa eius monumenta ſcriptis mandata docent: obijtq. Anno Dom. 1316. ætatis verò ſuæ 69. Eodem ſeculo, & in eodem Generalatu floruit S. Nicolaus Tolentinas, qui anno Dom. 1294. ex hac vita deceſſit miraculis clarus. Horum contemporaneus fuit Magiſter Frater Angelus Camers Theologus

Chrou. Ord.

Chron. Ioſephi Pamph.

logus illuſtris, cuius opera in Bibliothecis Sancti Marci Mediolani, & Sancti Spiritus Florentię aſſeruantur.

Magiſter F. Ioannes Lemouicenſis. M.CCC.XIX.

MAGISTER Frater Ioannes Lemo- III.
uicenſis, ex Lemouico, Aquitanicæ Galliæ Ciuitate, Anno ſalutis humanæ M.CCC.XIX. Auenione à Ioanne XXII. Anno Pontificatus III. Fratre Iacobo Camerte mortuo, ad Sacrarij Pontificij curam aſſumptus, Pœnitentiarij quoque officium, ac Bibliothecæ Pontificię Præfecturam ſuſcepit: is enim Ioannes Papa tria hæc coniunxit officia, & ab aliquo noſtri Ordinis Fratre perpetuò exercenda decreuit. Quæ ſanè omnia Frater Ioannes Lemouicenſis primus exercuit, triumq. Romanorum Pontificum, hoc eſt, Ioannis XXII. Benedicti XII. & Clementis VI. Pœnitentiarius, vel à Secretis confeſſionibus, necnon Apoſtolici Sacrarij Præfectus, & Bibliothecarius fuit, vt in antiquo eiuſdem Auguſtinianæ Sodalitatis Commentario, quem vulgo & paſſim quidem Regiſtrum vocitare ſolent, atque item in Ioſephi Pamphili Chronicis, & alibi videre licet. Ioanne deinde Lemouicenſi mortuo, Sacrarij Pontificij Officium alicui ſemper ex inſtituto Eremitarum S. Patris Auguſtini Fratri traditum fuit, ſicut continua dicti Ordinis Fratrum ſucceſſio apertè demonſtrat, quam luce clariorem eſſe infra videre quis poteſt. Idem quo-

Regiſtrũ Ord.

Anno Domini. 1319.

que

què Sacriſta Romanorum Pontificum Confeſſarius ferè ſemper fuit: Munere autem Bibliothecarij ad Sixti IV. vſque tempora, vti diximus, & ſuo videbimus loco, functus eſt.

Magiſter F. Raymundus Apamienſis de Acono M.CCC.XLVI.

IV. MAGISTER F. Raymundus de Acono Apamienſis Theologus, Apamię in Prouincia Narbonenſi natus, in Fratris Ioannis Lemouicenſis demortui locum, Anno Dom. M.CCC.XLVI. Sacriſta, Confeſſarius, ſeu Pœnitentiarius, necnon Bibliothecarius à Clemente VI. circa annum Pontificatus quintum ſuffectus, hæc tria officia tempore eiuſdem Clementis, Innocetij VI. & Vrbani V. exercuit, Epiſcopus primum Foroliuienſis creatus, deinde ad Eccleſiam Apamienſem tranſlatus. Poſtremò ſenecta ętate confectus, Anno ſalutis noſtræ M.CCC.LXVI. ad ſuam Eccleſiam Apamienſem, in Gallia ſitam Narbonenſi, ſeſe recepit, vt quieti ſuę indulgeret; ibiq. requieuit in Domino.

M. F.

Magiſter F. Petrus Amelius Lemouicenſis M.CCC.LXVI.

MAGISTER Frater Petrus Amelius Lemouicenſis in Gallia Aquitanica, Lemouici natus, qui dicto Fratri Raymundo in tot laboribus opem tulit, ab Vrbano V. circa quartum Pontificatus annum Sacriſta, Pœnitentiarius, & Bibliothecarius fuit electus, triaq. officia ſub eiuſdem Vrbani V. Gregorij XI. & Vrbani VI. temporibus exercuit, primùm Epiſcopus Senogallienſis, deinde Archiepiſcopus Tarentinus, Patriarcha item Gradenſis, ac tandem Patriarcha Alexandrinus, & in Vaſconia Aquenſis Eccleſiæ Adminiſtrator creatus. Hic Sacriſta Gregorij XI. qui Anno Dom. M.CCC.LXXVI. ac ſexto ſui Pontificatus anno Apoſtolicã Sedem Romam reportauit, itinerarium maritimum, ſiue vniuerſam ex Auenione ad Vrbem vſque nauigationem, atque ab Vrbe Roma ad Anagniam item profectionem diligenter ac ſcitè quidem conſcripſit, vt apud Papirium Maſſonum in libro de Romanis Pontificibus videre licet, qui totam ipſam nauigationem, aut profectionem in vita Gregorij XI. ſcriptum reliquit, quibuſdam Latinis verſiculis à Sacriſta conſcriptam, oratione tamen ſoluta factis: qui quamuis nulla pedum, aut ſyllabarum menſura & connexione, ſiue ordinatione conſtet, dictiones tamen verſiculorum vltimæ, prout illa ferebat ætas, ſunt ſimiliter cadentes ac deſinentes, quales eſſe ſolent, qui vernacula cuiuſque V.

Apoſtolica Sedes Romam ex Auenione reportata poſt 70. annos.

Papirius in Gregorio XI.

Nationis lingua, & rhythmica quidem ſyllabarum norma editi leguntur.

Magiſter Frater Petrus Apamienſis M.CCC.LXXVIII.

VI. MAGISTER Frater Petrus Apamienſis ab Vrbano VI. anno Salutis noſtræ M.CCC.LXXVIII. & Pontificatus primo, Sacriſta, Pœnitentiarius, & Bibliothecarius electus fuit, ac tria officia ſub eodem Vrbano VI. & Bonifacio IX. exercuit, Epiſcopali Montis Falerij in Hetruria dignitate decoratus. De hoc Sacriſta expreſſam ſuis in Chronicis facit mentionem Frater Ioſephus Pamphilus Sacrarij olim Pontificij Pręfectus; necnon F. Mauritius Tertius Parmenſis in ſuis Chronicis breuioribus per quandam Tabulam ſeu Chartam folio apertam, quam Arborem vulgò appellant, conſcriptis: maiora enim Ordinis noſtri Chronica, è quibus breuiora excerpſit, in Germania, vbi ſuum obiuit diem, dum in ea Prouincia pro noſtra Auguſtinenſi Sodalitate iuuanda vitam degeret, graphicè conſcripta reliquit, ea propediem in lucem editurus, niſi mors conatum interpellaſſet. Quæ ſanè Chronica ſi in manus emunctæ naris viri peruenerint, tanquam typis digna, vel ipſius Auctoris nomine, vel eo ſaltem ſuppreſſo, ſub alieno tandem aliquando in lucem forſan prodibunt. Ego enim ob ipſius operis præſtantiam, huius generis partum vtcunque in lucem exire cupio ac ſpero.

F. Mauritij Tertij Chronicon.

Ma-

Magiſter Frater Petrus Aſſalbitus M.CCC.XCV.

MAGISTER Frater Petrus Aſſalbitus Fratri Petro Apamienſi Sacriſtę, Pœnitentiario, ac Bibliothecario ſucceſsit poſt eius obitum ſexto Bonifacij IX. Pontificatus anno: triaq. illa officia ſub eodem Bonifacio, Innocentio VII. Gregorio XII. Alexandro V. Ioanne XXIII. Martino V. & Eugenio IV. exercuit; in ijſdem officijs, primùm Olorenſis Epiſcopus, deinde Condouenſis, poſtremò Electenſis creatus. Is cum Martino V. ſuppliciter egit, vt corpus ſanctæ Matris Monicæ ex Oſtia Tiberina Romam in Eccleſiam Auguſtinianorum Anno Dom. M.CCCC.XXX. Die 9. Aprilis, quæ fuit Dominica Palmarum, transferretur, vt ex Bulla eiuſdem Papæ conſtat: in qua Martinus V. dictum Fratrem Petrum Epiſcopum Electenſem Apoſtolicæ Cameræ Sacriſtam, ſuumq. Confeſſarium, & Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini profeſſum nominat; & Sanctum Patrem Auguſtinum Ordinis noſtri Fratrum Eremitarum Fundatorem apertis verbis appellat. Dictam Bullam Anno Domini 1430. Pontificatus 13. eiuſdem Papæ v. Kalendas Maij, hoc eſt, die XXVII. Aprilis datam videre eſt in Regiſtro Bullarum Apoſtolicarum, necnon in Ordinis noſtri Chronicis, quæ Frater Ioſephus Pamphilus Epiſcopus Signinus imprimenda curauit. Idem Sacriſta corporis ſanctæ Matris Monicæ tranſlationem ſatis eleganter deſcripſit, vt ex breuiſsimo Fra-

VII.

S. Auguſtinus Fratrũ Eremitarũ fundator.

tris Mauritij Tertij colligitur Chronico, in quo ij, qui humeris ſuis dictum corpus detulerunt, recenſentur; hoc eſt, idem Sacrarij Pontificij Præfectus, Rodulphus Caſtellanus, qui huic Sacriſtæ ſucceſſit; Lucas Epiſcopus in Corſica; Antonius Legatus ab Rege Aragonum ad Martinum V. miſſus, & Auguſtinus quidam, cuius neque cognomen, neque Patria nominatur. Cum autem F. Petrus Aſſalbitus, Epiſcopus Electenſis in tribus officijs iam commemoratis vixiſſet annis
Ann. 45. ferè quadragintaquinque, in ſua tandem Patria, quò, ſenio confectus, ſeſe receperat, ex hac vita deceſsit. His temporibus Apoſtolici Sacrarij Præfectus non Sacriſta, ſed Papæ Confeſſarius vocitabatur; eius autem Socius appellabatur Sacriſta, vt ſuperius ex Cæremo-
Pag. 58. in fine. niali manuſcripto, ac perantiquo in Bibliotheca Vaticana aſſeruato ſatis diffusè comprobatum eſt, dum Catalogum Sacriſtarum exordiremur.

Magiſter Frater Rodulphus Caſtellanus M. CCCC. XL.

VIII. MAGISTER Frater Rodulphus Caſtellanus è Ciuitate Caſtelli, Vmbriæ Oppido, quod veteres Tifernum vocarunt, Anno Eugenij IV. Pontificatus decimo, & ſalutis noſtrę M. CCCC. XL. in Petri Aſſalbiti Epiſcopi Electenſis locum, Sacriſta, Confeſſarius, & Bibliothecarius ſuffectus, paulo poſt Ciuitatis Caſtelli Epiſcopus creatur, atque ſub eodem Eugenio IV. Nicolao V. Kalixto III. & Pio II. Romanis

manis

manis Pontificibus dicta obiuit officia, in quibus exercendis vnum ac viginti annos vixit: mortuus eſt enim anno Domini M.CCCC.LX. vt vetuſtæ inſcriptiones ad Chorum Eccleſiæ Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini in Ciuitate Caſtelli penicillo ſcriptæ docent hiſce verbis:

Ad Chori Læuam.

QVANTVM Frater Rodulphus huius Vrbis ciuis, & Epiſcopus, S. Auguſtini Religionem dilexerit, tum lautus hic Chorus, tum parietes inſtaurati, tum Sacriſtia ſacratiſsimis Reliquijs, & purpureis veſtibus exornata, documento eſſe poſſunt. Obdormiuit in Domino Anno M. CCCC. LX. v. Idus Iunias, Fabricæ miniſtro; Domino Antonio, Priore Sancti Bartholomæi exiſtente.

Ad Chori dextram.

Hæc quicunque vides, Hoſpes, ſubſellia, Fratris
Rodulphi impenſis facta fuiſſe tene.
Qui Præſul Patriæ fuit, ac Sacriſta Beatum
Pontificum: Maior gloria, quæ ſequitur.
Oſtia cum Monicam ſecreta in ſede teneret,
Tranſlata eſt Romã; hoc Duce ſancta Parẽs.
M.CCCC.LX.

QVamuis Petri Aſſalbiti Sacriſtæ, & Epiſcopi Electenſis precibus, vt Martinus V. in ſermone ad Fratres Ordinis Eremitarum Sancti Patris Auguſtini poſt dictam Tranſlationem habito teſtatur, corpus Sanctæ Matris Monicæ ex Oſtia Tiberina fuerit tranſlatum; Rodulphus tamen, eius alumnus, et nondum Sacriſta, corpus ipſum ex Oſtia Tiberina Romam transferendum curauit, ſicut ex eodem Martini V. Sermone, quem ſuperioribus annis Prędeceſſor meus in Lucem emiſit, colligitur, humeriſq. ſuis cum alijs, quos nuper commemorauimus, in eo transferendo geſtauit.

Sermo Mart.V.

Tranſlatio S.Monicæ.

Pag. 17. 18.

De hoc item Sacriſta, Rodulpho ſcilicet Caſtellano Epiſcopo, extat Epitaphium marmore inciſum Romæ in Eccleſia Sancti Patris Auguſtini, notis quibuſdam nimium ſanè abbreuiatis, ac protritis, immo aliqua ex parte corroſis, & eraſis: eſt enim locus ante Sanctæ Matris Monicę Sacellum, nemini non peruius; hinc pedibus hac illac gradientium ſubiectus, vbi Tabula ſepulcralis humi iacet, & quidem marmorea, in qua ſimulacrum ipſius Rodulphi, olim Sacriſtæ, habitu Epiſcopali effictum cernitur, & circa ſimulacrum legitur Epitaphium marmore inciſum, quod, prout iacet, etſi mendoſum, & aliquot carens vocibus, infra legendum propono. . . . . HVI. † ꝛ R. P.
DOMINI. RODVLPHI. EPISCOPI. C. CA-
STELLI. ꝛ IIII. SVMMORVM. PONTIFICVM
S. EVGENII. II. NICOLAI. V. CALIXTI
III. ꝛ PII II. CONFESSORIS ꝛ SACRISTÆ
CVRIÆ. SACRVM. CORPVS. SANCTÆ
MONICÆ. AB. HOSTIA. TIBERINA
TRANSLATVM. EST. ANNO. DOM.
M.CCCC. XX.

† Nota illa pro, &, ponitur.

In

In hoc mutilo Epitaphio, ex notis nimium abbreuiatis confecto, multa deſiderantur; quæ ſi addantur, ſenſum reddunt perfectum hunc in modum:

Hic iacet corpus huius & R. P. Domini Rodulphi Epiſcopi Ciuitatis Caſtelli, & quattuor Summorum Pontificum, ſcilicet Eugenij IV. Nicolai V. Calixti III. & Pij II. Confeſſoris, & Sacriſtæ, & Bibliothecarij, qui ſuis humeris portauit ſacrum corpus Sanctæ Monicæ ab Oſtia Tiberina tranſlatum Anno Dom. M.CCCC.XXX.

Annorum numerum omninò immutandum eſſe iudicaui, quia vnam litteram X. quæ numerum indicat denarium, cum alijs permultis corroſam & abraſam fuiſſe fatendum eſt, quia Bulla Tranſlationis Anno XIII. Pontificatus Martini V. qui eſt Annus Domini M.CCCC.XXX. data fuit, vt in Regiſtro Bullarum Apoſtolicarum videre eſt; Annus autem Domini M.CCCC.XX. eſt annus tertius eiuſdem Pontificatus. Numerus 1430. ad annum tranſlationis; num. autem 1460. ad annum obitus Rodulphi Caſtellani refertur.

Verborum item ſtructuram ſatis rudem & ineptam à Lapicida forſan vitiatam, & aliquot in locis corroſam & abraſam aliqua ex parte adaptauimus, eamq. coniectura conſequuti, hoc loco apponendam cenſuimus, vt Epitaphij ſenſum perfectum redderemus. Id quod faciendum iudicauimus, vt ea, quæ de Rodulpho Sacriſta ex Chronicis dicta ſunt, Inſcriptionibus, & Epitaphio ipſo comprobemus.

Magiſter F. Ioannes Caſtellanus M.CCCC.LX.

IX. MAGISTER Frater Ioannes Caſtellanus è Ciuitate Caſtelli, Vmbriæ Oppido, quod veteres Tifernum vocarunt, Fratris Rodulphi Sacriſtæ iam defuncti ex ſorore nepos, vt legitur in Chronicis, quæ Generalis Magiſter Seripandus in lucem edenda curauit, in eiuſdem Rodulphi locum ad eadem tria officia exercenda Anno Domini M.CCCC.LX. ſurrogatur, qui vel cognomento, vel ex officio Referendarius dictus fuit, vt ex manuſcriptis eo tempore noſtri Ordinis Generalium Magiſtrorum libris, ſeu Regiſtris conſtat; deinde Caſtellanus Epiſcopus, poſtremò ad Epiſcopatum Maſſenſem aſſumptus fuit, triaq. officia illa tempore Summorum Pontificum, Pij II. Pauli II. & Sixti IV. functus, Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Confeſſarius, & Bibliothecarius fuit.

Anno Domini 1460.

De hoc Sacriſta non ſolum in Chronicis, verum etiam in Ordinis noſtri Regiſtris expreſſa fit mentio, præſertim verò in Regiſtro Magiſtri generalis Fratris Ambroſij Coriolani, qui Anno Domini 1472. die 12. Decembris id ſcriptum reliquit:

Regiſtr. Coriolani 1472. die 12. Decembr.

De mandato Sanctiſſimi Domini Sixti Papæ IV. fecimus Magiſtrum Fratrem Matthæum de Tolentino, & abbreuiauimus ſibi tempus aliquorum menſium, per quod debebat ſtare in Studio ſecundum conſuetudinem Ordinis, & beneplacitum noſtrum: & hoc impetratum fuit à Reuerendiſsimo D. Ioanne Epiſcopo Caſtellano, Sanctiſsimi D. N. Sa-

Sacriſta, Confeſſore, & Referendario digniſsimo, vt patet per ſchedulam eius ad nos miſſam, in qua explicat, Sanctiſſimum D. N. mandare prædictum Baccalaureum à nobis Magiſtrari. Hæc ibi.

Sunt qui velint, hunc Sacriſtam Senenſem fuiſſe, vt ait Ioſephus Pamphilus, Epiſcopus olim Signinus, & Sacriſta, in Chronicis: Sed eum Caſtellanum fuiſſe ratio ipſa perſuadet: Tum quia Rodulphi Caſtellani nepos fuit, tum etiam ob multa beneficia ab eo in Monaſterium ſeu Cœnobium noſtri Ordinis in Ciuitate Caſtelli ſitum collata: dictum namq. Cœnobium dormitorijs, cubiculis, officinis, alijsq. fabricis exornandum ſuis impenſis curauit. De hoc item Sacriſta in quodam Lactantij Firmiani libro in Coenobio noſtro Ciuitatis Caſtelli extat memoria in hanc verborum formam: Anno Domi. 1463. Lact. Firmia. liber.

Ego humilis Epiſcopus Caſtellanus, Sacriſta Sanctiſsimi Domini N. Pauli Papæ I I. Vobis, Patri Priori, & Fratribus Sancti Auguſtini eiuſdem Ciuitatis pro remedio animæ meæ dono hunc Librum Lactantij Firmiani emptum à me ex emolumentis officiorum meorum Anno Domini 1470. *die* 12. *Auguſti. Orate pro me.*

Qamuis autem nomen Ioannis hac in ſchedula non reperiatur, Fratrem tamen Ioannem Sacriſtam fuiſſe, dubitandum non eſt, quem tempore Pauli II. Sacriſtam fuiſſe conſtat. Sacriſtę huiuſce tempore Sixtus IV. Anno Dom. M.CCCC.LXXV. officium Bibliothecarij à Sacriſtatus munere ſeiunxit, nouaq. in Vaticano Bibliotheca conſtructa, Bartholomęum, vel, vt alij volunt, Baptiſtam Platynam Cremonenſem, virum ſuo tempore eruditiſſimum, & Apoſtolicum Scriptorem, Bibliothecarium inſtituit. Platynæ ſucceſſores omnes Bibliothecarij Officium ab officio Sacriſtatus ſeiūgitur.

Bibliotheca Vaticana pag. 54. tam Cardinales, quàm non Cardinales in noſtro de Bibliotheca Vaticana Commentario videre licet. De hoc item Sacriſta Iacobus Cardinalis Papienſis, qui fuit Epiſcopus Papiæ, in Pij II. Commentarijs mentionem facit, ſub initium eorundem, dum de eiuſdem Pij Anconam verſus profectione pro ſancta expeditione Cruce ſignatis coacta; Bello iam Turcis ad communem Orbis Chriſtiani ſalutem parandam in-Commét. Card. Papienſis. dicto, ſermonem habet hiſce verbis: *Delegerat ſibi* (hoc eſt Pius II.) *huiuſce nauigationis comites Dominicum de Dominicis Torcellanæ, & Agapytum Camertinæ, & Ioannem Tifernatis Eccleſiæ Præſules, quorum Dominicus & Agapytus de ſupplicationibus referre ſoliti fuerant; Ioannes Sacrarij Apoſtolici curam gerebat: me quoque* (inquit Card. Papienſis) *& Gregorium Lollium adiungi his voluit.* Hæc de Fratre Ioanne Caſtellano.

M. F. Ioannes Paulus Boſsius Mediolanenſis M. CCCC. LXXXIII.

X. MAGISTER Frater Ioannes Paulus Boſſius Mediolanenſis Anno XII. Pontificatus Sixti IV. & ſalutis noſtræ M.CCCC.LXXXIII. in Fratris Ioannis Caſtellani demortui locum ſurrogatus, ſub eodem Sixto, Innocentio VIII. & Alexandro VI. Romanis Pontificibus Apoſtolici Sacrarij Præfectura functus eſt. Is à pueris noſtri Ordinis Eremitarum S. Patris Auguſtini habitum ſuſcepit, & in eo pro-Pag. 30. & 32. in princip. feſſionem emiſit, vt ex Litteris Apoſtolicis Alexandri VI. plumbo munitis, quarum exemplum ſuperius appoſui-

poſuimus, conſtat, atque in eodem habitu ad Sacrarij Pontificij munus fuit aſſumptus. Poſtremò Abbas Sancti Sebaſtiani extra muros Vrbis, Ordinis Ciſtercienſis effectus, ad dictum Ordinem, vt idem Alexander ſuis in Litteris ait, tranſlatus fuit. Quare Alexander VI. ne hoc exemplo, Eremitarum Sancti Patris Auguſtini Ordo iure ſuo antiquo ac priuilegio dictum officium obtinendi tempus in poſterum fruſtrari poſſet, per Bullam, nuper commemoratam, Sacrarij Pontificij munus à Fratribus dicti Ordinis perpetuò exercendum eſſe Motu proprio declarauit. Hæc autem declaratio, vt ex ipſa conſtat Bulla, facta fuit, dum ipſe Boſſius, Abbas ſancti Sebaſtiani, & Alexandri VI. foret Sacriſta.

De hoc item Sacriſta Ioannes Burchardus Argentinenſis, Cæremoniarum Magiſter, mentionem facit (Anno Domi. 1497.) in 2. Diariorum Tomo, Anno ſalutis noſtræ 1497. & alibi de obitu ipſius, quem ob habitus mutationem, & Abbatiam, Ordinis Ciſtercienſis Abbatem appellat, (Anno Domi. 1501.) & in Eccleſia Sancti Sebaſtiani Anno Dom. 1501. ſepultum fuiſſe ait.

Magiſter F. Auguſtinus Caſtellanus M. D. I.

MAGISTER Frater Auguſtinus Caſtellanus è Ciuitate Caſtelli, Vmbrię oppido, quod veteres Tifernum vocarunt, Alexandri VI. Sacriſta & Confeſſarius, necnon Baſilicæ Sancti Petri Pœnitentiarius fuit. Officium autem Sacriſtatus Dominica prima Aduentus Anno Domini M. D. I. exercere cœ- XI.

pit, ſicut Burchardus Cæremoniarum Magiſter teſtatur hiſce verbis:

Dominica prima Aduentus Domini, die 28. Nouembris,
Anno Domi. 1501. *M. D. I. Petrus Epiſcopus Calinenſis, Vicarius Vrbis, celebrauit Miſſam publicam in Cappella maiori, Papa præſente: Sermonem fecit Procurator Ordinis Prædicatorum. Hoc mane Frater Auguſtinus de Caſtello, Profeſſus Ordinis S. Auguſtini, Confeſſor Papæ, & Pœnitentiarius Baſilicæ Sancti Petri, nouus Sacriſta Cappellæ Papæ incepit ſeruire in officio huiuſmodi Sacriſtæ, & habuit locum vltimum inter Aſſiſtentes, hoc eſt poſt vltimum Prælatum Papæ Aſſiſtentem.* Hæc Burchardus.

De eodem Fratre Auguſtino Sacriſta idem Burchardus in Crucis adoratione, die Paraſceues Anno Domini 1502. præſtita, loquitur in hanc verborum formam:

Poſt omnes Epiſcopos adorauerunt Frater Auguſtinus
Anno Domi. 1502. *Sacriſta Cappellæ, & Confeſſor Papæ à dextris, & Protonotarius, Orator Ducis Ferrarienſis à ſiniſtris ſimul, & poſt eos, Oratores Laici, Venetiarum, & eiuſdem Ducis Ferrarienſis.* Hæc Burchardus in 3. Diariorum Tomo. Ex hoc teſtimonio planum profectò fit, locum Sacriſtæ non Epiſcopi, antiquum eſſe in Cappella immediatè poſt vltimum Aſſiſtentem Papæ, ſicut Fratrem Auguſtinum Caſtellanum, de quo ſermo habetur, talem locum habuiſſe apertè videmus. Quamuis enim Sacriſtę omnes ex officio ſtatim Sacriſtatus, Aſſiſtentes ſaltem de mitra dicantur & ſint, locumq. ſedendi in Cappella immediatè poſt vltimum Aſsiſtentem habeant nondum Epiſcopi; hic tamen Sacriſta in adoratione Crucis locum ſupra Protonotarios poſt vltimum Epiſcopum non Aſſiſtentem habuit, quia non

erat

erat Epiſcopus: nam ſi fuiſſet Epiſcopus, non poſt vltimum Epiſcopum immediatè in adoratione Crucis locum habuiſſet, ſed cum Aſſiſtentibus ſupra multos Epiſcopos non Aſſiſtentes Crucem adoraſſet: Epiſcopi enim Aſſiſtentes in Cappella, præſente Papa, omnes alios Epiſcopos, & Archiepiſcopos non Aſſiſtentes præcedunt. Hæc obiter, occaſione ſeſe offerente de Sacriſtæ loco, de quo alibi, & fuſius quidem, verba fecimus. Pag. 19. 20. 21. 22. 23. 24.

Admiror autem, cur Burchardus, dum loquitur de Conclaui facto per obitum Alexandri VI. qui Anno Dom. 1503. die 18. Auguſti obijt; necnon per obitum Pij III. qui eodem anno, die autem 18. Octobris ex hac vita deceſſit (vixit enim Pius in Pontificatu viginti ſex tantum dies) mentionem faciat de Ventura Epiſcopo Maſſanenſi, ſiue Maſſenſi, Sacriſta, Theſaurario Generali, Secretario Papæ, & Clerico Cameræ, Conclauiſtarum primo; cum Fratrem Auguſtinum Caſtellanum Anno Domini 1501. 1502. & 1503. Sacriſtam fuiſſe; & Fratrem Zachariam Sauonenſem Anno Dom. 1504. Sacriſtam extitiſſe ſcribat; nullumq. alium Sacriſtam inter hos duos fuiſſe conſtet. Adde etiam, quòd de illo Ventura Epiſcopo & Sacriſta, alijs officijs inſignito, nulla penitus mentio alibi reperitur facta, Diarijs, & Regeſtis, vel Commentarijs, necnon Hiſtorijs & Chronicis perlectis. Hinc dictum Venturam per obitum Fratris Auguſtini Caſtellani Sacriſtę duo illa Comitia, ſeu Conclauia, Sacriſtæ loco, neceſſitate Conclauis inſtante ac ſuadente per modum, vt aiunt, prouiſionis à S. R. E. Cardinalium Collegio Sacriſtam electum, ingreſſum credendum eſt: quia Sacriſta tot ſimul munia nullam inter ſe affinita-

Ventura Epiſcopus Maſſenſis, vel Maſſanenſis.

nitatem habentia, Theſaurarij ſcilicet Generalis, Clerici Cameræ, & Secretarij Papæ officia exercere non poteſt. Hinc in Fratris Auguſtini Caſtellani Sacriſtæ, (qui, ſi coniectare licet, vel parum ante, vel parum poſt mortem Alexandri VI. obijt) locum paucis poſt menſibus Frater Zacharias Sauonenſis à Iulio II. item Sauonenſi accerſitus fuit, Apoſtolici Sacrarij effectus, vt infra ex eodem Burchardo videre ſtatim licet, nulla penitus mentione de Ventura Epiſcopo Maſſenſi, & Theſaurario generali facta.

Hoc potiſſimum loco Scriptores variant, Fratrem Auguſtinum Sacriſtam in aliud tempus reijcientes, & neſcio quid confingentes, quod veriſimile non videtur. Illud veriſſimum eſſe conſtat, ſeriem Sacriſtarum eiuſdem Ordinis Eremitarum Sancti Patris Augu-
Anno Domi. 1497. ſtini ad annum vſque Domini M. CCCC. XCVII. Alexandri VI. teſtimonio continuatam ſemper fuiſſe, & nunquam interrupptam, eandemq. ad noſtra vſque tempora perpetuam perueniſſe nemo eſt, qui ignoret.
Anno Domi. 1494. 1498. Vide quid in Chronicis F. Hieronymus Seripandus Generalis, F. Hieronymus cognomento Romanus, Natione Hiſpanus, & Frater Ioſephus Pamphilus Veronenſis dicant: hoc enim breuitatis cauſa ſilentio prætermittendum cenſeo. Reſignationem autem Sacriſtatus
Pag. 80. 81. 82. & 83. à Ventura Epiſcopo Maſſenſi in manibus Iulij II. præſtitam, infra ex Bulla videre licet in Fratre Nicolao Aquapendentano.

Ma-

Magiſter Frater Zacharias Sauonenſis. M. D. IV.

MAGISTER Frater Zacharias Sauonenſis Ligur, in Fratris Auguſtini Caſtellani iam demortui locum ſufficitur menſe Auguſto Anno Dom. M. D. IV. à Iulio II. qui vltima Octobris die Anno Dom. M. D. III. Pontifex Maximus renunciatus fuit. Hic Sacriſta, quidquid ſcribant alij, parum in Sacrarij Pontificij vixit officio, vt ait Burchardus, qui maximè omnium id ſcire poterat ac debebat, ob magnam & ferè continuam conſuetudinem, quæ Cæremoniarum Magiſtro cum Sacriſta eſſe ſolet. Burchardus de hoc Sacriſta in ſuo Diario mentionem facit hunc in modum: *M. D. IV. Dominica die 20. Octobris Frater Zacharias de Sauona, profeſſus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini, Sacriſta Cappellæ Sanctiſſimi D. N. ante duos menſes, vel circa, per Papam deputatus, in Camera ſua Sacriſtiæ dictæ Cappellæ diem clauſit extremum.* Hæc Burchardus.

XII.

Burchardi Diarium.

Huic Sacriſtæ Magiſter Frater Hieronymus Seripandus Generalis, F. Hieronymus cognomento Romanus, natione Hiſpanus, & Magiſter F. Ioſephus Pamphilus Veronenſis in Chronicis aliquot vitæ annos in officio Sacriſtatus tribuunt: ſed Burchardo dictam ob cauſam magis hac in re, quàm alijs credendum videtur.

1498.
1504.

Magiſter F. Nicolaus Aquapendentanus M. D. I V.

XIII. MAGISTER F. Nicolaus Foreſius Aquulenſis, vel Aquapendẽtanus, Theologus inſignis, & Iulio II. gratiſſimus, Apoſtolici Sacrarij in Zachariȩ demortui locum
Anno Domi. 1504. ſurrogatus, deinde Archiepiſcopus Dyrrachienſis poſt aliquot menſes ab eodem Iulio creatur Anno Domini M. D. V. die prima Septembris in Conſiſtorio ſecreto, vt ait Burchardus Cæremoniarum
Anno Domi. 1505. Tom. 8. Magiſter in hæc verba: *M. D. V. die Lunæ, prima Septembris, in Conſiſtorio ſecreto fuit pronunciatus F. Nicolaus de Aquapendenti Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini, Archiepiſcopus Dyrrachienſis, & factus Sacriſta Papæ.* Hæc Burchardus in ſuo Diario.

Cum itaque Zacharias Sauonenſis menſe Octobri
Anno Domi. 1504. Anno Domi. 1505. Tom. 8. Anni 1504. obierit, dieq. octaua Nouembris eiuſdem anni Nicolaum Aquapendentanum Sacriſtam effectum fuiſſe conſtet, vt infra videre licet, Anno ſequenti 1505. Archiepiſcopum Dyrrhachienſem die prima Septembris creatum fuiſſe credendum eſt, etiam ſi Burchardus in eodem Conſiſtorio & Sacriſtam & Archiepiſcopum electum fuiſſe, dicere videatur: id quod omninò aduerſatur Bullæ Pontificiæ, quam hoc loco apponere libet.

Quoniam verò Ventura Epiſcopus Maſſenſis, Theſaurarius generalis, Secretarius Papæ, & Clericus Cameræ Anno Dom. 1503. Fratre Auguſtino Caſtellano vel aduerſa valetudine impedito, vel moribundo,

ſiue

ſiue nuper mortuo, à S. R. E. Cardinalium Collegio per modum, vt aiunt, prouiſionis, neceſſitate id ſuadente, Sacriſta electus; duo Conclauia, vnum ſcilicet per obitum Alexandri VI. alterum autem per obitum Pij III. fuit ingreſſus, & officio Sacriſtatus nondum ſe abdicatum declarauit. Anno autem Dom. 1504. Anno ſcilicet primo Pontificatus Iulij II. Sacriſtatus officium, quod Ventura, Epiſcopus Maſſanenſis, vel potius Maſſenſis, à ſacro Cardinalium Collegio, Apoſtolica Sede vacante, per modum, vti diximus, prouiſionis accepit, & exercuit (Fratre Nicolao Aquapendentano ab eodem Iulio ad hoc munus obeundum iam accerſito) ſpontè reſignauit: id verò antea non fecit ob aduerſam fortaſſe valetudinem Zacharię, qui cum duos circiter menſes in officio vixiſſet, toto illo duorum menſium ſpatio, ſi hac in re coniectare licet, morbo affectus in lecto iacuiſſe cenſetur.

Adde etiam, quòd dictus Ventura poſt Conclaue per obitum Pij III. habitum, grauiſſimas ob cauſas iuſſu Iulij II. fuerat carceri mancipatus. Deinde libertate donatus, Sacriſtatus officium reſignauit, quippe qui dictam Apoſtolici Sacrarij Præfecturam à Romano Pontifice, ad quem ipſius Officij collatio pertinet, non acceperat, Apoſtolica vacante Sede per obitum Alexandri VI. & Pij III. qui dies tantum 26. in Pontificatu vixit: Nam XXII. Septembris die Papa creatus fuit, die autem XVII. Octobris, Anno Domini M. D. III. diem ſuum obiuit, ſicut in Diario Burchardi legitur. Burchardus in Diario.

Præterea idem Ventura poſt Sacriſtatus reſignationem, ſolutis iam 8000. ducatis, Clericatum etiam Camerę, Secretariatum, Scriptoriam, & alia of-

Burchardus in Diario.

ficia reſignauit, vt ipſe Burchardus in ſuo Diario die v. Nouembris Anno Dom. M.D.IV. ſcriptum reliquit. Curam verò Sacrarij Pontificij Ventura, tamquam Clericus Cameræ, neceſſitate, hoc eſt, temporum anguſtia, negotiorum mole onuſta, id poſtulante, à ſacro Cardinalium Collegio per modum prouiſionis, vt aiunt, ſuſcepit, quia Clerici Cameræ cuicumque Sacriſtæ Pontificio rerum omnium Apoſtolici Sacrarij repertorium, ſiue Indicem, à Notario Cameræ conſcriptum, quem paſſim appellant Inuentarium, aſſignare ſolent; & Sede item vacante, idem Inuentarium recognoſcunt. Hinc Zacharia iam demortuo, antea quàm Bulla pro Fratre Nicolao Aquapendentano, Sacriſta nuper electo conficeretur, libera Sacriſtatus Reſignatio in manibus Iulij II. ab ipſo Ventura ſponte facta fuit, quatenus facienda erat, vt ipſa, quæ infra legitur, docet Bulla, in qua duo notatu digna leguntur, ex quibus Apoſtolici Sacrarij Præfecturam nonniſi vni ex Fratribus Eremitanis Sancti Patris Auguſtini concedi ſemper conſueuiſſe, ſatis amplè colligimus, ſi Bullæ verba perpendantur.

BVL-

BVLLA IVLII II.

Pro Fratre Nicolao Aquapendentano Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini per reſignationem Venturæ Epiſcopi Maſſenſis M. D. IV.

IVLIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI.

Dilecto filio Nicolæ de Aquapendente Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini profeßori, Sacriſtæ Cappellæ noſtræ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

RELIGIONIS zelus, vitæ ac morum honeſtas, aliaq. laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, Nos inducunt, vt te ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequamur. Cum itaque officium Sacriſtiæ Cappellæ noſtrę per liberam reſignationem venera-

bilis Fratris noſtri Venturæ Epiſcopi Maſſanenſis, de illo, quod tunc obtinebat, in manibus noſtris ſpontè factam, & per Nos admiſſam, vacauerit, & vacet ad præſens; Nos volentes te præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, fauore proſequi gratioſo, teq. à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijsq. Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes; & abſolutum fore cenſentes, Officium prædictum, quod ad vitam concedi, & per vnum ex Profeſſoribus Ordinis Fratrumq Eremitarum S. Auguſtini teneri conſueuit, ſic vacans,

Notatu dignum.

cum omnibus illius honoribus, oneribus, ſalarijs, iuribus, & emolumentis conſuetis, Apoſtolica tibi auctoritate, ad vitam tuam concedimus & aſsignamus; teq. ad illud, videlicet in ipſius Venturæ Epiſcopi locum ſubſtituimus, & etiam ſurrogamus, Decernentes te ex nunc, ad dictum Officium, eiusq. liberum exercitium, honores, onera, ſalaria, iura, & emolumenta huiuſmodi recipiendum fore pariter, & admittendum. Et nihilominus tibi, vt omnibus, & ſingulis prærogatiuis, præeminentijs, priuilegijs, gratijs, conceſsionibus, & indultis, quibus alij dictæ Cappellæ Sacriſtæ, qui pro tempore fuerunt, vtebantur, potiebantur & gaudebant; vti, potiri, & gaudere poſsis & debeas eiſdem, Auctoritate & tenore de ſpecialis

cialis dono gratię indulgemus. Quocirca venerabili Fratri Raphaeli Epiſcopo Albanenſi, Camerario noſtro, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſe, per ſe, vel alium, ſeu alios te, Auctoritate noſtra, ad Officium prædictum, eiusq. liberum exercitium, necnon honores, onera, ſalaria, iura, & emolumenta prędicta in locum dicti Venturæ Epiſcopi recipi, & admitti faciat, vt eſt moris; Contradictores Auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Cappellæ, & Ordinis prædictorum, cuius profeſſor, & (vt aſſeris) Ordinem ipſum expreſsè profeſſus exiſtis, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis,

Notatu dignum.

&

& conſuetudinibus, cęterisq. contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, conceſſionis, aſsignationis, ſubſtitutionis, ſurrogationis, decreti, indulti, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo quarto, Sexto Id. Nouembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Is Nicolaus tanta erat lenitate & affabilitate, vt omnium ſibi animos conciliaret, ſeq. omnibus chariſſimum redderet. Nonnulla ſcripſit Opuſcula, quibus ſuam egregiam indicauit doctrinam, ſuiq. nominis perpetuam

petuam poſteris memoriam reliquit. Inſcriptiones Opuſculorum ſunt quæ infra leguntur:

De Baptiſmo lib. 1.
De peccato originali lib. 1.
De Pœnitentia lib. 1.
De Lymbo, Inferno, & Purgatorio lib. 3.
De Mercatura & negotiatione lib. 1.
De Sortilegijs & vanis perſuaſionibus lib. 1.
De ingratitudine euitanda lib. 1.
De feſtis Sanctorum Serm. lib. 1.
Quadrageſimale lib. 1.
Sermonum variorum lib. 1.

Obijt Romæ ſenio confectus die 25. Octobris Anno Dom. 1511. ſuamq. in Patriam delatus, in Eccleſia S. Auguſtini ſepulturæ mandatus fuit.

Magiſter Frater Gabriel Anconitanus M.D.XII.

XIV. MAGISTER Frater Gabriel Anconitanus, dum Fratris Egidij Viterbienſis Magiſtri Generalis ſocius foret, Sacrarij Pontificij Præfectus eligitur, & Archiepiſcopus Dyrrhachienſis, deinde Caſtrenſis Epiſcopus creatur, vir ſanè doctus, & ſummè probus, atque in ſacris Eccleſiæ cęremonijs peritiſsimus. Apoſtolici Sacrarij Præfectura functus eſt Iulio II. Leone X. Adriano VI. & Clemente VII. Romanæ Eccleſię Pontificibus.

De eodem Sacriſta loquitur Paris Craſſus, olim Sacrarum

crarum Cæremoniarum Magiſter, & Epiſcopus Piſaurenſis in ſuo Diario, prima Nouembris die, Anno Dom. 1513. dum in Veſperis Defunctorum dictum Sacriſtam tanquam Aſſiſtentem Leoni X. de libro in Cappella ſeruiuiſſe ait; eundemq. vt alijs in locis videre licet, Miſſam in defectum aliorum Aſſiſtentium non ſemel in eadem Cappella cantaſſe ſcribit. Anno autem Dom. 1518. Viceſacriſtam, quem Sacriſtæ Cappellanum Auctor cæremonialis libri appellat, alij verò Subſtitutum, Epiſcopum Nepeſinum electum fuiſſe, non autem Aſſiſtentem extitiſſe teſtatur. Tom. 8. Anno Domi. 1513.

De hoc Sacriſta fit mentio in Diario Anno Dom. 1519. quo anno canonizatus fuit à Leone X. Sanctus Franciſcus de Paula: is enim Gabriel in Conſiſtorio ſemipublico ſuam primus inter Prælatos tulit ſententiam de Beato Franciſco canonizando.

Eiuſdem Sacriſtæ tempore Anno Dom. 1528. die 4. Maij in Vrbeueteri, quam vulgò appellant Oruietum, antiqua conſuetudo per Decretum confirmata fuit, vt Sacriſta duos Aſturconis vel Achineæ Parafrenarios, vnum ex familiaribus Papæ, atque ſuo arbitratu vndecunque alterum eligeret, quando ſcilicet Sacroſanctum Chriſti corpus Romano Pontifici longum iter facienti præfertur. Hoc Decretum cum emolumentis, authenticè, hoc eſt, manu & ſigno Notarij publici conſcriptum, in Sacrario Pontificio aſſeruatur, vetuſtiori cæremoniarum Libro annexum. De hoc Sacriſta extat etiam memoria in quadam ſcriptura, ſeu publico inſtrumento, in quo agrum ſiue poſſeſſionem, ac domum quandam Cœnobio Sancti Auguſtini Anconæ die 8. Iulij 1529. tempore Clementis VII. donaſſe legitur, atque hiſce nominatur verbis: Conſuetudo antiqua. Vide etiã Regiſtrum lib 1. Diuerſorum à direptione Vrbis f. 177.

Reuerendiſsimus in Chriſto Pater, & Dominus Gabriel Archiepiſcopus Dyrrhachienſis, prælibati Sanctiſsimi D. N. Papæ Sacriſta, & Prælatus domeſticus, & Miles S. Petri; &c.

Quòd autem Miles S. Petri extiterit, ex priuilegio die 20. Maij 1529. ad hanc rem præſtandam conſcripto, conſtat. Quę ſanè ſcripta in Archiuo Auguſtinianorum Anconę aſſeruantur.

Sacriſta miles S. Petri.

Blaſius denique Cęſenas, Cæremoniarum Magiſter in Tomo Diariorum primo Anno Dom. 1529. & 1530. mentionem facit de Sacriſta eodem, dum Clemens huius nominis VII. commoraretur Bononiæ pro Karolo V. coronando. Is enim Sacriſta pro quattuor Venetæ Reipublicæ Oratoribus, honoris & officij cauſa excipiendis, electus fuit. Quoniam verò tres ex quattuor Oratores Bononiam ingredientes ob aduerſam valetudinem ac ſenectutem lecticis vehebantur, quartus inter Sacriſtam, Archiepiſcopum Dyrrachienſem, & Archiepiſcopum Iadrenſem Vrbis Romæ Gubernatorem medius equitabat. Hos autem Prælati multi, & Oratores Principum ſequebantur. De hoc item Sacriſta idem Blaſius in eodem Diariorum tomo Anno Dom. 1530. die 4. Februarij mentionem facit, quando ſcilicet in Conſiſtorio ſecreto decretum fuit Bononiæ, vt ex tribus S. R. E. Cardinalium Ordinibus Primarij, quos capita Ordinum appellant; Magiſtris cęremoniarum, & Sacriſta ſibi adhibitis, decernerent ea omnia, quæ Coronationi Caroli V. Imperatoris neceſſaria videbantur. Huic Sacriſtę ſenecta ætate confecto Anno Dom. 1529. datus eſt Coadiutor M. Fr. Alphonſus Aquapendentanus, qui Anno Dom. 1534. in Sacriſtatus officio per obitum ſucceſſit.

Ma-

Magiſter F. Alphonſus Aquapendentanus. M.D.XXXIV.

MAGISTER Frater Alphonſus Aquulenſis, vel Aquapendentanus in Gabrielis demortui locum ſuffectus fuit Anno vltimo Clementis VII. Deinde à Paulo III. Epiſcopus Bouinenſis, poſtremò Archiepiſcopus Amalphiæ creatur, qui concionator gratioſiſſimus fuiſſe legitur. De hoc Sacriſta ad Eccleſiæ S. Auguſtini Organum in Oppido Aqupendentis inſcriptio legitur in hanc rum formam: *Alphonſus Oliua Aqueſius, Archiepiſcopus Amalphiæ, & Pauli III. Farneſij Pontificis Maximi Sacriſta, libros, veſtes, ornamenta, aliaq. bona diuino cultui tribuit, laudiq. Dei Organum beneſonans dicauit* 1544. Multa denique bona, tam mobilia, quàm ſtabilia; tam paterna, quàm materna Cœnobio Sancti Auguſtini Aquapendentano ex teſtamento reliquit, & ex libris, quos multis iam annis emendo acquiſierat, Bibliothecam dicto in Cœnobio conſtruendam mandauit. Ad vſum Eccleſiæ dicti Conuentus Antiphonarium pulcherrimè ſcriptum eidem Conuentui dono iam dederat, ad cuius calcem hæc leguntur verba: XV. Anno Domi. 1534.

Explicit Antiphonarium Dominicale ſumptibus R. D. Alphonſi Oliuæ Epiſcopi Bouinenſis S. D. N. Papæ Sacriſtæ pro Conuentu S. Auguſtini de Aquapendente. Romæ ſcribebat D. Federicus Peruſinus Scriptor Cappellæ Pontificiæ Anno Dom. M.D.XLIV. Die xv. Menſis Nouembris. Ad laudem Dei, Amen.

M. F. Ioannes Iacobus Barba Neapolitanus.
.M. D. XLIV.

XVI. MAGISTER F. Ioannes Iacobus Barba Neapolitanus, Alphonſo ad meliorem vitam vocato, Apoſtolici Sacrarij Pręfectus ſurrogatur, vir apprimè doctus, & egregiè cordatus homo, qui dum in Romana Curia Ordinis Eremitarum Sancti Patris Auguſtini Procurator generalis foret, Alphonſo defuncto, Sacriſta inſtituitur Anno x. Pontificatus Pauli III. à quo primum Epiſcopus Terami in Aprutio, deinde Interamnæ in Vmbria Epiſcopus creatur. Apoſtolici Sacrarij Præfecturam exercuit Paulo III. Iulio III. Marcello II. Paulo IV. & Pio IV. Eccleſiæ Romanæ Pontificibus, quibus omnibus gratus fuit, & Pauli IV. ante Pontificatum familiariſſimus. Is in Congregationibus, quæ grauiſſimis de rebus coram Summis Pontificibus haberi ſolent, occaſionibus ſeſe offerentibus, expreſſa egregię doctrinę ſigna, & frequenter quidē dedit.

Eiuſdem Sacriſtæ tempore decretum fuit, vt quilibet Cardinalis in ſua ipſius ad Cardinalatum promotione ſummam vigintiquinque ducatorum, vt aiunt, auri de Camera ſoluere teneatur: antea enim pecuniæ ſumma præſcripta, ſeu limitata non erat, ſed ſuo quiſque arbitratu, modo plus, modo minus Apoſtolici Sacrarij Præfecto perſoluebat, vt in ipſo videre eſt Decreto, manu & ſigno Notarij publici conſcripto, & Libro cæremoniarum vetuſtiori annexo. *Conſuetudo antiqua.*

Anno Dom. M. D. LXII. fuit miſſus ad Concilium

cilium Tridentinum à Pio IV. P. Max. qui ei ab Vrbe abſenti Coadiutorem pro Apoſtolico Sacrario conceſſit Fratrem Egidium Piſaurenſem, Procuratorem & Vicarium Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini generalem, qui eiuſdem Sacriſtæ in eadem Sacrarij Pontificij Præfectura ſucceſſor fuit, vt infra videre licet. Hac de re mentionem facit ſuo in Diario Ludouicus de Branchis in hanc verborum formam: *Anno Dom. 1562. Die 30. Iulij Magiſter Egidius de Valentibus Piſaurenſis Ordinis Sancti Auguſtini fuit deputatus Coadiutor R. D. Sacriſtæ abſque præiudicio dicti Sacriſtæ.*

Sacroſancto itaque œcumenico & generali Concilio Tridentino, dum eſſet Epiſcopus & Sacriſta, interfuit, & magna ſanè cum laude. Dum autem è ſuo Epiſcopatu Interamnenſi Romam rediret, graui quodam oppreſſus morbo, Ocriculi obijt. Hinc mortuus Interamnam delatus, in Eccleſia ſua honorificè ſepultus fuit.

Magiſter Frater Egidius Piſaurenſis M.D.LXIV.

MAGISTER Frater Egidius de XVII.
Valentibus Piſaurenſis, Ioanne Iacobo defuncto, Sacrarij Pontificij Præfecturam à Pio IV. ſuſcepit, deinde à Pio V. Epiſcopus Nepeſinus, & Sutrinus creatus fuit, & Magiſter ſcholæ Cantorum Cappellæ Pontificiæ.

Ioanne autem Iacobo Barba Neapolitano Sacriſta

ad

ad Concilium Tridentinum miſſo à Pio IV. P. Max. fuit etiam eius Coadiutor in Apoſtolici Sacrarij Prȩfectura, eodem Pio IV. annuente, etiamſi ſui Ordinis Procurator, & Vicarius generalis foret.

Antequam ad Apoſtolici Sacrarij Præfecturam fuiſſet aſſumptus, in præcipuis & inſignioribus Italiæ Ciuitatibus concionando magnam aſſequutus eſt laudem: optimamq. gubernandi rationem in varijs Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini Ordinis muneribus obeundis callere viſus eſt. Hinc Fratre Chriſtoforo Patauino, Magiſtro Generali ad Concilium Tridentinum proficiſcente, Procurator, vti diximus, & Vicarius generalis Romæ relictus fuit, vbi ob morum grauitatem cum ſuauitate, miraq. dexteritate coniunctam, Romanis Pontificibus Pio IV. & Pio V. necnon vniuerſæ Curiæ Romanȩ non ſolum in officio ſui Ordinis exercendo, ſed in ceteris item munijs præſtandis ſe gratiſſimum reddidit, magnumq. ſui deſiderium reliquit ex hac luce præreptus.

M. F. Ioſephus Pamphilus Veronenſis M.D.LXVIII.

XVIII. MAGISTER Frater Ioſephus Pamphilus, Egidio Piſaurenſi ex hac vita ſublato, in eius locum ſufficitur Apoſtolici Sacrarij Prȩfectus, & Scholæ Cantorum Cappellæ Pontificiæ, qui deinde Epiſcopus Signinus creatur à Pio V. cui opera ipſius & induſtria gratiſſima fuit, dum ille ante Pontificatum

ſan-

ſanctiſſimæ Inquiſitionis Commiſſarius foret: fuit enim Ioſephus Pamphilus in Lectionibus antiquorum Patrum ſtudioſus, Bibliothecarum perueſtigator, & in hiſtorijs non mediocriter verſatus, aliarumq. diſciplinarum non ignarus, muſicæq. præſertim peritus.

Scripſit Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Patris Auguſtini Chronicon iam inde ab eius ortu ad annum vſque ſalutis noſtræ M. D. LXXV.

De origine multarum & ſacrarum Cæremoniarum lib. 1.

De Canonibus Sanctorum Apoſtolorum, necnon de Epiſtolis primorum quorundam Romanorum Pontificum, & eruditè quidem lib. 1.

De Sacris Ritibus apud veteres Pontifices in conficiendis & adminiſtrandis Baptiſmi & Chriſmatis, & Sanctæ Euchariſtiæ Sacramentis lib. 1.

De Exorciſmis, & antiquo torquendi & expellendi Dæmones ritu lib. 2.

Edidit quoque Diœceſanam Synodum Signinam, quam habuit menſe Aprili 1574.

Pio V. & Gregorio XIII. Romanis Pontificibus inſeruiuit dictis in Officijs. Anno autem Domini 1574. ad ſuam Eccleſiam Signinam ſeſe recepit, ac tandem ſua in Patria ex hac vita deceſsit: in cuius locum à Gregorio XIII. Frater Auguſtinus Fiuizanius, qui eiuſdem Pontificis à ſecretis iam confeſsionibus erat, ſuffectus eſt.

Ma-

M. F. Auguſtinus Fiuizanius Romanus M.D. LXXIV.

XIX. MAGISTER Frater Auguſtinus Fiuizanius, dum Gregorij XIII. à ſecretis confeſsionibus foret, ad munus Apoſtolici Sacrarij exercendum accerſitur. Is integerrimis ſanè moribus iam inde ab adoleſcentia ad ſenectam vſque ętatem ſemper fuit; immo non ſine ſanctitatis opinione vixit apud omnes, varijs Chriſtianarum virtutum luminibus ornatus, multiſq. Chriſtianæ pietatis operibus inſignitus. Chriſtianæ item humilitatis, & modeſtiæ, atque abſtinentiæ multa exempla cunctis in rebus præbebat: ſed in rebus arduis, præſertim vero in ijs, quæ ad Dei honorem in primis, ac Religionem ſpectabant, ſtrenuitatem nec deſiderari, nec in ea ſuperari ſe, patiebatur: immo cum ſtrenuo, virtute; cum modeſto, pudore; cum innocentia, abſtinentia certabat. Abſtinens autem adeo ſemper fuit, vt (ceteris abſtinentiæ exemplis ſilentio prætermiſsis) nonniſi ſubuculis ſuper nudam carnem laneis vſus fuerit, & ad decrepitam vſque ætatem, immo ad extremum vitę vſque diem nonniſi ſuper nudum ſtramentum, hoc eſt ſuper culmos frumentaceos, linteis inuolutus laneis, dormierit, ciliciumq. ſuper nudam carnem geſtarit interdum. His alijſq. virtutum luminibus, & exemplis, quibus in Sodalitate Auguſtiniana gubernanda, & in ceteris munijs extra etiam clauſtra exercēdis, effulſit, Romanis Pontificibus

F. Auguſtini Fiuizanij Sacriſtæ laudes.

Laudanda certatio.

Vitæ auſteritas.

ficibus fuit gratiſsimus, & à laudatis viris laudatus: nam præter alias adminiſtrationes in Ordine noſtro ſibi commiſſas, vniuerſam Fratrum Eremitarun Sancti Patris Auguſtini Sodalitatem biennij ſpatio adminiſtrauit, Vicarij Apoſtolici bis functus officio; duoq. Comitia generalia, præſidentiæ functus munere, celebranda curauit, dum Sacriſta foret, & Papæ Confeſſarius: quæ deinde Officia, Xenodochij, ſeu Hoſpitalis ſancti Spiritus in Saxia Ordinis S. P. Auguſtini Romę à Clemente VIII. Præceptor factus, quem Commendatorem appellant, retinuit. Quod ſanè Officium magnum eſt, totumq. requirit hominem, necnon magnam ſtrenuitatem & prudentiam, magnamq. probitatem, & charitatem Pręceptoris gubernantis poſtulat. Quę planè omnia dicto in munere obeundo inſigniter pręſtitit, parſimoniamq. interea & frugalitatem adeo exercuit, vt ex ſua ipſius redituum tenuitate ſumptus pro Xenodochio interdum fecerit: quæq. ſibi ex Officio, & iure quidem debebantur, alijsq. Præceptoribus dari conſueta, recuſabat. Sed vtinam omnes alij tantum Virum, iuxta exemplar ſibi pręmonſtratum, imitarentur.

Cõmendator S. Spiritus.

Parſimonia, & frugalitas.

In Sacrarij tandem Pontificij Præfectura Gregorio XIII. Sixto V. Vrbano VII. Gregorio XIV. Innocentio IX. & Clementi VIII. inſeruiuit, Gregorij verò XIII. & Clementis VIII. à ſecretis Confeſsionibus fuit.

Quamuis autem in maximis rerum gerendarum occupationibus totus ex Officio foret, rei tamen litterariæ curam nunquam reliquit: effecit enim, vt Fratris Auguſtini Triumphi Anconitani de poteſtate Eccleſiaſtica Liber à mendis expurgatus, Ioannis Baptiſtæ Triumphi ſumptibus recenter imprimeretur. Ad hanc

F. Angelus Rocca. rem præſtandam Frater Angelus Rocca Camers, huius Commentarij Auctor, qui tam exemplaris emendationi, quàm typographicæ correctioni operam dedit, dictumq. Librum ſcholijs & notationibus illuſtrauit, è Venetijs Romam acceſſitus fuit, à ſecretis Ordinis Fratrum Eremitarum S. Patris Auguſtini effectus.

Librum item Fratris Iordani de Saxonia, *Vitas Fratrum*, inſcriptum, è tenebris erutum, & Scholiis illuſtratum, ac Sixto V. dicatum in lucem edidit; eumdemq. è Latino ſermone in Italicam linguam à Franciſco Auantio Veneto, erudito ſanè Viro, transferendum, atque imprimendum curauit. Id quod incredibili labore ab eodem Auantio præſtitum eſſe conſtat.

Scripſit præterea de Ritu ſanctiſsimæ Crucis, Romano Pontifici præferendæ, Commentarium, quem Clementi VIII. dicatum typis mandauit.

Vitam denique Sancti Patris Auguſtini ex libris Confeſſionum eiuſdem Sancti decerpſit: eamdemq vitam à Poſsidonio conſcriptam, necnon S. Patris Auguſtini, ſanctęq. Matris Monicæ Tranſlationes ab alijs deſcriptas collegit, dictaq. omnia libello vno comprehenſa in lucem emiſit.

LIBRI AB EODEM SACRISTA conſcripti, vel eiuſdem induſtria in lucem editi, ſunt qui infra leguntur hiſce ſub Titulis:

DE Ritu Sanctiſſimæ Crucis Romano Pontifici præferendæ Commentarius.

Vita Sancti Patris Auguſtini Thagaſtenſis, cum adhuc infidelis eſſet, ex verbis ipſius in libris Confeſſionum, præter vitam à Poſsidio conſcriptam.

De

De Tranſlatione Corporis Beati Auguſtini Doctoris Eccleſiæ ex Sardinia Papiam, Petri Oldradi, Mediolanſis Archiepiſcopi, ad Karolum Magnum Epiſtola.

De Tranſlatione Corporis S. Monicæ, Beati Auguſtini Matris, Oſtia Romam, ex verbis Martini Papæ V. Sermo ad Fratres Auguſtinianos; Addito eleganti & illuſtri in eiuſdem Sanctæ laudem Epigrammate Maphei Vegij Laudenſis; necnon Epitaphio, quod in eiuſdem S. Monicæ ſepulcro marmoreo extat inciſum.

Beati Iordani Saxonici liber Latinus, Vitas Fratrũ *inſcriptus, et ab ipſo Sacriſta Notis illuſtratus, primùmq. impreſſus; Deinde in Italicam linguam è Latina à Franciſco Auantio tranſlatus, & in lucem editus induſtria eiuſdem Sacriſtæ.*

Auguſtini Triumphi Anconitani Summa de Poteſtate Eccleſiaſtica, Summis, Citationibus, Scholijs, & Correctionibus à F. Angelo Rocca Camerte, & à F. Mauritio Tertio Indice illuſtrata, Sacriſta eodem circa Exemplaris correctionem adlaborante, ac libri editionem ſuadente, Ioanniſq. tandem Baptiſtæ Triumphi Anconitani ſumptibus è tenebris eruta, & in lucem emiſſa non ſine aliqua Franciſci Peniæ, Viri docti, & Rotæ Auditoris opera.

Anno ætatis ſuę ſeptimo, vt res præcipuè ſummatim, & gradatim recenſeantur, Ordinis Fratrum Eremitarum S. Patris Auguſtini habitum ſuſceperat Piſis; Fiuizani verò, vbi ex Molaria Familia natus eſt, Regulę S. Patris Auguſtini profeſſionem emiſit; prouecta denique ętate homo, & Magiſterij iam dignitate inſignitus, in Familiam, &, vt ita dicam, Filiationem Cœnobij Sancti Auguſtini Romæ ob quandam præſentis, & futuræ virtutis ac probitatis ſignificationem in eo ſplendeſcentem cooptatus fuit. Anno Domini 1574. die 28. Martij in Fratris Ioſephi Pamphili Sacriſtę locum à Gre- Anno Domi. 1574.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1895

à Gregorio XIII. Apoſtolici Sacrarij Præfectus efficitur, nihil tale opinans, immo ipſum ſibi oblatum Officium recuſans, vt nuper in quodam manuſcripto legi libello, in quem tanquam in Ephemeridem, ſiue Commentariolum, vel Diarium, quæ ſibi memoratu digna videbantur, referre ſolebat.

Anno Domi. 1593. Anno Domini 1593. die xi. Iulij à Clemente VIII. Præceptor Xenodochij, ſeu Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia Romæ creatur: Epiſcopalem verò dignitatem à Gregorio XIII. à Sixto V. & à Clemente VIII. ſibi oblatam recuſauit ſemper, animarum curam periculoſam, talemq. à Sancto Ioanne Chryſoſtomo commemoratam, reformidans.

Nonnulla pro ſua redituum tenuitate optimæ voluntatis præſtitit indicia tam in pecunijs vel ad pauperum ſubuentionem, vel ad Cœnobiorum commoditates, quàm ad Eccleſiarum ornamenta erogatis. Paupertatis Voti ſui memor, paupertatem coluit ſemper; ſuosq. denique ſatis pauperes reliquit.

Anno Domi. 1595. Anno denique ſalutis noſtræ 1595. & ætatis ſuæ 68. die 30. Ianuarij, dum Sacrarij Apoſtolici, Confeſſarij Papæ, & Prçceptoriæ Sancti Spiritus officia exerceret, ob inſignem vitę probitatem non ſolum Romano Pontifici, Clementi VIII. chariſsimus, ſed Romanę item Curiæ vniuerſæ, ac ceteris omnibus mirum in modum gratus, in Sacrario Pontificio ex hac vita non ſine Sanctitatis opinione deceſsit: cuius corpus, Clementis VIII. iuſſu, in Eccleſia ſancti Spiritus in Saxia ante Sacellum, quod viuens conſtruendum curauerat, humatum iacet. Epitaphium, marmore inciſum, legitur in hanc verborum formam:

FR.

D. O. M.

FR. AVGVSTINO. MOLARIO. FIVIZANENSI.
ORDINIS. SANCTI. AVGVSTINI. THEOLOGO
GREGORII. XIII. ET. CLEMENTIS. IIX.
CONFESSORI.
APOSTOLICÆ. CAPPELLÆ. SACRISTÆ
SVI. ORDINIS. TERTIVM. VICARIO
GENERALI.
ET. CAPIT. GENERALI. BIS. PRÆSIDENTI
HVIVS. HOSPITALIS. PRÆCEPTORI
VIRO. PIO. HVMILI. OMNIBVS. CARO
ET. OB. CHRISTI. PAVPERES
SEMPER. EGENO.
VIXIT. ANNOS. LXIIX. MENSES. III. DIES. XVII.
OBIIT. III. KAL. FEBR.
ANNO. M. D. XCV.
SILVIVS. S. R. E. PRESB. CARD. SABELLVS
PATRIARCHA. CONSTANTINOPOLITANVS.
ET
LVDOVICVS. DE. TORRES
ARCHIEPISCOPVS. MONTIS. REGALIS
AMICO. OPTIMO.
P. P.

In

In Eiuſdem Patria Lazarus Molarius, ex Fratre Nepos, ſui muneris memor, tanti Viri memoriam perpetuò conſeruandam curauit eo, quod infra legitur, Epitaphio, marmore hiſce verbis inciſo:

D. O. M.

FR. AVGVSTINO. MOLARIO. FIVIZANENSI. ORD. S.
AVGVSTINI. THEOLOGO. GREGORII. XIII. ET
CLEMENTIS. VIII. CONFESSARIO. APOSTOLICI
SACRARII. PRÆFECTO. SVI. ORDINIS. APOSTOL.
AVCTORITATE. TERTIVM. VICARIO. GENERALI. ET
CAPITVLO. GENERALI. ITERVM. PRÆSIDENTI
HOSPITALIS. S. SPIRITVS. IN. SAXIA. PRÆCEPTORI
QVEM. DVM. IMMENSA. PROBITAS. EXIMIA. VIRTVS
PROBATISSIMI. MORES. LABORESQ. PRO. DEI. ECCLESIA
EXANTLATI. VBERIORES. FRVCTVS. PARARENT
IMPORTVNA. MORS. RAPIT
ANNO. ÆTATIS. LXVIII. MEN: III. D. XVII. III. KAL. FEBR.
AN. D. M. D. XCV.
LAZARVS. MOLARIVS. NEPOS. FIVIZANEN. CIVISQ. ROM.
VRBANI. VII. ET. CLEMENTIS. VIII.
CVBICVLARIVS
VT. TANTI. VIRI. MEMORIA. IN. PATRIA. ET. IN. HOC
SACRO. TEMPLO. QVOD. IMAGINE. S. AVGVSTINI
AD. ALTARE. DEPICTA. ORNAVIT
SACERDOTALIBVS. INDVMENTIS. SACRORVMQ.
RELIQVIIS. DITAVIT
PERPETVO. EXTARET
PONENDVM. CVRAVIT.

Ma-

Magiſter Frater Angelus Rocca Camers M.D.XCV.

MAGISTER Frater Angelus Rocca Camers in Piceni natus Oppido non ignobili, quod Roccam contratam appellant; habitum Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini Anno Domini 1552. ætatis ſuæ ſeptimo, Camerini, Piceni Ciuitate, accepit, in qua humanioribus litteris operam dedit, & alijs in locis, in quibus Gymnaſiarchæ florebant inſignes, ceteris verò artibus ac diſciplinis, rationali ſcilicet, morali, ac naturali Philoſophiæ, necnon Metaphyſicæ, ac ſacræ Theologiæ ſtuduit Peruſij, Romæ, ac Venetijs: Patauij autem ſuſcepit Magiſterij & Doctoratus inſignia in celeberrima Theologorum Vniuerſitate, vna ex tribus Europæ inſignioribus à Karolo V. celebrari conſuetis, hoc eſt, Salmanticæ in Hiſpania, Pariſiorum in Gallia, & Patauij in Italia; omnibuſq. poſtulantibus, vt in eius Priuilegio legitur, fuit ipſi Vniuerſitati cooptatus, ſiue (vt aiunt) incorporatus, & ad emolumenta admiſſus. Id quod, & rarò quidem, ac non ſine magni fauoris & honoris argumento fieri ſolet. Doctoratus Priuilegium ſigillo Vniuerſitatis Theologorum Patauij, & ſigillo Canonicæ Patauinæ munitum, in noſtra Bibliotheca aſſeruatur, cuius exemplum hoc loco, varia temporum, & euentuum ratione id ſuadente ac poſtulante, apponendum videtur, vt infra, & fideliter quidem deſcriptum, legitur in hanc verborum formam: XX. Facti ratio.

IN

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI BENEDICTI Amen.

Vniuerſis, & ſingulis præſens hoc ſacræ Theologiæ Doctoratus Priuilegium inſpecturis, lecturis, ſeu audituris Ludouicus Zabarella Archipresbyter Patauinus pro Reuer. Capitulo Eccleſiæ Patauinæ, Epiſcopali Sede vacante, Epiſcopatus Patauini Vicarius Generalis Salutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus.

A Maioribus noſtris rectè quidem, & ſapienter inſtitutum eſt, vt homines principio rudes, ac rationis, artis, ſcientię q. expertes, ſi (quod illorum proprium eſt) æterna, immortaliaq. inueſtigare, perſpicere, & cognoſcere vellent, dignis præmijs, perpetuis laudibus, ſummisq. honoribus afficerentur. Honor enim alit artes, cunctiq. incenduntur ad ſtudia glorię. Verùm cùm cognitio bona ſit, & honeſta; illa tamen longè præclarior, ſublimior, illuſtriorq. cenſeri debet, quæ maiori ornamento, commodo, honoriq. mortalibus eſſe poteſt. Hoc in numero ſacræ Theologiæ habendam eſſe ſcientiam, quis non iudicabit? Qua à Deo immortali præſtantius, ſalubrius, vtiliusq. homini tributum fuit nihil. Hæc enim Deum Opt. Max. cognoſcere, iuſtitia, ac ceteris virtutibus animum moderari, veram denique felicitatem, quę vltimus eſt humanarum actionum finis, conſequi, & adipiſci homines docet. Reuerendus itaque Dominus Frater Angelus Rocchenſis, profeſſus Conuentus Camerini, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, eius præſtantia motus, maximopere adlaborauit, vt eam tandem aliquando adipi-

adipiſceretur. Hinc prius operam diligentiſſimè nauauit honeſtioribus, ac liberalibus diſciplinis, homineq. ingenuo dignis, quæ omnium ſcientiarum Reginæ ſapientiſſimæ, hoc eſt ſacræ Theologiæ non immeritò ancillantur. Verum Directiua linguæ facultate, Metrica, & Perſuaſoria, Diſcurſiuaq. arte, necnon humana, diuinaq. Philoſophia non mediocriter imb utus, ad ipſam ſacram, & ſapientiſſimã Theologiã tandem ſe contulit, in qua aſſiduè, accuratèq. ſtudendo, ſubtiliter diſputando, & elegantiſſimè legendo ita profecit, vt ad Cleantis, Ariſtophaniſq. lucernam vigilaſſe ab omnibus crederetur, & à Reuerendiſſimo D. D. Generale prædicti Ordinis ad ſacræ Theologiæ Magiſterij gradum promoueretur, vt litteris Reuerendiſs. dicti Generalis patet: quarum exemplũ eſt: *A tergo*: Venerabilibus, & nobis in Chriſto dilectis, Patribus, ac Fratribus Conuentus noſtri Veneti Ordinis Eremitarũ S. Auguſtini: Venetijs, ad Sanctum Stephanum. Aperiantur, & legantur coram toto Conuentu. *Intus vero*: Frater Thaddæus Peruſinus Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini Prior Generalis indignus. Venerabiles & nobis in Chriſto dilecti ſalutem. Optimè nouimus &c. *Infra vero*: Fratrem Angelum Camertem ſacræ Theologiæ Baccalaureum ad Magiſterij gradũ promouemus in aliqua approbata Vniuerſitate ſuſcipiendũ, & c. Datum Romę die 20. Aprilis M. D. LXXVII. noſtri Officij ſolito ſub ſigillo. Frater Thaddæus Generalis indignus. Regiſtratæ lib. IV. Cum igitur dictus D. Reuerendus Frater Angelus per Reuerendum D. ſacræ Theologiæ Magiſtrum Michaelem Angelum Ruſconem Patauinum, eiuſdem Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini, Studij Regentem, & Promotorem eiuſdem Reuerendi D. Fratris Angeli ſit nobis præſentatus, & obligatus ad ſubeundum tremendum, & ri-

Theologia omnium ſcientiarũ regina.

Anno Domi. 1577.

Promotor.

Examen quale ſit.

O goro-

goroſum examen, vt ei Doctoratus inſignia canonicè traderentur; habita prius informatione de eius fide catholica, & facta prius per ipſum publica profeſſione iuxtà formam, ac tenorem Bullæ bonæ mem. DD. Pij Papæ I V. Sub dat. Romæ, Anno incarnationis Dominicæ M. D. L X I V. Idibus Nouembris, Pontificatus eius Anno v. vt in ipſa Bulla apparet, & conſtat in proceſſu ſuper his ritè facto, & formato; Nos igitur Ludouicus Zabarella, Vicarius ſupradictus, Punctis ei (vt moris eſt) in ſacra Theologia iurè, & canonicè aſſignatis, fecimus coràm Nobis, ac Reuerendo D. Decano, Horatio Quarantotto Patauino, & Reuerendiſs. & Excell. dicti Sacri & celeberrimi Collegij Doctoribus, & Magiſtris aſtantibus, eundem R. D. Fratrem Angelum Camertem rigoroſè examinari. Et quoniam ipſe Reuerendus Frater Angelus ſupradictus Puncta ipſa magiſtraliter recitando, Argumenta quæque, & dubia omnia, & quaslibet quæſtiones, & oppoſitiones, quamuis arduas, & obſcuras ſibi factas, ordine replicando, & clarè ſoluendo, tam bene, doctè, honorificè, laudabiliter, excellenter, ac magiſtraliter ſe geſſit; Talemq. ac tantam ingenij, memoriæ, doctrinæ, ceterarumq. rerum, quæ in conſumatiſſimo, & Catholico Theologo requiri ſolent, vim oſtendit, vt magnam ſui expectationem non ſolum ſuſtinuerit, ſed etiam longiſſimè ſuperauerit. Quare ob eius ſingularem doctrinam, & ingenij præſtantiam, ab omnibus Excell. & Reuer. prædicti Collegij Doctoribus, & Magiſtris ibidem exiſtentibus vnanimiter, & concorditer, ac eorum nemine penitus, penitus, & omnino diſcrepante, aut diſſentiente, nec vllo quidem hæſitante, ſed maximo applauſu, omniumq. conſenſu approbatus fuit, idoneusq. & ſufficiens Theologus iudicatus, ſicut ex eorum Votis

Forma publicæ profeſſionis.

Examen præſtitum quale fuerit.

Lectio, ac diſputatio.

Vota vnanimiter præſtita.

ſecre-

ſecreto in ſcrutinio nobis in ſcriptis porrectis euidenter conſtitit, & noſtris oculis vidimus: immo omnibus poſtulantibus, vnitus fuit, ſiue incorporatus huic almæ Vniuerſitati Theologorum, & ad emolumenta admiſſus fuit die IX. Septembris. Nos Itaque Ludouicus Zabarella Vicarius præfatus, Auctoritate, qua fungimur in hac parte, per organum R. D. Magiſtri Michaelis Angeli Promotoris ipſius, de conſilio omnium Excell. & Reuer. Doctorum, ac Magiſtrorum præſentium, & poſtulantium, pro Tribunali ſedentes eundem Reuer. D. Fratrem Angelum Camertem, Iuuenem quidem catholicum, & doctiſſimum in Chriſti nomine approbauimus, & approbatum eſſe volumus, pronunciantes, & declarantes ipſum eſſe benè habilem, idoneum, ac dignum munere, officio, & honore Doctoratus in ſacra Theologia, ipſumq. continuò ſacræ Theologiæ Doctorem, & Magiſtrum fecimus ſolemniter, & creauimus; ac per præſentes facimus, & creamus, Tribuentes ei tàm idoneo, ac digno, & ob hanc promotionem, & virtutem, meritò poteſtatem Cathedralem Magiſtralem aſcendendi, & in ſacra Theologia de cetero legendi, repetendi, docendi, conſulendi, diſputandi, gloſſandi, interpretandi, quæſtiones terminandi, Scholas regendi, Baccalaureos conſtituendi, omniaq. alia, & ſingula faciendi hic, & vbique locorum, & Terrarum, quæ ad ſacræ Theologiæ Doctores, & Magiſtros quomodolibet pertinere noſcuntur. Et vt de cetero gaudere, & vti poſſit omnibus, & ſingulis priuilegijs, prærogatiuis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, conceſsionibus, honoribus, fauoribus, gratijs, ac indultis alijs quibuſcunque quocunque nomine cenſeantur, quibus Romanæ Curiæ, Pariſienſis, Oxonienſis, Salmanticenſis, atque Bononien-

Incorporatio præſtita, à ſuſcipiente Doctoratum non poſtulata.

Facultates Doctorum Vniuerſitatis Patauinæ.

Vniuerſitates inſignes.

ſis, Studiorum Doctores, Magiſtri, & ex quibuſuis Apoſtolicis, & Imperialibus, ſeu alijs Eccleſiaſticis, vel temporalibus conceſſionibus, aut alijs indultis gaudent ac vtuntur, vti & gaudere poſſunt, ac poterunt quomodolibet in futurum iuxtà formam, continentiam, vim, ac ſententiam tàm Antiquæ, & approbatæ conſuetudinis Gymnaſij Patauini, vel huius famoſiſſimæ totius terrarum Orbis Vniuerſitatis, quàm priuilegiorum fel. rec. Dominorum, Vrbani I V. Clementis V I. Et Eugenij I V. Summorum Pontificum. Quibus ita geſtis, Reuer. P. Magiſter Michael Angelus Ruſco Patauinus Studij Regens, ſupradictus Promotor eundem memoratum Mag. ac Reuer. D. Fratrem Angelum Camertem per ſuam luculentiſſimam orationem petentem, & acceptantem conſuetis ornamentis Magiſtralibus ibidem decorauit ſolemniter, & inſigniuit. Tribuit namq. ei ſacræ Theologiæ Librum, primò clauſum, mox & apertum, anulum aureum digito eius indidit, ac Biretum Doctorale capiti eius impoſuit, pacisq. oſculum eidem exhibuit cum Magiſtrali benedictione. Sic itaq. ſumma cum laude ſummo honore, ſummoq. omnium applauſu dictus Magiſter, ac R. D. Frater Angelus Camers ad ſummam Doctoratus apicem ſacræ Theologiæ aſcendit, in quorum omnium & ſingulorum ſupraſcriptorum fidem, ac teſtimonium has noſtras patentes Priuilegij Litteras manu noſtra ſubſcriptas, necnon Notarij, & Cancellarij noſtri, & Canonicæ Patauinæ ſigilli iuſſimus appenſione muniri. Dat. & actum Pauij in Epiſcopali Palatio in loco ſolito examinum, præſentibus R. D. Presbytero Antonio Boato, Rectore Eccleſiæ S. Fidentij de Ronchaiet: Egregio D. Bartholomæo de Conſiluis, Notario Vniuerſitatis DD. Doctorum Artiſtarum. Pad. R. D. Baccalaureo F. Petro Franciſco

Antiqua, & famoſiſſima Vniuerſitas Theologorum Patauina.

Inſignia Doctoratus.

Teſtes, Doctores, Ciues, & Scholares, dum inſignia Doctoratus darentur, aſtantes.

ciſco

ciſco de Monte Vlmi; & Reuer. D. Lectore in ſacra Theologia F. Auguſtino de Pulueriſio Teſtibus, ad hæc ſpecialiter vocatis, habitis, & rogatis; necnon etiam aſtante ibidem Rectore Artiſtarum, & copioſiſſima, aliorum Excell. Doctorum, Ciuium, atque doctiſſimorum Scholarium multitudine, Die IX. Septemb. Hora XIV. Indictione V. M. D. LXXVII. Pontificatus autem Sanctiſs. in Chriſto P. & D.N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno VI. *Anno Domi. 1577.*

Laus Deo Opt. Max. ſemper Trino, & Vni.

Ludouicus Zabarella Archipresbyter, & Vicarius, qui ſupra.

Gaſpar Ottellus, &c. Cancellarius.

Poſt ſuſcepta Doctoratus inſignia, Venetijs, præſertim verò in Cœnobio S. Stephani Ordinis Eremitarum S. Patris Auguſtini, atque in Cœnobio Cruciferorum Iuuenes tam Cœnobitas, quàm ſeculares, & quidem nobiles, bonarum artium ſtudioſos, legendo ac diſputando excoluit: & in concionando ſeſe exercuit. Multos diuerſorum Auctorum, tam veterum, quàm recentiorum, Libros emendatos, & è tenebris erutos, in lucem emiſit, præſertim verò ſecundum Sententiarum Librum Egidij Columnæ Romani, Opus ſanè à Fratre Hieronymo Seripando, Magiſtro Generale, deinde S. R. E. Cardinale, & à ceteris eiuſdem Inſtituti Patribus iam diu mirum in modum deſideratum, ſed ob grauiſſimas difficultates omni ferè ſpe deſtitutum: illud enim ob infinitos quaſi labores, quos poſtulabat; atque ob grandem pecuniam, in illo inſumendam, omnes deterrebat, vt ex Præfationibus operi annexis facile noſſe quiſque poteſt

Exercitia litteraria.

Egidij opus in lib. 2. Sent.

teſt. Hac de re ipſe Frater Angelus Rocca huius generis laboribus, ſcribendiq. arti aſſuetus, à Fratre Auguſtino Fiuizanio Romano, Vicario Apoſtolico, & Sacriſtæ, Romam accerſitus fuit, vt Summam Fratris Auguſtini Triumphi Anconitani de poteſtate Eccleſiaſtica emendaret, & in lucem emitteret, atque Ordinis Eremitarum S. P. Auguſtini à ſecretis foret. Romam itaque profectus, & ferè inuitus, vtrumque præſtitit: ſex autem annorum ſpatio ſcribendi officio functus eſt, ſiue Ordinis à ſecretis fuit.

Summa de poteſtate Papæ.

Deinde à Sixto V. Pontifice Maximo ad Typographiam Apoſtolicam Anno Dom. 1585. pro Biblijs, & Concilijs generalibus imprimendis, Sanctorumq. Patrum monimentis reſtituendis, Eccleſiaſticiſq. libris promulgandis magnificentiſſimè in Vaticano inſtitutam accitus, operam ſuam, innumeris ferè laboribus refertam, inibi decem ferè annorum ſpatio præſtitit, Bibliorumq. Congregationis poſtremæ, cui S. R. E. Cardinales, & Conſultores interfuerunt, à ſecretis & à conſultationibus fuit; Bibliaq. tandem aliquando emendata, typis mandanda non ſemel curauit, ac Typographicæ correctioni ex Romanorum Pontificum mandato, operam nauauit.

Typographia Vaticana.

Secretarius, & Cōſultor Cōgregationis Bibliorum.

Multis tandem circa Sanctorum Patrum, Gregorij ſcilicet Magni, & Seraphici Bonauenturæ monimenta in lucem edita, exantlatis laboribus, in Fratris Auguſtini Fiuizanij Romani locum à Clemente VIII. ſuffectus fuit, cui nunc in Sacrario Pontificio inſeruit.

Anno autem Domini M. D C. V. ad obſequium erga Romanum Pontificem, & erga S. R. E. Cardinales miniſterium decorandum, necnon ad munia Epiſcopalia exercenda pro maiori Apoſtolici Palatij commoditate, atq.

Epiſcopatus Tagaſtenſis.

ad

ad Sacriſtatum Apoſtolicum Epiſcopali dignitate, qua nihil eſt in Eccleſia Sancta Dei ſublimius, perpetuò cohoneſtandum, Epiſcopus Tagaſtæ, quæ fuit Patria Sancti Patris Auguſtini, ab eodem Clemente, decennio iam Sacriſtatus expleto, creatur; & in eodem officio confirmatus, Eccleſiæ Tagaſtenſis Titulo inſignitus declaratur.

Nonnulla Venetijs ac Romæ Italica & Latina lingua conſcripſit Opuſcula, quorum aliqua ſunt in lucem edita, aliqua verò nondum diuulgata.

Impreſſa.

Bibliotheca Vaticana, quæ omnes Bibliothecas inſigniores tam antiquas, quàm recentes, Conciliorum item generalium præcipua, & potiora, linguarumq. ferè omnium Alphabeta, & in ea Commentarios: cunctaq. Sixti V. res geſtas, dum varia in parietibus Bibliothecæ Vaticanæ per Pictores repreſentata declarantur; multoq. tandem plura comprehendit:

Bibliotheca Theologica & Scripturalis ordine Alphabetico digeſta ad promptius inuenienda, & facilius intelligenda, quæ in Scripturam Sacram à Doctoribus Sanctis, & à præcipuis aliquot Theologis elucubrata ſunt, additis cuiuſcunque Doctoris operum cenſuris, ſcripturarumq. Regulis, adiectoq. tandem Catalogo, qui alphabetico item ordine concinnatus, Scriptores omnes, qui in Biblia aliquid vnquam ediderant, comprehendit.

Commentarius de Sacroſancto Chriſti corpore Romanis Pontificibus iter conficientibus præferendo antiquiſsimi Ritus cauſam, & originem, variaſq. Summorum Pontificum Sacratiſſimam ſecum Hoſtiam in itinere deferentium profectiones; Itinerarium etiam Societatis ſanctiſsimi Sacramenti; Clemente

VIII.

VIII. Pont. Maximo Ferrariam proficiſcente, eiuſdemq. Pontificis ſolemnem in eam Ciuitatem ingreſſum, & in vrbem Romam reditum complectens.

Commentarius de Canonizatione Sanctorum, hoc eſt de Diffinitione, Auctoritate, & antiquitate, deq. cauſis, & ordine iudicario canonizandi Sanctos. De Miraculis item, ac de rebus, quæ veram declarant Sanctitatem, necnon de honoribus, qui Sanctis canonizatis, & nondum canonizatis debetur; Deq. infallibili Catholica Eccleſiæ certitudine ad Canonizationem pertinente, additis Caremonijs in ea obſeruari conſuetis, ac declaratis, Sanctorumq. Canonizatorum Catalogo accedente. Ad frontem denique Commentarij extat Catalogus Auctorum ferè omnium, qui aliquid de Canonizatione ſcripſerunt.

Scholia in Sancti Gregorij Magni, eiuſq. Parentum Imagines ære inciſas, atque in Sacramentorum Librum, necnon in Tabulas Donariorum Beatiſsimis Apoſtolis Petro & Paulo ab eodem Sancto Gregorio dicatas. Index denique in Vitam eiuſdem Sancti à Ioanne Diacono conſcriptam. Quæ omnia vno libro in folio ſunt impreſſa.

Oraculum heroico verſu Latino de Roſa aurea ad Venetos à Gregorio XIII. miſſa conſcriptum.

Commentariolus de Nuce ad Innocentium IX.

Expoſitio in Orationem Dominicam Italico ſermone conſcripta.

Altera item breuior, in qua multarum rerum Septenarij iuxta ſeptem Petitiones in Oratione Dominica comprehenſas explicantur.

Commentariolus de Tribulationibus Italicè inſcriptus, Le Viſite del Signore.

Commentariolus item de Patientia Italicè conſcriptus.

Commentariolus philoſophicus ac Theologicus de Cometis Italicè conſcriptus.

Obſeruationes Latina lingua conſcriptæ in ſex libros Elegantiarum Laurentij Vallæ, cum Apologia contra Lauren-

rentium Vallam in defenſionem Boethij de Perſonis diuinis.
Obſeruationes item Italicè ac Latinè conſcripta de lingua Latina, in quibus habetur ſermo de Imitatione, conficiendis Epiſtolis, ac de locis Latinæ linguæ occultis.

Imprimenda.

Commentarius de ſacra Romani Pontificis Communione Miſſam ſolemniter celebrantis.

Commentarius de Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli prælatione.

Commentarius de Romani Pontificis nominibus, & muneribus, necnon de miniſterijs, ſiue obſequijs eidem præſtandis.

De ſacris aliquot Ritibus ad ſuperſtitiones Ethnicorum extirpandis magna cum pietate inſtitutis.

Interpretatio obſcurarum vocum, quæ apud Sanctum Gregorium Magnum, præſertim verò in Regiſtro Epiſtolarum leguntur.

Speculum Epiſcopale.

De mendacijs ac deliramentis Poetarum & Philoſophorum per Scripturam Sacram patefactis.

Speculum vitæ humanæ climactericum ex varijs, probatiſſimisq. Auctoribus, & ſepulcris collectum.

Liber variarum lectionum Eccleſiaſticarum.

Notæ in vtrumque Teſtamentum ad ea, quæ ex Concilij Tridentini Decreto in Sacris Biblijs vulgatæ editionis à Congregationibus, tam linguarum varietate, ac manuſcriptorum antiquitate, quàm auctoritate ac lectione Sanctorum Patrum, atque rationibus ipſis præſtita ſunt, comprobanda.

Multa item alia inter ſtudendum conſcribuntur,

quę, Deo annuente, diuulgabuntur: interim in eius aſſeruantur Bibliotheca, quam ipſemet quadraginta ferè annorum ſpatio Auguſtinianæ in primis Familiæ, deinde publicę commoditati, præſertim verò pauperum, & aduenarum, qui ſine libris, & pecunijs, ignoti ad Vrbem veniunt, collegit. Hæc enim Bibliotheca omni artium ac ſcientiarum, vel facultatum genere extat refertiſſima, quæcunque illa ſit facultas litteris mandata. Quæ autem ad ipſam Bibliothecam, quæ quotidie libris amplificatur, & Iconibus exornatur, tractandam, & conſeruandam pertinent, duabus Inſcriptionibus ſatis rectè declarantur. Inſcriptiones autem marmore inciſę, ac Romanis conſcriptæ litteris, quas maiuſculas vocant, ad portæ Bibliothecæ læuam ac dextram affixæ, ſunt quæ in paginis proximè ſequentibus leguntur: quarum prima Bibliothecæ dedicationem, præcipuasq. dedicationis rationes comprehendit. Altera verò Bibliothecæ tractandæ, atque conſeruandæ complectitur formam, addita Bibliothecæ amiſſionis, & anathematis comminatione.

Ad

Ad Portæ Bibliothecæ Dextram.

F. ANGELVS . ROCCA . CAMERS

ORDINIS . FRATRVM . EREMITARVM . SANCTI . AVGVSTINI . ALVMNVS

ET . APOSTOLICI . SACRARII . PRAEFECTVS

BIBLIOTHECAM

OMNI . ARTIVM . ET . SCIENTIARVM . GENERE . REFERTISSIMAM

VIRORVM . ITEM . ILLVSTRIVM . ICONIBVS . AD . VIVVM . EXPRESSIS

ORNATAM

LONGO . TEMPORVM . SPATIO

MAGNOQ. LABORE . AC . SVMPTV . COMPARATAM

COENOBIO . S. AVGVSTINI . VRBIS . STVDIOSORVMQ. OMNIVM

NON . SOLVM . RELIGIOSORVM

SED . ETIAM . CLERICORVM . ET . LAICORVM . COMMODITATI

DAT . DICAT . DONAT

VT . ANIMI . GRATI . PIETATEM . ERGA . FAMILIAM . AVGVSTINIANAM

PARENTEM . ALTRICEM . SVAM

ET . ERGA . LITTERATOS . LITTERARVMQ. AMATORES . PROPENSIONEM

VIVIS . POSTERISQ. PATEFACIAT

ANNO . SALVTIS . M.DC.IV.

Ad Porta Bibliotheca Lauam.

BIBLIOTHECA. ANGELICA

CAVTVM. EST. VT. NE. QVIS. HANC. BIBLIOTHECAM
VEL. MINIMAM. EIVSDEM. BIBLIOTHECAE
SEV. LIBRI. SIVE. CVIVSCVNQVE. ALTERIVS. REI
IN. DIPLOMATE. PONTIFICIO. CONTENTAE
PARTEM. AVFERRE. ABSTRAHERE. ALIOVE
ETIAM. STVDENDI. COMMODITATE. ASPORTARE. AVDEAT
QVI. SECVS. FECERIT
ANATHENATIS. VINCVLO. STATIM. ALLIGATVS. ESTO
NONNISI. A. SVMMO. PONTIFICE. ABSOLVENDVS
QVI. VERO. DICTAM. BIBLIOTHECAM. VEL. MINIMAM. ITEM. EIVS. PARTEM
VENDERE. AVT. VLLO. PACTO. AB. HAC. DOMO. ALIENARE. AVSVS. FVERIT
PRAETER. EXCOMMVNICATIONIS. LATAE. SENTENTIAE. POENAM
BIBLIOTHECAM. IPSAM. VNIVERSAM
CVM. OMNIBVS. ET. SINGVLIS. REBVS. AD. EAM. SPECTANTIBVS
AD. CAMERAM. APOSTOLICAM. PRO. BIBLIOTHECA. VATICANA
ILLICO. DEVOLVTAM. ESSE. SCITO

Ad Portam Bibliothecae Angelicae.

BIBLIOTHECA . ANGELICA

CAVTVM. EST. VT. NE. QVIS. HANC. BIBLIOTHECAM
VEL. MINIMAM. EIVSDEM. BIBLIOTHECAE
SEV. LIBRI. SIVE. CVIVSCVMQVE. ALTERIVS. REI
IN. DIPLOMATE. PONTIFICIO. CONTENTAE
PARTEM. AVFERRE. ABSTRAHERE. ALIOVE
ETIAM. STVDENDI. COMMODITATIS. ASPORTARE. AVDEAT
QVI. SECVS. FECERIT
ANATHEMATIS. VINCVLO. STATIM. ILLIGATVS. ESTO
NONNISI. A. SVMMO. PONTIFICE. ABSOLVENDVS
QVI. TERTIO. DICTAM. BIBLIOTHECAM. VEL. MINIMAM. ITEM. EIVS. PARTEM
VENDERE. AVT. VLLO. PACTO. AB. HAC. DOMO. ALIENARE. AVSVS. FVERIT
PRAETER. EXCOMMVNICATIONIS. LATAE. SENTENTIAE. POENAM
BIBLIOTHECAM. IPSAM. VNIVERSAM
CVM. OMNIBVS. ET. SINGVLIS. REBVS. AD. EAM. SPECTANTIBVS
AD. CAMERAM. APOSTOLICAM. PRO. BIBLIOTHECA. VATICANA
ILLICO. DEVOLVTAM. ESSE. SCITO

Ad.

Digitized by Google

Græca Inſcriptio, Latinè reddita, liberum omnibus litteratis, litterarumq. amatoribus, Bibliothecam ingredi volentibus, quicunque illi ſint, aditum ſtatis horis patere, laconicè monet.

Supra eiuſdem Bibliothecæ Portam.

ΤΟΙΣ. ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΣ.

VOLENTIBVS.

Meum

Meum hoc loco nomen, mearumq. Lucubrationum Inſcriptiones, Catalogi Sacriſtarum ſerie id poſtulante, apponere libuit, ac licuit, exemplo Sancti Hieronymi, Gennadij, Honorij Presbyteri Auguſtudunenſis; Sigeberti, Monachi Gemblacenſis; Ioannis Trithemij, Abbatis Spanhemenſis, & aliorum, qui in Scriptorum Catalogis conſcribendis, ad eorumdem calcem nomen ſuum ſcriptum reliquerunt, Libris omnibus, quos ediderunt, enarratis. Hæc de Apoſtolico Sacrario, eiuſq. Præfectis, necnon de rebus ad eos pertinentibus.

Facti ratio.

Quoniam vero qui ad Apoſtolici Sacrarij Præfecturam aſſumuntur, omnia, quæ ad ſui muneris iuriſditionem pertinent, ſcire haud probè queunt, præſertim illa, quæ non frequenter, ſed rarò eueniunt; nonnulla hac item in Chronhiſtoria ad poſteritatem iuuandam apponenda cenſentur, ne iacturam interdum patiantur, vt nonnunquam eueniſſe non ignoro. Sed antea quàm iſthæc aggrediamur, aliquot res, & quidem ſuboſcuras, in Chronhiſtoria conſcriptas, dilucidationeq. indigentes, quantum in nobis erit, explicare conabimur.

Dicenda proponuntur.

Chron.

CHRONHISTORIAE PARALIPOMENA,

HOC EST,

Res in Chronhiſtoria prætermiſſæ, aut leuiter deguſtata.

NONNVLLA in Chronhiſtoria conſcribenda ſeſe nobis obtulerunt, quæ ob rerum ac vocum quarumdam obſcuritatem, declaratione indigebant. Sed nos ea inuolucris, & integumentis implicata reliquimus, explicationibus prætermiſſis, & conſultò quidem, ne ſcilicet materiæ propoſitæ ordinem, ſeu telæ texendæ filum abrumperemus. Id quod factum profectò eſſet, ſi inter ſcribendum, tàm longè repetita fuiſſent aliqua, à rebus ipſis, quæ præcipuè ſuis in locis tractabantur, aliena interieciſſemus, vt ex eo, quod de *Iocalibus*, & voce, *Cherubim*, ſeſe offert declarandum, videre licet.

Facti ratio explicatur.

Pag. 58.

IN pagina quinquageſimaoctaua, in qua ſermo habetur de munijs Apoſtolici Sacriſtę, deq. ijs præſertim rebus, quas ipſe Sacriſta cuſtodire ſolebat, ac prę-ſens in tempus cuſtodit, mentionē fecimus de quodam manuſcripto Cæremoniali perantiquo, in Bibliotheca Vaticana aſſeruato, ex quo hæc decerpſimus, & di-

ſta in pagina ſcripta reliquimus:

Item ad huius etiam (Sacriſtæ ſcilicet, qui ſub Titulo Confeſſoris intelligitur) *officium pertinet omnia Iocalia Cappellæ, vtputa Reliquiaria, Cruces, Calices, Imagines, Candelabra aurea, argentea, & omnia veſtimenta, & ornamenta quacunque ad Dei Seruitium, & Cappellæ Summi Pontificis deputata cuſtodire, exceptis Mitris pretioſis, & alijs quibuſdam ſolitis cuſtodiri per Cubicularios; & exceptis Thiara, & Cherubim, quæ ſolent poni in Camera Theſaurariæ Palatij Apoſtolici.*

Cæremoniale perantiquum

Per iocalia, ſi verba perpendantur, ſacræ præſertim res, & quidem pretioſiores intelliguntur: ſed cur ſacræ res, ac pretioſæ ea voce nominentur, non ſatis conſtat: nam ſi iocalia à *ioco*, vel à verbo *iocor, iocaris*, dicta ſint, huius generis nomen pretioſis rebus, ac præſertim ſacris, conuenire non videtur. Iocalia apud Iureconſultos, necnon apud Tabelliones, vel Notarios in Tabulis, vel in publicis ſcripturis ad res dotales pertinentibus conficiendis, in frequenti ſunt vſu, dum ipſi de bonis mobilibus, ac ſtabilibus, quæ ſupra, vel præter dotem dari ſolent, mentionem faciunt. Bona verò ſtabilia præter dotem ſponſæ, vel ſponſo data, paraphernalia Gręcè à παρὰ; præter, & φέρνη, dos, quaſi præterdotalia nuncupantur. Bona verò mobilia, quę etiam aduentitia, & inſtabilia dicuntur, à Iuris item Conſultis, & Notarijs iocalia nuncupantur, veluti ſunt, Annuli gemmati, Dextrocheria, Muliebria ſcilicet brachiorum ornamenta ex auro, vel argento in annuli lati formam facta; Monilia item, ſiue Cathenulæ ex auro, gutturis ornamenta, atque margaritæ, lapilli ſcilicet candidi, in conchis naſcentes (quos Romani vniones, & vulgò perlas appellant) gutturis item ornamen-

Iocalia apud Iure conſultos, & Notarios commemorantur.

Paraphernalia quænā ſint, & vnde dicta.

Iocalia, quænam ſint.

namenta; necnon Inaures, quæ ſunt ornamenta ab auribus pendentia; atque inter hæc bona mobilia ſeu iocalia, Veſtes quoque pretioſæ, quas feſtiuas vocant, connumerari ſolent. Cur autem iſthęc tanti pretij bona iocalia nuncupentur, non ſatis video, niſi hanc vocem corruptam eſſe dicamus; vel huius generis bona mobilia, quæ ſolum ad ornatum, ſiue ad iocum, & feſtiuitatem, vel ad leporem faciunt, comparatione Dotis, quæ multò maior, maiorisq. pretij eſt ad perpetuę Familiæ ſuſtentationem, atque exiſtimationem pertinens, iocalia eſſe, quaſi iocularia à *ioco* nuncupata, quæ feſtiuitatem afferunt, ac leporem. Eadem enim res, & parua, & magna; & iocoſa, ac ſeria dici poteſt, ſi cum rebus alijs conferatur, ſicut multa in hanc rem exempla docent, quæ breuitatis cauſa ſilentio prætermittenda cenſentur.

Opinio de Iocalium Etymologia.

Eadem res quomodo ſit parua, & magna; iocoſa, & ſeria.

Huius itaque generis rationem Eccleſiaſtici Viri, vt reor, meditando, nomen illud, *Iocalia*, à Iureconſultis pro ſponſalibus ornamentis, frequentiſſimè vſurpatum, ad Eccleſiaſtica tranſtulerunt ornamenta, quibus Eccleſia Sancta Dei, tanquàm Sponſa, feſtis pręſertim diebus in diuino officio, & in ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, atque in ceteris Sacramentis adminiſtrandis vti ſolet, quibus cum ornamenta illa etiam pretioſiſſima collata, quaſi parui pretij bona, & iocalia eſſe dicamus, oportet.

Per Reliquiaria intelliguntur loculi tantum illi argentei, ſiue aurei, pretioſis etiam rebus ornati, in quibus Reliquiæ ſanctorum corporum, aut ligni ſanctiſſimæ Crucis, vel id genus alia, quæ ſunt veneratione digna, cuſtodiuntur & aſſeruantur. Per Cruces quoque ac per Calices, materiæ tantum illę, ex qui-

bus ea conſtant, intelligenda ſunt: quę ſanè omnia, comparatiuè, parui pretij bona, & quaſi iocalia eſſe dicuntur.

Etymologia iocalium incerta.

Hæc ſunt, quæ de Iocalibus Eccleſiaſticis per coniecturam mihi dicenda videbantur: nam quantum ad illius vocis Etymologiam nihil certi vſquam inuenire pōtui, multis tàm Grammaticorum, quàm Legiſtarum Dictionarijs, quæ in noſtra aſſeruantur Bibliotheca, conquiſitis, ac diligenter perlectis. Grammatici namque de hac voce, *Iocalia*, à Scriptoribus Latinis non vſurpata, nullam penitus mentionem faciunt. Legiſtę verò ea, & frequenter quidem, vtuntur, vti iam diximus; ſed cur dicta bona mobilia, Iocalia vocitentur, nihil prorſus dixerunt, quòd ſciam, etiam ſi loca, in quibus de Iocalibus loquuntur, perlegerim, ceteris eorumdem Legiſtarum libris conquiſitis. Rebus hiſce iam conſcriptis, inueni tandem Ioannem Franciſcum Purpuratum, qui huic noſtræ opinioni conſil. 452. n. 5. lib. 2. fauere videtur, dicens: *Iocalia dicuntur, quæ ioci, & feſtiuitatis gratia parantur.*

Pag. 58.

Quid per Cherubin intelligi queat.

PEr Cherubinum, de quo habetur ſermo in eodem Cæremoniali nuper commemorato, Imaginem Cherubini aliquam in Annulo Pontificio, & quidem gemmato, vel in Pectorali, ex gemma item, vel gemmis facto, fibularum ſcilicet Pluuialis ornamento effictam, aut inciſam intelligendam eſſe crediderim, cùm in eodem loco citatò fiat mentio de Thiara pretioſa, quę præſens in tempus in Caſtro Sancti Angeli cum Pectorali etiam pretioſo aſſeruari ſolet.

Quam-

Quamuis enim in Sacrario Pontificio Mitræ, Annuli, ac Pectoralia magni pretij cuſtodiantur; alia tamen pretioſiora dicto in loco aſſeruantur. Quare per Cherubinum cum Thiara in Camera, vt ibi legitur, Theſaurariç Apoſtolici Palatij aſſeruatum, vel Annulum, vel Pectorale Pontificium intelligendum eſſe reor. Id quod Sanctę, & vniuerſalis Eccleſiæ Dei Paſtori mirum in modum conuenit: nam Imago Cherubini, qui à *Cherub*, Hebraica voce dictus, vt Beda, & Gregorius Magnus interpretantur, Magiſterium, ac ſcientię plenitudinem ſignificat, Vicarium Chriſti perbellè repræſentat. *In Chriſto enim*, cuius Vicarius eſt Romanus Pontifex, *ſunt* (inquit Apoſtolus Paulus ad Coloſſenſes) *omnes Theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi.* Hinc ipſe Chriſtus de ſuo Magiſterio in Sancti Ioannis Euangelio ad Apoſtolos dixiſſe legitur: *Vos vocatis me Magiſter, & Domine: & bene dicitis. Sum etenim.* Et in Sancti Matthęi Euangelio ad Turbas, & ad Diſcipulos ait: *Nec vocemini magiſtri: quia Magiſter veſter vnus eſt, Chriſtus.* Ecce quàm benè Imago Cherubini, qui eſt ſcientię plenitudinis, & Magiſterij Symbolum, in Annulo, vel in Pectorali Romani Pontificis efficta, Chriſti hiſce in terris Vicarium repræſentat. Per Cherubin ergo, vt mea fert coniectura, Annulum, vel Pectorale Pontificium intelligendum eſſe opinor. Quod ſanè Cherubini Symbolum è libro Exodi deſumptum eſt: nam Dominus Deus, vt in vigeſimoquinto Exodi capite videre licet, duos Angelos ex ordine Cherubim aureos in Tabernaculo ſuper Arcam Fœderis, ac Teſtamenti decem præcepta Legis continentem, vnum ſcilicet ad extremam Propitiatorij, ſeu Oraculi partem: alterum verò ad àlteram, à Moyſe ſtatuen

dos

Cherub, vox Hebraica. Cherubin quid ſignificet ex Beda, & ex Gregor.

Coloſſ. 2.

Ioan. 13.

Matt. 22.

Exo. 25. & 37.

Arca Fœderis, quid cõtinebat.

dos mandauit. Id quod multis, & magnis quidem refertur myſterijs, quæ hoc loco tanquam ad noſtrum inſtitutum minus pertinentia, ſilentio prętereunda eſſe iudicantur: quod enim hucuſque dictum eſt, propoſito noſtro ſat eſſe cenſemus.

Arca, Propitiatoriũ, & Oraculum. quid.

Quonam autem modo duo illi Cherubini aurei fuerint effigiati ad vtranque partem Arcę, ſiue Propitiatorij, quod etiam Oraculum dicebatur, quia inde per orationes diuinum reſponſum impetratum audiri ſolebat, non ſatis conſtat. Ioſephus enim in lib. 3. Antiquitatum Iudaicarum cap. 6. ait, eos habuiſſe ſimilitudinem quarumdam auium, quas nemo vnquam hominum, vt ipſe inquit, niſi Moyſes in Dei Solio figuratas, & imaginaria quidem viſione, vidit. Alij verò Doctores, præſertim verò Nicolaus Lyranus, ex Rabi Salomonis opinione, ſimilitudinem Puerorum, vel Iuuenum, alas habentium, eos habuiſſe volunt. Hunc in modum effigiatos fuiſſe crediderim duos illos Cherubim, de quibus in Cęremoniali Romano fit mentio, dum ſolemniſſima longo ordine ſupplicatio, ſeu rogatio, quam Proceſsionem paſsim vocant, ad Baſilicam Lateranenſem poſt Coronationem Romani Pontificis fieri conſueta pro capienda poſſeſſione iuxtà morem antiquum deſcribitur. Nam poſt multos pręeuntes, poſt duodecim Curſores deferentes vexilla rubra; ac poſt treſdecim Vexilliferos capitum Regionum Vrbis, hęc ibi leguntur verba: *Deinde duo Curſores cum vexillis Cherubin aliquanto maioribus alijs*. Hęc in Cęremoniali Romano impreſſo, & manuſcripto item antiquo, ex quo quamuis colligi non queat, an duo illi Cherubini fuerint in Vexillis per pictoriam artem facti, vel ex auro per ſtatuariam artem efficti; in Cęremoniali

Ioſephus lib. 3. c. 6.

Nicol. Lyranus.

Lib. 1. ſect. 2. cap. 3.

Cæremõ. lib. 1. ſect. 2. cap. 3.

niali

niali tamen manuſcripto, quod in prima Camera ſecreta Bibliothecæ Vaticanæ aſſeruatur, ipſos Cherubim, ſtatuas ex metallo confectas fuiſſe, coniectura conſequi poſſumus ex his, quæ in Cæremoniali manuſcripto Vaticano, quod Leonycus Eſtenſis mihi indicauit, de ordine ſolemniter procedendi ad Baſilicam Lateranenſem pro capienda poſſeſſione in hanc leguntur verborum formam: *Sic omnibus equos aſcendentibus, Prior Diaconorum cum ferula ordinat Proceſſionem hoc modo: Primò præcedit equus Domini Papæ phaleratus: Secundò vadit Subdiaconus cum Cruce: Tertiò duodecim Brandonarij cum duodecim vexillis rubeis, & duo alij cum duobus Cherubim in cacumine lancearum, &c.* Hæc ibi. Cùm itaque dicti duo Cherubim duo Teſtamenta, vetus videlicet ac nouum repræſentantes, vt Origenes homil. 2. in Cantica Canticorum, S. P. Auguſtinus quæſt. 105. in Exodum, & S. Gregorius Magnus homil. 6. in Ezechielem affirmant; in cacumine lancearum eſſe dicantur, eos nonniſi ſtatuas ex metallo, pręſertim verò ex auro, effictos fuiſſe, taleq. Symbolum Chriſti Vicario congruere cenſendum eſt. Quare, ſiue in Annulo, ſiue in Pectorali, ſiue tandem in Vexillis duo Cherubim effictì fuerint; eos tamen nonniſi magni pretij fuiſſe dicamus, neceſſe eſt. Propterea in illo Cæremoniali perantiquo manuſcripto, quod primo loco in medium attulimus, Thiaram & Cherubim in Camera Theſaurariæ Palatij Apoſtolici aſſeruari conſueuiſſe, vidimus. Hæc de voce, *Cherubim*.

Biblioth. Vatic. nu. 132.

Pag. 57.

Ordo proceſſionis.

Duo Cherubin, duo Teſtamenta, ex Origen. Auguſtino, & Greg. Magno.

Pag. 61.

DIximus cum Iacobo Bergomate ex Chronicorum ſupplemento Fratrem Auguſtinum, cognomento

mento Nouellum, fuiſſe Thermitanum, hoc eſt, in quodam Siciliæ natum Oppido, quod Thermam, vel Thermas Pomponius Mela lib. 2. nominat. Sed F. Leander Albertus Thermam Ciuitatem eſſe ait. Vnde populi à Therma, vel à Thermis Thermitani vocitantur, vt ex Cicerone in Verr. 4. videre eſt. Iſtuc ipſum ex eo item comprobatur, quòd Conſiliarij fungens officio, vixit in Curia Manfredi Siciliȩ Regis, cui fuit chariſſimus; deinde in Sicilia habitum Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti P. Auguſtini ſuſcepit, vt Frater Iordanus de Saxonia ſcribit in libro, qui, *Vitas Fratrum*, inſcribitur. Non deſunt autem, qui falsò, & ineptè dicant, ipſum Fratrem Auguſtinum Nouellum fuiſſe de Terano Vmbriæ. Id quod falſum profectò eſt: nam Teranum, ſiue Teramum eſt Ciuitas in Aprutio ad Viciolæ, vt ait F. Leander Albertus Bononienſis, fauces, quibus in Turdinum confluit, ipſumq. Teranum Plinius ac Ptolemæus Interamnam vocant ob nominis Etymologiam, quia inter amnes Viciolam, Turdinum, & Flumicellum ſita eſt Ciuitas. Hinc nonnulli, per Teranum Interamnam Vmbriȩ intelligendam non minus falsò, quàm ineptè opinantur: nam Vmbriȩ Interamna vulgò non Teranum, ſed Terne, ſiue Ternum, vel Ternium dici poteſt, ſi vocabulum corruptum Latinè pronuncietur. Eſt etiam Taranum Vmbriȩ in Sabinis Oppidulum, vt ait F. Leander Albertus. Vtcumque autem ſit, cum Iacobo Bergomate, & Ioſepho Pamphilo, Fratrem Auguſtinum Nouellum Thermitanum, Siculum fuiſſe non dubitamus.

Therma Ciuitas in Sicilia.

Iord. de Sax. lib. 2. cap. 7.

Teranũ in Aprutio.

Leander Alb. Plin. & Ptolemæus.

Pag.

Pag. 62.

F. Iacobus Camers in nonnullorum Scriptorum Chronicis Lector; in alijs autem non Lector, ſed Procurator Ordinis, & in alijs Frater tantum nominatur: ſed nos dictum Fratrem vtroque Titulo, necnon Magiſterij gradu inſignitum nominauimus: quia ad Apoſtolici Sacrarij Præfecturam nonniſi aliquem noſtri Ordinis Fratrem, Magiſterij iam gradu decoratum, aſſumendum eſſe ratio ipſa nobis perſuadet, quia Magiſterij gradum in Ordine Fratrum Eremitarum S. Auguſtini non ſolum tempore Fratris Iacobi Camertis, ſed centum, & amplius annos ante illud ſeculum dari conſueuiſſe in Chronicis dicti Ordinis conſtat.

Magiſterij gradus in Ordine antiquus.

Pag. 67. & 69.

QVamuis in pagina 67. dixerimus, Fratrem Petrum Aſſalbitum Lemouicenſem Apoſtolici Sacrarij Præfectum impetraſſe à Martino V. vt corpus Sanctæ Matris Monicæ ex Oſtia Tiberina Romam transferri poſſet; Frater tamen Rodulphus Caſtellanus eius Succeſſor, ſed nondum Sacriſta, ſuis humeris ſanctum corpus alijs adiuuantibus geſtauit, ipſamq. Tranſlationem nomine Aſſalbiti tractauit. Idcirco in Epigrammate illo, quod in pag. *69.* legitur, fit mentio de Fratre Rodulpho Caſtellano Sacriſta: quia ipſe ſanctum corpus transferendum curauit Anno Dom. 1430. Epigramma verò factum fuit Anno Dom. 1460. eo ſcilicet anno, quo Sacriſta Caſtellanus ex hac vita deceſſit. In eodem Epigrammate,

Conciliatio rerum dictarum.

Epigrammatis expilcatio.

quod beneficium Rodulphi Caſtellani erga Cœnobium, in quo profeſſionem emiſit, collatum; Tranſlationemq. ipſam comprehendit; eundem Rodulphum, & Epiſcopum Caſtellanum, & Beatorum Pontificum Sacriſtam fuiſſe declarat, atque hac in re Auctor Epigrammatis, (vt minus in ſtylo Poetarum verſatis loquar) licentia vtitur poëtica per figuram Syncopam, Syllaba ſcilicet è medio dictionis abſciſſa, dum ait:

Licentia Poetica.

Qui Præſul Patriæ fuit, ac Sacriſta Beatum
Pontificum: Maior gloria, quæ ſequitur.

Ad calcem Epigrammatis extat Annus Dom. 1460. in quo anno, vti diximus, factum fuit Epigramma, Rodulpho defuncto. Hęc mihi dicenda videbantur, vt ambiguitas ex ipſo Epigrammate; atque ex Epitaphio circa Tranſlationem ſuborta; è medio tolleretur.

Corpus Beatæ Monicæ, tranſlatum Romam ad Eccleſiam S. Auguſtini, aſſeruatur in Sacello eidem Sanctę dicato intra ſepulcrum marmoreum ſuper Altare collocatum, in quo Epitaphium quattuor hiſce verſibus inciſum legitur:

Corpus B. Monicæ.

Hic Auguſtini ſanctam venerare Parentem,
Votaq. fer tumulo, quo iacet illa, ſacro;
Quæ quondã Gnato, toti nunc Monica Mũdo
Succurrit precibus, præſtat opemq. ſuis.

Sepulcrum illud antiquum, quod in Oſtia Tiberina ſanctum Corpus conſeruabat, ob eius venerationem, in idem Sacellum tranſlatum fuit, in edito loco ſitum: & ne dicti ſepulcri memoria deperiret, Inſcriptio

tio infra idem ſepulcrum legitur in hanc verborum formam:

Sepulcrum, vbi Monicæ corpus apud Oſtia Tiberina annis M. X L. iacuit, ob in eo edita in eius Tranſlatione miracula, ex obſcuro loco in illuſtriorem tranſponendum Filij pientiſsimi curarunt. Anno Salutis M. D. LXVI.

Hæc ſunt, quæ de Tranſlatione S. Matris Monicæ, occaſione ſeſe offerente, mihi dicenda videbantur ad omnem ambiguitatem, de Annorum numero ſubortam, è medio tollendam.

Pag. 72. & 73.

DIximus iam, Fratrem Ioannem Caſtellanum Sacriſtam, vel ex cognomento, vel ex officio Referendarium nuncupatum fuiſſe. Id quod in Regiſtro tantum Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini reperitur. Nam in Chronicis, quæ Frater Hieronymus Seripandus, deinde Cardinalis, edenda curauit; & in Chronicis Ioſephi Pamphili, nonniſi Sacriſta, Pœnitentiarius, Bibliothecarius, & Epiſcopus nominatur, nulla penitus de Referendariatus Titulo mentione facta. Ego vero dictum Titulum non onerarium, ſed honorarium ipſi Sacriſtæ ante ſuſceptionem Epiſcopatus, honoris cauſa datum fuiſſe reor. Sicut enim Frater Gabriel, Sacriſta, fuit Miles Sancti Petri, vt ex priuilegio, quod in Archiuo S. Auguſtini Anconę aſſeruatur, conſtat; ita Frater Ioannes

Caſtellanus Sacriſta, nondum Epiſcopus, Referendarius honoris cauſa eſſe potuit ad Sacriſtatus Pręlaturam amplificandam. Hunc Sacriſtam Tifernatem, ſiue Caſtellanum, vt legitur in Chronicis, à Fratre Hieronymo Seripando in lucem editis, non Senenſem, vt ait Ioſephus Pamphilus; deinde Epiſcopum Caſtellanum, & poſtremò Epiſcopum Maſſenſem, non Maſſanenſem eſſe diximus, & nunc confirmamus. Maſſa enim eſt Ciuitas Hetruriæ, vt inquit Frater Leander Albertus, peruetuſta, cuius Epiſcopus eſt Archiepiſcopi Piſani ſuffraganeus, vt legitur in Prouinciali omnium Eccleſiarum vniuerſi Orbis.

Pag. 91. & 92.

Illud denique, quod in pagina 92. de Decreto in Creatione Cardinalium obſeruari conſueto, diximus, intelligendum eſt quantum ad ipſam, vt ita dicam, regiſtrationem Decreti, quod etiam quantum ad limitatam pecunię ſummam obſeruari cœpit. Nam Decretum editum fuit tempore Fratris Alphonſi de Oliua Epiſcopi Bouinenſis, & Sacriſtę; ſed tempore Fratris Ioannis Iacobi Barbæ Neapolitani, fuit in Regiſtro conſcriptum, & in vſu forſan poni cœptum, vt infra ex Decreto ipſo videre licet.

Hæc de rebus in Chronhiſtoria non inconſultò prętermiſſis: nunc reliquum eſt, vt cetera, quæ ad Apoſtolici Sacriſtatus officium pertinent, iuxta promiſſum

Pag. 120. ob rationem ſuperius aſſignatam, ob oculos ponamus; ne ſcilicet Sacriſtæ tempus in poſterum aliqua in re, præſertim rarò euenire conſueta, iuriſdictionis iacturam, codice manuſcripto ignorato, vel amiſſo, imparati patiantur, vt interdum eueniſſe conſtat.

FOR-

FORMA PRAESENTANDI
Clericos Cappellæ Pontificiæ
Frater N. N. Apoſtolici Sacrarij Præfectus
Dilecto nobis in Chriſto N. N. familiari
noſtro.

CVm contingat Clerici Cappellæ Pontificiæ vacare locum, quem N. N. N. exercebat, cùmq. dictæ Cappellæ Clericorum præſentatio ad nos pertineat; nos de huius generis officio prouidere volentes, ne Cappella Clerici munere careat, te N. N. ad dictum officium duximus præſentandum. Harum itaque ſerie litterarum, & noſtri muneris debito, te N. N. pro dicto officio exercendo, præſentamus, nominamus, & quatenus ad nos attinet, deputamus. In cuius rei fidem; &c. Dat. Romæ in Sacrario Apoſtolico, Anno Domini . . . . . Die . . . Menſis . . . . .

In Diplomate Pontificio, quod à Sacriſta præſentatum ad Clericatum admittit, hęc pręſertim verba ad Sacriſtatus iuriſdictionem pertinentia inſeruntur: *Cum alter ex Clericatibus Cappellæ noſtræ vacet ad præſens, & dilectus filius N. N. Ordinis Sancti Auguſtini Fratrum Eremitarum profeſſor, & Sacriſta noſter, ad quem vacatione dictorum Clericatuum pro tempore occurrente, præſentatio perſonæ idoneæ ad illos exercendos ſpectare dignoſcitur, te N. N. ad dictum Clericatum, ſic vacantem, nobis præſentandum duxerit, et præſentauerit; Nos te ſpecialis gratiæ fauore proſequi volentes, &c. te ad dictum Clericatum ſubſtituimus, ſurrogamus, ac deputamus; Decernentes;* & cetera, iuxta clauſulas in Diplomate ſcribi conſuetas,

tas,quę in Clericatus fauorem apponuntur. Hunc ſemper in modum Cappellæ Pontificiæ Clerici à Sacriſta eligi ſolent, vt videre eſt in Diplomatibus Clericorum, qui præſens in tempus Clericatum exercent, hoc eſt, Pyrrhus Criſcus, ac Tiburtius Iouinianus, quorum alter per obitum Franciſci Amadei, alter vero per reſignationem, ipſi Sacriſtę factam, à Prædeceſſore meo, ad Clericatum Cappellæ fuerunt aſſumpti.

Subclericus Cappellæ à Sacriſta eligitur, & per litteras patentes ad officium abſolutè admitti ſolet, nulla alia facultate requiſita, vt ex Decreto, quod infra legitur, conſtat.

Die Martis tertia Auguſti 1593.

Decretum de Subclericatu Cappellæ Pontificiæ in hanc verborum formam manu Notarij, aut Secretarij Viſitationis, ſeu Reformationis conſcriptum legitur, hoc eſt:

IN cauſa inter R. P. D. Sacriſtam, & Cappellæ Pontificiæ Cantorum Collegium admodum R. P. D. Bernardinus Morra, Iudex ſpecialiter deputatus in cauſa huiuſmodi, facta prius per Reuerendiſſimos Dominos, Archiepiſcopum Montiſregalis, & Epiſcopum Caſſanenſem Viſitatores, verbo cum Sanctiſſimo D. N. Clemente PP. VIII. eodemq. Sanctiſſimo D. de omnibus ab vtraque parte deductis, & allegatis, vt ijdem Domini in Congregatione dixerunt, informato, de voto item, & conſenſu eorundem Dominorum, ac de ordine ſpeciali, & mandato prælibati Sanctiſſimi Domini

mini Noſtri Papæ ad tollendam omnem controuerſiam inter R. P. D. Sacriſtam, & Collegium Cantorum Cappellæ Pontificiæ, ſuper electione perſonæ, quæ officium, & munus Cuſtodis librorum eiuſdem Cappellæ Pontificiæ, & Subclerici, ſeu famuli Clericorum dictæ Cappellæ Pontificiæ exercere conſueuerat, vt facilius debita obſequia præſtentur, decreuit, & decernit, quòd in poſterum deligantur duo Miniſtri, quorum vnus Cuſtos librorum appelletur, alter verò Subclericus, ſeu famulus nominetur, qui in ſubſidium Clericorum ſeruitia præſtari ſolita exhibeat; licet hactenus vnica tantum portio à Sacro Palatio pro omnibus memoratis ſeruitijs, & obſequijs exigeretur. Deinceps tam duplex præſtetur, ita vt cuilibet eorum vna integra portio à Sacro Palatio præſtetur. Cetera verò emolumenta, & obuentiones omnes æqualiter inter ipſos ambos diuidantur; Eo excepto quòd Subclericus, ſeu Clericorum famulus potiatur ſolito cubiculo ad hoc deſignato, quia eſt propè Sacriſtiam, vbi ſeruire tenetur, mandauitq. etiam, & mandat admittendos nunc eſſe, & admitti debere ad prædicta munera, & officia nominatum à R. P. D. Sacriſta ad officium Subclerici, ſeu famuli Clericorum; & nominatum à Collegio Cantorum ad officium Cuſtodis librorum prædictæ Cappellæ Pontificiæ, inter quos pro tempore, quo hactenus inſeruierint, diuidantur æqualiter tàm dicta portio, quàm reliqua omnia emolumenta, & obuentiones ordinariæ, & extraordinariæ exactæ, & exigendæ, & ita decreuit, & decernit, ac mandauit, & mandat omni meliori modo, &c. Præſentibus, &c.

Decretum hoc videre licet in Officio Illuſtriſſimi, ac Reueren-

uerendiſſimi Vicarij Sanctiſſimi D. N. Papæ; in officio ſcilicet Mazziotti olim nuncupato, in Regiſtro Secretarij, ſiue in Libro actorum Viſitationis, aut Reformationis.

Decretum de Parafrænarijs à Sacriſta eligendis.

IN Dei nomine, Amen. Nos Antonius miſeratione diuina Epiſcopus Portuen. Cardinalis de Monte, Cognitor, & Iudex à Sanctiſsimo Domino Noſtro Clemente VII. Pont. Max. deputatus, *& cetera, quæ ſequuntur.*

Poſt longam propoſitæ rei narrationem hæc in Decreto leguntur, vt infra:

Chriſti nomine repetito, dicimus, declaramus, decernimus, & ordinamus per hanc noſtram pronunciationem, & ſententiam, omni meliori modo, &c. Quòd Reu. P. D. Sacriſta in poſterum teneatur, & debeat ad dictum exercitium ducendi Parafrænum album, ſeu Achineam Sacramenti principaliter eligere, & deputare vnum ex Parafrænarijs S. D. N. qui pro tempore erit, ſufficientem, habilem, & idoneum ad dictum exercitium, & miniſterium, qui ſibi videbitur magis idoneus, & idem ſeruetur per alios Succeſſores ſuos, cui pro maiori veneratione, & commoditate, ac ſedulitate, quæ requiritur in tanti Sacramenti portatione, & cuſtodia, poſſit, & debeat R. D. Sacriſta in ſocietate deputare vnum alium ex ſuis familiaribus proprijs habilem, qui dicto Parafrænario Pontificis ad dictæ Achineæ traductionem deputato adiunctus ſit, & ipſi in eo officio aſſiſtat, & ſeruitij ſocius, & adiutor

tor continuus ſit; Ita quòd ſemper dicta Achinea pariter ducatur per Miniſtrum alterum, ex eis pedeſtrem continuè pro reuerentia tanti Sacramenti (niſi ad modicum tempus, & loci neceſsitas aliud exigeret) Qui deputatus per dictum Sacriſtam ſit & familiaris Papæ, habeatq. expenſas in Tinello Pontificis, & gaudeat prærogatiuis familiaritatis, quoad beneficia, & prærogatiuas, & quoad participationem emolumentorum, &c.

Ita pronunciamus, & declaramus Nos A. Portuen. Epiſcopus manu propria. Dat. Romæ in vrbe Veteri, die Lunę quarta Maij M. D. XXVIII. præſentibus Dominis Federico Clauario Auditore, & Petro Pinario Cubiculario ipſius Reuerendiſsimi Domini Cardinalis.

Federicus Agathonus Notarius pro nota ſubſcripſit.

Et quia Ego Geneſius Bultheri Archiui Rom. Curiæ Scriptor, ad inſtan. R. P. D. Ioannis Iacobi Barbæ Neapolitani, Sanctiſſimi D. N. Papæ Sacriſtæ, Originale ſupradictæ ſententiæ ſufficienter recognitum, in dicto officio libro primo Diuerſorum à direptione Vrbis, fol. 177. regiſtraui. Ideo hic me ſubſcripſi in fidem præmiſſorum rogatus.

Locus ✝ Signi.

Hæc vide etiam ad calcem libri Cæremonialis veteris, quod in Apoſtolico Sacrario aſſeruatur: ibi enim authenticum extat Decretum manu & ſigno Notarij munitum.

CLEMENS PAPA VIII.
De Paraſrenario præſentato.

DIlecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum à dilecto filio Fratre Angelo Rocca, Apoſtolici Palatij noſtri Sacriſta, & familiari noſtro (ad quem ratione dicti officij Sacriſtæ huiuſmodi præſentatio pertinere dignoſcitur) in alterum ex Parafrenarijs Sanctiſſimi Sacramenti, quod Nobis, & Romanis Pontificibus, pro tempore exiſtentibus, itinerantibus ſumma cum veneratione, & honore præferri ſolet, præſentatus fueris; Nos te ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, *& cetera iuxta formam conſuetam*; Te in alterum ex Parafrenarijs Sanctiſſimi Sacramenti huiuſmodi, cum honoribus, oneribus, prouiſione, portione, ac emolumentis ſolitis, & conſuetis, ac iuxtà conditiones à ceteris huius generis Parafrænarijs obſeruatas, & in libro Sacriſtiæ Apoſtolicæ conſcriptas admittimus, & admiſſum per præſentes facimus, & deputamus, Mandantes Dilectis filijs, eidem moderno, & pro tempore exiſtenti Sacriſtæ Cappellæ noſtræ Pontificiæ, necnon Palatij, & Domus noſtræ Præfecto, ceteriſq. ad quos ſpectat, vt te ad huiuſmodi officium, eiuſq. liberum exercitium recipiant, & admittant; Tibiq. in præmiſſis faueant, & aſſiſtant, ac de prouiſione, portione, & emolumentis huiuſmodi debito tempore cum effectu reſponderi curent, & faciant; In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. Datum Ferrariæ ſub Annulo Piſcatoris, die xvij. Nouem-

bris M. D. XCVIII. Pontificatus noſtri Anno Septimo.

Marcellus Veſtrius Barbianus.

Hæc de Parafrænarijs à Sacriſta eligendis ob oculos ponenda videbantur; quæ ſanè omnia ad Sacriſtatus iuriſdictionis iacturam præcauendam hoc loco apponere viſum eſt: quia, cum huius generis res de rarò ſit contingentibus, ſicut talis iuriſdictionis memoria facile deperire poteſt; ita non facile ipſa iuriſdictio, dum occaſio ſeſe offert, comprobatur. Id quod non ſine officij læſione mihi eueniſſe conſtat in celeberrima Sanctiſſimi D. N. Clementis VIII. Ferrariam vſque profectione. Propterea in diſceſſu ab Vrbe, tali iuriſdictione ob Decretum ignoratum non ſatis perſpecta, rem hanc Romæ tentatam, nonniſi Ferrariæ perfeci, vt ex ipſa, quæ ſuperius legitur, expeditione videre licet.

PAVLI TERTII DECRETVM

In creatione DD. Cardinalium obſeruari conſuetum.

MOtu proprio, &c. Cùm (ſicut accepimus) ab antiqua, laudabili, & hactenus obſeruata conſuetudine, quilibet ex S. R. E. Cardinalibus in eius in Cardinalem creatione noſtris, & pro tempore exiſtentibus Romani Pontificis Officialibus, domeſticis, ac etiam Sacriſtæ, pro iocunda creatione huiuſmodi certam pecuniæ quantitatem (quæ regalia vocant) Officialibus videlicet determinatis, Sacriſtæ verò ad be-

neplacitum, ſoluere conſueuerit, & ſuper beneplacito huiuſmodi ſæpius diſſenſiones, & controuerſiæ oriri contingant, cùm quandoque plus, quandoque minus eidem Sacriſtæ perſoluatur; Nos volentes omnem diſſenſionis, & controuerſiæ materiam de medio ſubmouere, ac Venerabilis Fratris noſtri Alphonſi de Oliua Epiſcopi Bouinenſis moderni, & pro tempore exiſtentis, Sacriſtæ noſtri, & etiam pro tempore exiſtentis Romani Pontificis indemnitati, in præmiſſis prouidere; Motu proprio, & ex certa ſcientia, maturaq. deliberatione noſtra ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quòd de cetero perpetuis futuris temporibus quilibet ex eiſdem S. R. E. Cardinalibus in eius in Cardinalem creatione eidem moderno, & pro tempore exiſtenti Sacriſtæ, pro ſuis iuribus, & regalibus ſummam vigintiquinque ducatorũ auri de Camera realiter, & cum effectu ſoluere debeat, & omninò teneatur; Quòdq. ſic per quoſcumque Iudices, & c. etiam S. R. E. Cardinales ſublat. & c. iudicari debeat, irritumq. & c. Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceterisq. in contrarium facientibus, non obſtantibus quibuſcumque, præſentis Motus proprij ſolam ſignaturam vbique fidem facere, clauſula contraria non obſtante, decernen. Placet, A.

Et quia, Ego Geneſius Bultheri Archiui Rom. Curiæ Scriptor, ad inſtantiam R. P. D. Ioannis Iacobi Barbæ Neapolitan. diœcéſis, Originale ſupradicti Motus proprij, ſufficienter recognitum, in dicto officio lib. primo Diuerſorum à direptione Vrbis fol. 177. regiſtraui. Ideo hic me ſubſcripſi in fidem præmiſſorum rogatus.

Locus † *Signi.*

Vide

Vide pro hac re Librum Diuerſorum ab Vrbis direptione, pag. 177. Regiſtri A. & in principio Cæremonialis veteris, quod in Apoſtolico Sacrario aſſeruatur: ibi enim authenticum extat Decretum manu & ſigno Notarÿ munitum.

INDEX RERVM, QVAE IN CHRONHISTORIA VIDENTVR NOTATV DIGNAE.

A

ABBAS Sancti Sebaſtiani, & Sacriſta, Ioannes Paulus Boſsius Mediolanenſis, fuit Ord. S. Auguſtini, mutato habitu. pag. 28

Academia, vel Vniuerſitates inſigniores iuxta opinionem Karoli V. pag. 103. Antiqua & famoſiſsima Vniuerſitas Theologorum Patauina. 108. Vniuerſitates inſignes. 108

Alexander Seuerus in Larario rem diuinam matutinis horis legitur factitaſſe ad Effigies Deorum, in quibus habebat Apollonium, Orpheum, Abrahamum, & Chriſtum: in ſecundo Larario ſimulacrum habebat Virgilij, & Ciceronis. 3

Alexandri VI. tempore locus Sacriſtæ in Cappella. 21

Alexandri VI. Bulla. 30

Alphonſus Aquapendentanus, Concionator gratioſiſsimus, quintusdecimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus eligitur. 91. Multa beneficia in Conuentum ſuum contulit. 91

F. Aloyſius Bononienſis Sacriſtæ Subſtitutus, vel Socius, aut Cappellanus; eiusq. conditiones, & officium. 40

S. Ambroſius de nomine Officij. 6

Ambroſij Coriolani Regiſtrũ. 72

Angelus Camers ſenior, Theologus inſignis. 62

Angelus Rocca Camers. 98. 99. & 103. Vigeſimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus. 103. Eiuſdem res iuxta varios ætatis gradus recenſentur. 103. & ſequ. Varia eiuſdem Opuſcula. 111. 112. 113. Eiuſdem Doctoratus inſignia Patauij ſuſcepta. 103

Antonius Aquapendentanus Auguſtinianum habitum in Præmonſtratenſem cõmutauit. 28

Anti-

Antiphonarium Dominicale perpulchrum Conuentus Aquapendentani. 91
Apoſtolicum Sacrarium quot, & quanta contineat. 2. Eius Præfectura quanta ſit. Ibid. Tercentum, et amplius ab hinc annis in Ordine Eremitarum Sancti Auguſtini conſeruata. Ibidem.
Apoſtolica Sedes omnium Eccleſiarum Regula, & Mater eſt, atque Magiſtra. 2
Apoſtolici Sacrarij Præfectus quo ex Ordine aſſumatur; quo namq. item modo eligatur, & inſtituatur. 27
Apoſtolica Sedes poſt ſeptuaginta annos ex Auenione à Gregorio XI. Romam reportata fuit. 65
Arca fœderis quid continebat. pag. 125
Arca, Propritiatorium, & oraculum quid. 126
Aſperſorium in vaſe aquæ benedictæ tinctum ipſi Papæ dandum, Eccleſiam, vel priuatum Sacellum ingredienti. 13
Aſſiſtens Papæ in Cappella eſt Sacriſta Epiſcopus abſque eo quòd vocetur more aliorum Aſſiſtentium ex officij ſui priuilegio. 19
Aſsiſtentium liber. ibidem.
Aſſiſtentes in Cappella, præſente Papa, præcedunt alios Epiſcopos, & Archiepiſcopos non aſſiſtentes. 21
Auguſtinus Sanctus Ordinis Fratrum Eremitarum fundator à Martino V. in Bulla Tranſlationis corporis Sanctæ Matris Monicæ nominatur. 67
Auguſtinianorum Ordo ſolitario Eremitarum titulo nuncupata. 48. 50. 51. 52
Auguſtiniana Familia tria officia in Romana olim Curia exercebat. 51
Auguſtinus Nouellus Thermitanus à Nicolao IV. Romam accerſitus fuit pro audiendis Confeſſionibus, Pœnitentiarij officio inſignitus. 51. 56. 57
Auguſtinus Thermitanus, Sacriſta, cur Nouellus vocitatus fuerit. 56
Auguſtinus Thermitanus cognomento Nouellus ex veterum Scriptorum monumentis antiquior inuentus. 60
Auguſtinus cognomento Nouellus, Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Pœnitentiarij, & Confeſſarij Papæ inſignitus nomine. 60. Cur Nouellus fuerit vocitatus. 61. Deinde Prior Generalis abſens creatur. Ibidem. Anno decimo, poſtquam Magiſtratu ſe abdicauerat, miraculis clarus ex hac vita deceſſit. 61. ex Eremo accerſitus, Eremum ſemper deſiderabat, maximoq. cruciatu in Curia vitam ſuam degit. 61.

Fuit

Fuit Siculus, non Vmber. Ibidem.

Auguſtinus Caſtellanus, Vmber, vndecimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Confeſſarius Papæ, & Sancti Petri Pœnitentiarius fuit. 75. *Habuit locum poſt vltimum Prælatum Papæ Aſſiſtentem; & in adoratione Crucis poſt omnes Epiſcopos ante Protonotarios, & Oratores, nec vmquam fuit Epiſcopus: ſi autem fuiſſet Epiſcopus, habuiſſet locum ſupra omnes Epiſcopos non Aſſiſtentes.* 76. & 77

Auguſtinus Fiuizanius Romanus, decimusnonus Apoſtolici Sacrarij Præfectus eligitur dum à ſecretis Confeſſionibus Gregorij XIII. foret. 96. *Fuit integerrimis moribus, & non ſine ſanctitatis opinione vixit.* 96. & 100. *Multæ eius Laudes enarrantur. Ibidem. Vita auſteritas, & exempla abſtinentiæ.* 96. *Eiuſdem intra, & extra clauſtra enarrantur munia. Ibidem. Commendator Hoſpitalis ſancti Spiritus Romæ factus.* 97. & 100

Auguſtinus Fiuizanius quid in Xenodochio ſancti Spiritus præſtiterit. 97. *Fuit exemplar ceteris Commendatoribus.* 97. *In maximis rerum gerendarum occupationibus rem litterariam non omiſit.* 97. *Eiuſdem opuſcula, & labores in ſtudijs litterarum.* 97. 98. 99. 100. *Epiſcopalem dignitatem cur non ſemel recuſarit.* 100. *Paupertatem coluit ſemper, ac ſuos ſatis pauperes reliquit.* 100. *Fuit Clementi VIII. cariſſimus, & vniuerſæ Curiæ Romanæ, ac ceteris omnibus mirum in modum gratus.* 100. *Eius Epitaphia.* 101. & 102. *Eiuſdem res iuxta varios ætatis gradus recenſentur.* 99

Auguſtinus Nouellus fuit Siculus, & Conſiliarius Manfredi Siciliæ Regis. 128. *In Sicilia habitum Eremitarum S. Auguſtini ſuſcepit. ibidem.*

B

B*Aptiſterij, & Chriſmatis cura ad Sacriſtam pertinet.* 6

Bibliotheca Apoſtolicæ Præfectura à Fratribus Eremitis Auguſtinianis exercebatur. 51

Bibliothecarij Officium à Sacriſtatu ſeiunctum fuit tempore Sixti IV. Platina ad hoc officium aſſumpto. 73

Bibliotheca Conuentus Aquapendentani. 91

Bibliotheca omni artium ac ſcientiarum refertiſſima Auguſtinianæ Familiæ, deinde publicæ commoditati, præſertim ve-

ro pauperum, & aduenarum conſtructa. 114. 115. 117. & 119.
Bibliotheca Angelica omni artium, ac ſcientiarum genere refertiſſima, quadraginta ferè annorum ſpatio conſtructa, Auguſtinianæ in primis Familiæ, deinde publicæ commoditati, præſertim vero pauperum, & aduenarum collecta, quotidie libris amplificatur, & Iconibus exornatur. 114. Inſcriptiones duæ, marmore inciſæ, Bibliothecæ dedicationem, præcipuasq. dedicationis rationes; Bibliothecæq. tractandæ atque conſeruandæ formam comprehendunt, addita Bibliothecæ amiſſionis, & anathematis comminatione. 114. Græca inſcriptio, Latinè reddita; liberum omnibus litteratis, litterarumq. amatoribus, Bibliothecam ingredi volentibus, aditum ſtatis horis patere monet. 119
Bibliorum Congregationis Conſultor, et Secretarius fuit Angelus Rocca Camers. 110. Idem non ſemel Biblia typis mandanda curauit ex mandato Summorũ Pontificum. 110 Eiuſdem exercitia litteraria. 109. Eiuſdem labores in varios antiquorum ac recentiorum libros. 109
Bonæ Deæ Sacrarium. 3
Bullarum plumbatores, deferentes mozzettam, quinam fuerint. 18
Burchardus cæremoniarum magiſter. 21
Bullæ Alexandri VI. & Iulij II. in Archiuo Sancti Auguſtini Romæ aſſeruantur. 28
Bulla Alexandri VI. 30
Bulla Iulij II. 83

C

Cantorum ſcholæ in Eccleſia Præfectus eſt Primicerius. 10
Cappellæ omnes celebrandæ à Sacriſta denunciantur, vel intimantur, aut promulgantur per Curſores. 13
Cappellæ Pontificiæ Miniſtri, eorumq. officia. 38
Cappellæ Clerici duo, eorũdemq. officia, & conditiones. 41
Cappellæ Clericorum electio ad Sacriſtam pertinet, ibidem.
Cappellæ Subclericus, eiusq. officia, & nomina. 43. 44
Cappellani Papæ cur Auditores Rotæ dicantur. 50. Cur ita S. Raymundus fuerit Cappellanus nuncupatus. ibidem.
Cardinalis Aldobrandinus nouum Sacriſtam mantelletto, & mozzetta induit, eiq. Diploma Pontificium dedit. 7
Cardinalis de Camerino de Sacriſtæ

criſtæ loco in Cappella teſtimonium luculentiſſimum. 22
Cardinalium in creatione Decretum Pauli III. pro Sacriſta. 140
Carmelitarum Ordo, eiuſdemq. officia in Romana Curia. 48. & 50.
Cathedra Romana omnium Eccleſiarum Mater eſt, Regula, atque Magiſtra. 2
Cæremoniarum Magiſtri quàm ſint vtiles, ac neceſſarij in Eccleſia ſancta Dei. 2
Cæremoniarũ liber recenſet ſeruientes in Cappella iuxta eorumdem ordinem. 20
Cæremoniarum Magiſtri tres de loco Sacriſtæ in Cappella in eius fauorem idem ſcriptum reliquerunt, & quidem manu propria. 26
Cæremoniarum Magiſtri de loco Sacriſtæ in Cappella, & foris teſtantur. 26
Cæremoniarum Magiſtrorum de loco Sacriſtæ in Cappella, & foris in eius fauorem atteſtationes authographæ. ibidem.
Cæremoniale perantiquum manuſcriptum aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana. 57
Cherubin & Thiara in Camera Theſaurariæ Apoſtolici Palatij aſſeruari ſolebant. 58
Cherubin. Quid per Cherubin intelligi queat. 124
Cherub, vox Hebraica. 125. Quid ſignificet. 125
Cherubini duo ſuper Arcam fœderis in Tabernaculo. 125
Cherubini imago ſcientiæ plenitudinem & Magiſterium ſignificat. 125. Scientiæ plenitudinis & Magiſterij Symbolum quàm bene Chriſti Vicarium repræſentet. 125
Cherubini aurei ſuper Arcam fœderis quam ſimilitudinem habuerint, auium, vel puerorum alas habentium. 126.
Duo Cherubin ſignificant duo Teſtamenta. 127
Chriſmatis, & Baptiſterij cura ad Sacriſtam pertinet. 6
Chriſma, oleum ſanctum, et oleũ infirmorum in Sacrario Apoſtolico aſſeruantur. 10
Chriſma, oleum ſanctum, et oleũ infirmorum in Sacrario Apoſtolico aſſeruantur. 15
Chriſtus Dominus noſter, & Saluator in Larario Alexandri Seueri. 3
Chronhiſtoriæ Paralipomena, vel prætermiſſa; et cur ita factum ſit. 121
Ciceronis dictum de Dei notitia. 1
Cicero de Sacrario pro loco, in quo ſacra reponebantur. 3
Cimiliarca quid ſit. 5. Supellectilis pretioſæ cuſtos. ibid.
Cimiliarcha, ideſt Theſauri cuſtos, vel Theſaurarius olim dicebatur Sacriſta. 6

Cimiliarcha Eccleſiæ cathedralis Mediolanenſis annuo reditu, et quidem olim ſatis grandi, nunc autem diminuto. 6
Cimiliarcha ad Archiepiſcopatum Mediolanenſem aſſumpti. 5
Cimiliarchium quid ſit à Sancto Gregorio Magno nominatum. 5
Cimiliarchium Rauennatis Eccleſiæ, & Mediolanenſis. 5
Cimilium quid ſit apud Policraticum. 5. Vox Græca. ibid.
Ciſtercienſis Ordo habuit in Romana Curia officium plumbi nuncupatum: et Conuerſi, qui Bullis plumbeo ſigillo muniendis præerant, Fratres plumbi vocitabantur. 50
Clementis VIII. tempore locus Sacriſtæ in Cappella. 25
Clerici campanarum cur ita dici conſueuerint. 41
Clericorum Cappellæ præſentatio, aut electio ad Sacriſtam pertinet. 41
Clerici Cappellæ duo, eorũdemq. officia, & conditiones. 41
Clerici Cappellæ, & Subclericus quomodo eligantur. 133. et 134
Commiſſarius Sancti Officij ex Ordine Prædicatorum. Officium ſanctiſſimum, laborioſum, viroq. tam doctrina, quàm animi integritate inſignito dignum. 49 Quibus Congregationibus interſit. 50
Conciliatio rerum, quæ diuerſæ videntur eſſe. 129. & 132
Conclaue, & Conclauiſtæ. 15
Conclauiſtarum primus. ibid.
Cõfeſſarij nomen antiquius, quàm Sacriſtæ pro Sacriſtatu Apoſtolico vſurpatum. 57. 58
Congregationis Sacrorũ Rituum Decretum de mozzettà geſtanda ſupra mantellettum à Sacriſta. 17
Congregationis Bibliorum Conſultor, & Secretarius fuit F. Angelus Rocca Camers. 110.
Idem non ſemel Biblia typis mandanda curauit ex mandato Summorum Pontificum. 110
Conditiones Sacriſtæ. 37. 38
Cuſtos librorum à Cantoribus eligitur. 144

D

DEcretum Pauli III. pro Sacriſta in creatione Cardinalium. 140
Dei notitiam aliquam nemo non nouit. 1
Dextrochèria quænam ſint. pag. 122
Doctoratus priuilegium apponendi ratio. 103. in fine.
Dominicana, & quidem præclara Familia illuſtriſſimo Prædicatorum titulo inſignita. 48.
Eiuſdem officia in Curia Romana. 48. 49

E

Eadem res quomodo parua, & magna; iocoſa, & ſeria dici queat. 123
Eccleſia ſancta Dei ſponſa, & mater. 1
Eccleſia ſancta Dei proprias habet cæremonias. 1
Eccleſiæ cathedralis quattuor dignitates quanam ſint. 10
Eccleſiæ incrementum, ac ſtabilimentum à Religioſis viris acceptum. 45. Incrementi, ac ſtabilimenti cauſæ, ac res præcipuæ. 45
Egidius Columnius Romanus. 62
Egidius Piſaurenſis, & Ioſephus Pamphilus antequam eſſent Epiſcopi, detulerunt habitum prælaturæ, dum eſſent Sacriſtæ. 15. & 16
Egidius Piſaurenſis Coadiutor Ioannis Iacobi Barbæ Sacriſtæ ad Concilium Tridentinum miſſi. 93. Sacriſta fuit inſtitutus, quamuis foret Procurator, & Vicarius generalis. 94
Egidius Piſaurenſis, Ioanne Iacobo Barba defuncto, Sacriſta eligitur. pag. 93. Ob morum grauitatem cum ſuauitate, ac dexteritate coniunctam Romanis Pontificibus, & uniuerſæ Curiæ gratiſſimus fuit, magnumq; ſui deſiderium reliquit, ex hac luce præreptus. 94
Epigrammatis explicatio. 139
Epitaphium ſepulcro Rodulphi Sacriſtæ inciſum; nunc vero mutilum. 70. 71.
Epitaphium ſepulcro Sanctæ Monicæ inciſum. 139

F

Facti ratio de priuilegio Doctoratus appoſito. 113. Deq. proprio Auctoris nomine. 120
Familiæ honeſtiſſimæ ex inſtituto S. Auguſtini, S. Dominici, S. Franciſci, Carmelitarum, & Seruitarum aliqua Romæ officia in Curia ſunt conſequutæ. 48. 49. 50
Forma præſentandi Clericos Cappellæ. 133
Franciſcanorum Ordo, eiuſdemq. officia in Romana Curia. 48. & 50
Franciſcus Penia, vir doctrina clariſſimus, & Rotæ Auditor. 50
Franciſcus Auantius Vir ſanè eruditus. 98. 99
Fratres plumbi quinam fuerint. 18. ita nuncupabantur, quia erant Bullarum plumbatores, & deferebant mozzettam. Ibidem.
Fratres plumbi quinam fuerint, & cur ita dicti. 50. Erant Conuerſi, nec ſcribere, nec legere ſcientes. Ibidem.
Fratres, & Monachi ſoli olim in

in Vinea Domini laborabant. pag. 51. & 55

G

Gabriel Anconitanus, Egidij Viterbienſis Magiſtri Generalis dum Socius foret, Sacrarij Pontificij quartusdecimus Præfectus eligitur, Vir doctus, & ſumme probus, atque in ſacris cæremonijs peritiſſimus. 88. Leoni X. de libro in Cappella ſeruiuit; & Miſſam in defectum aliorum Aſſiſtentium non ſemel cantauit. 89. Huius tempore conſuetudo per Decretum confirmata fuit, vt Sacriſta duos Aſturconis vel Achineæ Parafrenarios eligeret. 89. Fuit miles Sancti Petri. 90. Huius tempore Karolus V. Bononiæ coronatus fuit. 90. Huic datus fuit ob ſenectam ætatem Coadiutor F. Alphonſus Aquapendentanus, qui ei in Sacriſtatus officio per obitum ſucceſſit. 90

Gens nulla non nouit aliquam Dei notitiam. 1

Gratiæ libertatis præſtantia Legis ſeruitutem antecellit. 2

Gregorius XIV. mozzettam ſupra mantellettum geſtandam Sacriſtæ ſuis manibus reſtituit. 17

Gregorij XIII. tempore locus Sacriſtæ in Cappella. 22

Gregorij XIV. tempore locus Sacriſtæ in Cappella. 24

Gregorius Nonus Cappellanum ſuum, & Pœnitentiarium ſuum appellauit ſanctum Raymundum. 50

Gregorius XI. Apoſtolicam Sedem ex Aueniones poſt ſeptuaginta annos Romam reportauit. 63

Gubernator Vrbis Vicecamerarius. 7

H

Hegeſippus de Hieroſolymitanæ Vrbis excidio. 4

Hegeſippus de Sacrario, Sacratiſſimo ſcilicet Templi loco in Vrbe Hieroſolymitana. 4

Hegeſippi ſententia grandi, operoſo, & penè affectato genere inſignita. 4

Hoſtia immaculata in Cappella Põtificia perpetuò aſſeruatur, lampadibus hinc inde pendentibus, ac de ſeptimo in ſeptimum diem mutatur. 14. 41. Et in longo Pontificis itinere ei præfertur. 42

I

Iacobus Camers, ſecundus Apoſtolici Sacrarij Præfectus. 62. Magiſter an Lector fuerit. 129 Huiuſce Sacriſtæ ſeculo quinam in Ordine Auguſtiniano, flo-

floruerint. Ibid. Antequam eſſet Sacriſta fuit Ordinis Procurator generalis. Ibidem.

Inaures quanam ſint. 123

Interamna Ciuitas Vmbriæ, & Aprutij. 128

Interamna cur ita dicatur. Ibid.

Interamna Vmbriæ vulgò dicitur Ternum, vel Ternium: Interamna Aprutij dicitur Teranum, vel Teramum. 128

Ioannes Paulus Boſſius Abbas Sancti Sebaſtiani, & Sacriſta, fuit Frater Eremitarum Sancti Auguſtini, etiamſi habitum deinde Ciſtercienſem ſuſceperit, vt Abbatiam haberet. 28

Ioannes Paulus Boſſius Mediolanenſis, decimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, quamuis in Ordine Auguſtiniano profeſſionem emiſerit; poſtremò tamen, vt Abbas Sancti Sebaſtiani efficeretur, habitum Ciſtercienſem ſuſcepit, quia ipſa Abbatia erat ex Ordine Ciſtercienſi: & hanc ob cauſam emanauit Bulla Alexandri VI. in fauorem Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini. 74.75

Ioannes Iacobus Barba Sacriſta ad Concilium Tridentinum miſſus. 16

Ioannes Iacobus Barba Neapolitanus, ſextusdecimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus eligitur. pag. 92. Vir apprime doctus, & egregiè cordatus homo. 92. Quinque ſeruiuit Pontificibus, quibus fuit gratiſſimus: & Pauli IV. ante Pontificatum familiariſſimus. Huius tempore cõſuetudo antiqua per Decretum confirmata fuit de ſumma 25. aureorum de Camera Sacriſtæ ſoluenda à quolibet Cardinale recenter creato. 92. Fuit miſſus ad Concilium Tridentinum, Egidio Piſaurenſe Coadiutore inſtituto. 93. Ocriculi obijt, & Interamnam delatus fuit. 93

Ioannes à Turrecremata, Cardinalis, fuit Magiſter ſacri Palatij. 48

Ioannes Lemouicenſis tertius Sacriſta Auenione electus fuit. 63. Sacrarij Pontificij, & Pœnitentiarij officia, necnon Bibliothecæ Apoſtolicæ Præfecturã coniunctim exercuit. Ibid. Fuit ex Lemouico, Aquitanicæ Galliæ Ciuitate. Ibid.

Ioannes Caſtellanus, Vmber, nonus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Confeſſarius etiam, & Bibliothecarius fuit. 72. Huiuſce Sacriſtæ tempore officium Bibliothecarij à Sacriſtatu ſeiunctum fuit à Sixto IV.

Iordanus de Saxonia loquitur de Fratre Auguſtino Nouello. 51

Iocalia Cappellæ apud Eccleſiaſticos

ſticos Viros quanam fuerint. pag. 58
Iocalia Cappellæ quanam ſint, & cur ita dicantur. 122. & ſequenti. Vox à Iureconſultis & Notarijs vſurpata. 122. Etymologia Iocalium. 123. 124
Iocalia dicuntur, quæ ioci, & feſtiuitatis gratia parantur. Ibidem.
Ioſephus Pamphilus Veronenſis 18. Apoſtolici Sacrarij Præfectus eligitur, & Scholæ cantorum Cappellæ Pontificiæ. 94
Ioſephus Pamphilus, Sacriſta fuit gratiſsimus Pio V. qui dum foret Commiſſarius Sanctiſsimæ Inquiſitionis, eius opera & induſtria vtebatur. 94. Fuit in lectionibus antiquorum Patrum non mediocriter verſatus, et Bibliothecarū perueſtigator; fuit variarum diſciplinarum non ignarus, muſicæq. præſertim peritus, nonnullaq. ſcripſit opuſcula. 95. Obijt Veronæ. Ibidem.
Iſidorus Hiſpalenſis vocat Sacriſtam Theſaurarium. 6
Iulij II. Bulla. 83

K

KArolus V. Imperator tres Academias, vel Vniuerſitates tamquam inſigniores celebrare ſolebat. 103
Karolus V. coronatus fuit Bononiæ à Leone X. Anno Domini 1530. pag. 90

L

LAmpades circa ſanctiſſimum Sacramentum pendentes & ardentes, ſunt ex orichalco, & cera nutriuntur, non oleo. 14. & 41
Lampridius de Larario Alexandri Seueri. 3
Lararium quid fuerit. 3
Legati, ſeu Nuncij, vel Oratores, qui in rebus grauiſſimis fuerunt adhibiti ex Ordine Auguſtiniano aſſumpti, pro Eccleſia Sancta Dei. 54. 55
Licentia poetica. 130

M

MAgiſtri Sacri Palatij fuerunt Sanctus Vincentius Valentinus Hiſpanus, et Ioannes à Turrecremata Cardinalis, & F. Silueſter de Prierio ſummæ Caſuum Conſcientiæ Auctor. 48
Magiſterium Sacri Palatij Lectoratus antiquitus nuncupabatur. 48
Magiſter Sacri Palatij Lectoris munere in Cappella Pontificia, tempore Pij V. dum Conſiſtoria haberentur, fungebatur. 48
Magiſter Sacri Palatij, ſeu Lector

ctor primus fuit Sanctus Dominicus, ab Honorio III. inſtitutus. 48
Magiſter Sacri Palatij Iudex ordinarius in Vrbe nuncupatur, dum publica edicta ad Officium ſpectantia promulgat. 49
Magiſtri Sacri Palatij officia, onera, & honores. 49. Quibuſnam Congregationibus interſit. 49
Magiſter Cappellæ, vel ſcholæ Cantorum, fuit Sacriſta. 94
Magiſterij gradus in Ord. Eremitano S. Auguſtini antiquus. 129
Marianus Genazanenſis Concionator egregius. 28. Generalis Ordinis S. Auguſtini. Ibidem.
Mantelletti, Mozzettæ, ac Rocchetti deſcriptio. 7
Mauritij tertij Chronicon breue, ac maius. 66
Militis Sancti Petri nomine Gabriel Anconitanus Sacriſta inſignitus. 131
Miniſtri Cappellæ Pontificiæ à Sacriſta eligendi. 39
Miniſtri Cappellæ Pontificiæ quot ſint. 38. 39
Miſſa priuata, & ſolemnis Romani Pontificis. 12
Miſſarum à Sacriſta diſtributio facienda. 13
Miſſa quotidie in Cappella Pontificia cantatur, & officium. 14
Mitræ pretioſæ per Cubicularios olim cuſtodiri ſolebant. 58
Modus eligendi Sacriſtam. 36
Monilia quænam ſint. 122
Mozzettæ, Mantelletti, ac Rocchetti deſcriptio. 7
Mozzetta eſt proprius Prælatorum regularium habitus: propterea vbique locorum ab ijs defertur Cucullæ, aut Caputij, vel Scapularij loco. 17
Mozzetta à Prælatis non regularibus extra ſuam ipſorum Diœceſim, vel Prouinciam non defertur. 17
Mozzettam deferentes quinam ſint. 18
Mozzettam Fratres plumbi ad Sixti vſque tempora detulerunt, & eouſque viguerunt. 18

N

Nicolaus Sanctus Tolentinas. 62
Nicolaus Aquapendentanus tertiusdecimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Iulio II. gratiſſimus. 80
Nicolaus Aquapendentanus tanta erat lenitate atque affabilitate, vt omnium ſibi animos conciliaret, ſeq. omnibus cariſſimum redderet. 87. Nonnulla ſcripſit opuſcula. Ibidem. Obijt ſenio confectus, ſuamq. in Patriam delatus fuit. 88
Nominis proprij in Catalogo Sacriſtarum apponendi ratio circa

V

ea Lucubrationum Inſcriptiones. 120
Nuncij, vel Oratores, ſeu Legati, qui in rebus grauiſſimis pro Eccleſia Sancta Dei fuerunt adhibiti ex Ordine Auguſtiniano aſſumpti. 54. 55

O

Officialium diuiſio. 6
Officium Sacriſtæ Romani Pontificis cum dignitate coniunctum. 6
Officium vnde dicatur. 6
Officiales primæ claſſis. 7
Officiales inſigniores & Prælati. 7
Officiales, eorumq. munia in Palatio Apoſtolico tempore Alexandri V. 58
Onuphrius Panuinius de Cimiliarchis. 5
Oratores, vel Nuncij, ſeu Legati, qui in rebus grauiſſimis fuerunt adhibiti pro Eccleſia ſancta Dei ex Ordine Auguſtiniano aſſumpti. 54. 55
Organum Conuentus Aquapendentani. 91
Ordinum Religioſorum hominũ Fundatores ſãctitate inſignes. 46. Eorumdem Ordinum millia Sanctorum, ac Beatorum floruerunt: e quorum numero multi fuerunt canonizati, alij martyrio decorati. 46
Ordo Eremitanus Sancti Auguſtini, eiusq. officia in Romana Curia. 48. & 50
Ordo Sancti Dominici Illuſtriſſimo Prædicatorum titulo inſignitus. 48. Eiuſdem officia in Romana Curia. 48. & 49
Ordo S. Franciſci, eiusq. officia in Romana Curia. 48. & 50
Ordo Seruitarum, eiusq. officia in Romana Curia. 48. & 50.
Ordo Ciſtercienſis habuit in Romana Curia officium plumbi nuncupatum: & Conuerſi, qui Bullis ſigillo plumbeo muniendis præerant, Fratres plumbi uocitabantur. 50
Ordo Carmelitarum, eiusq. officia in Romana Curia. 48. et 50

P

Paraphernalia bona quænam ſint, & vnde dicantur. 122
Parafrænarij duo ſanctiſſimi Sacramenti, eorumq. officium. 43
Parafrænariorum electio ad Sacriſtam pertinet. Ibid. Alter iſtorum eſt perpetuus Sacriſtæ famulus. Ibid. Adiuuare tenetur Subſtitutũ Sacriſtæ. 45
Parafrænarios præſentandi forma, & Decretum. 136. 137. et 138. De Parafrænarijs præſentatis Diploma. 139
Parafrænariorum emolumenta. pag. 137. & 139
Paris Craſſus, Cæremoniarum Magiſter in Diario. 43
Pauli III. Decretum pro Sacriſta in creatione Cardinalium. pag.

pag. 140
Pectorale Romani Pōtificis quidnam ſit. 125
Petrus Amelius Lemouicenſis quintus Sacriſta, Lemouici Galliæ Aquitanicæ natus, Pœnitentiarius etiam, & Bibliothecarius fuit. 65. Huiuſce Sacriſtæ tempore Apoſtolica Sedes ex Auenione Romam à Gregorio XI. poſt ſeptuaginta annos reportata fuit. 65. Hic reditum, & profectionem Romani Pontificis Romam vſque deſcripſit. Ibid.
Petrus Apamienſis, ſextus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Pœnitentiarius, & Bibliothecarius fuit. 66
Petrus Aſſalbitus, ſeptimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Pœnitentiarius, & Bibliothecarius fuit. 67. Is cum Martino V. ſuppliciter egit, vt Corpus ſanctæ Matris Monicæ ex Oſtia Tiberina Romam transferretur. 67. Vixit in Sacriſtatu annos 45. pag. 68
Platina Præfecturam Bibliothecæ à Sixto IV. ſuſcepit. 73
Pœnitentiarij officiū Ordini Auguſtiniano Anno Dom. 1288. committi cœptum. 51
Policraticus de voce, Cimilio. 5
Prælatorum varia nomina. 7
Prælaturæ inſigne eſt mantelletum. 7
Prælatorum regularium habitus. 17
Prælatorum non regularium habitus. 17
Præmonſtratenſis Ordinis Monaſterium. 28
Primicerius eſt Præfectus Scholæ Cantorum. 10
Proceſſio ſolemniſſima. 126
Ordo proceſſionis. 127
Protonotarij Apoſtolici, hoc eſt, Apoſtolicæ Sedis Notarij, omnium ſcilicet Notariorum primi. 10

R

Raymundus Sanctus Cappellanus Papæ quomodo fuerit nuncupatus. 50
Raymundus Apamienſis de Acono quartus Sacriſta in Prouincia Narbonenſi natus, Confeſſarius, aut Pœnitentiarius, necnon Bibliothecarius fuit, triaq. officia coniunctim exercuit. 64
Referendarij nomine Ioannes Caſtellanus Sacriſta inſignitus. pag. 72. 73. & 131
Religioſorum ſanctitas ac doctrina. 46
Religioſorum Conciones, et Commētarij in Scripturam ſacram & contra hæreticos. 47
Religioſorum hominum Sodalitates antiquæ, ac recentiores. pag. 47. 48
Res eadem quomodo parua, & magna; iocoſa & ſeria dici queat. 123
Rocchetti, Mantelletti, ac Moz-

ʒettæ deſcriptio. 7
Rodulphus Caſtellanus, octauus Apoſtolici Sacrarij Præfectus, Vmber, Confeſſarij, & Bibliothecarij officia coniunctim exercuit. 68. In tribus officijs vixit vnum ac viginti annos. 69. Eius beneficia in Conuentum ſuum collata. 69
Rodulphi Sacriſtæ ſepulcrum epitaphio exornatum. 70
Romanus Pontifex veri omnium Monarchæ vices gerit in terris. 2
Rotæ Auditores cur Papæ Cappellani dicantur. 50

S

Sacrarij Apoſtolici Præfectura quanta ſit, & quamdiu in Ordine Eremitarum S. Auguſtini fuerit conſeruata. 2
Sacrarium Apoſtolicum quot & quanta contineat. 2. Eius Præfectura quanta ſit. Ibid.
Sacrarij, & Sacriſtæ nomenclatura. 3
Sacrarium pro loco, in quo ſacra reponebantur; pro Larario, in quo Lares colebantur; & pro loco publicè conſecrato, vel Sacello. 3
Sacrarium Bonæ Deæ. 3
Sacrariũ quot modis accipiatur. 3
Sacrarium vnde dicatur. 4
Sacrarij Præfectus, Sacriſta. 6
Sacriſtatus Apoſtolici Prælatura multis rationibus comprobatur. 9. 10. 11
Sacriſtatus Apoſtolici dignitas ex Iſidoro Hiſpalenſi. 10
Sacriſtatus Apoſtolici facultas benedicendi ornamenta Altaris, & indumenta ſacra. 11
Sacriſtatum Apoſtolicum perpetuis futuris temporibus ab aliquo S. Auguſtini profeſſore exercendum eſſe decreuit Alexander VI. 28
Sacriſtam eligendi modus. 36
Sacriſtatus Apoſtolicus per Fratres Eremitas S. Auguſtini obtineri, & exerceri ſemper conſueuit. 29
Sacriſtatus officium cur tamdiu in Ordine Auguſtiniano fuerit conſeruatum. 51
Sacriſtatus officium cur tercentum ab hinc annis in Ordine Auguſtiniano fuerit conſeruatum. 55. Eiuſdem officij poſſeſſio à tempore immemorabili numquam interrupta. 56
Sacriſtatus officium à Profeſſoribus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini exerceri conſuetum. 84
Sacriſtæ nomen vnde dicatur. 4
Sacriſta an Cimiliarcha ſit. 5
Sacriſta ab Iſidoro Hiſpalenſi Theſaurarius nuncupatur. 6
Sacriſtæ cura circa Chriſma, & Baptiſterium. 6
Sacriſta Aedituus, vel Aeditimus nuncupatur. 6. Nuncupatur etiam Sacrarij Præfectus. Ibid.

Sacri-

Sacriſtæ nomina varia. 6
Sacriſtæ Romani Pontificis officium cum dignitate coniunctum. 6
Sacriſta Theſaurarius ab. Iſidoro nuncupatur. 6
Sacriſtæ Romani Pontificis habitus. 7. *Dari conſuetus vel à Papa, vel à Cardinali.* Ibid.
Sacriſta ſumpſit habitum, & Diploma Pontificium à Cardin. Aldobrandino. 7
Sacriſtæ Apoſtolici olim officia. 8
Sacriſtæ Apoſtolici maiori dignitate inſigniti. 8
Sacriſta Papæ Parochus. 9
Sacriſtæ Apoſtolici Præfectura quibus rationibus dignitatem ſibi annexam habeat. 8. 9. 10
Sacriſta Theſaurarius nuncupatus. 10
Sacriſta Apoſtolicus vtitur mantelletto in ſignum Prælaturæ. pag. 11
Sacriſtatus Apoſtolici varia munia. 11. 12. 13. 14
Sacriſtæ cura in omnibus rebus ſacris coram Papa. 12
Sacriſtæ Romani Pontificis functiones variæ. 12. 13. 14
Sacriſtæ Apoſtolici officium in Miſſa Papæ priuata, et ſolemni. 12. *Et Miſſam Papa audiente.* 13
Sacriſta Apoſtolicus, Romano Pōtifice ſiue publicè, ſiue priuatim celebrante, ſemper intereſſe debet, & miniſtrare opportuna, vt in libro Cæremoniali legitur. 13
Sacriſtæ Apoſtolici officium in itinere longo Romani Pontificis, dum ſacroſanctum Viaticum ei præfertur. 14. *Eiuſdem Sacriſtæ iuriſdictionis inſigne in tali itinere.* 14. *Comitatus in eodem itinere deſcriptio.* Ibid.
Sacriſtæ cura perpetua. 15
Sacriſtæ functiones in Conclaui. pag. 15
Sacriſta inſtar Parochi quid curet. 15
Sacriſtæ habitus in Cappella, & foris. 16
Sacriſtæ habitus, & locus in Cappella. 18
Sacriſtæ habitus, & locus in Cappella, quando eſt Epiſcopus, et non Epiſcopus. 18
Sacriſtæ locus in Cappella, & foris. 19
Sacriſta Epiſcopus, eſt Aſſiſtens Papæ in Cappella. 19
Sacriſta, non Epiſcopus, eſt Aſſiſtens ſaltem de mitra. 19
Sacriſtæ locus in Cappella tempore Alexandri VI. 21
Sacriſta quonam ex Ordine aſſumatur, quonamq. item modò eligatur, & inſtituatur. 27
Sacriſtatus Apoſtolicus eſt officium perpetuum. 27
Sacrarij Apoſtolici Præfectus quonam ex Ordine aſſumatur, quonamq. item modo eligatur, & inſtituatur. 27
Sacriſtæ conditiones. 37. 38

Sacri-

Sacriſtæ Cappellanus aut Socius, vel Subſtitutus, eiuſdemq. conditiones, & officium. 39. 40
Subclericus Cappellæ, eiusq. officia. 43. *Eligi ſolet à Sacriſta. Ibid. Olim Cuſtos librorum dicebatur.* 44
Sacriſtatus Apoſtolicus cur à Fratribus Auguſtinianis tamdiu exerceatur: deq. prima huiuſce officij aſſignatione in Chronicis inuenta. 45
Sodalitates Religioſorum hominum recentiores. 47
Sacriſta ſub nomine Confeſſarij antiquitus intelligebatur: huius autem Socius vocitabatur Sacriſta. 57. 58
Sacriſtæ officium tempore Alexandri V. & functiones variæ. 58
Sacriſta ſub titulo Cõfeſſarij ſermones, olim in Cappella coram Papa habendos, deſtinabat, aut deliberando aßignabat. 58
Sacriſta quænam in Sacrario Apoſtolico cuſtodiendo aſſeruabat. 58. 59
Sacriſta olim vocitabatur ſocius ipſius Confeſſoris Papæ. 58. 59
Sacriſtæ ferè omnes confeſſarij Papæ olim fuerunt. 59
Sacriſta tria olim officia coniunctim exercebat. 59
Sacriſta, F. Gabriel Anconitanus, fuit miles Sancti Petri. 90
Sacroſanctum Chriſti corpus diu noctuq. in Cappella Pontificia, lampadibus hinc inde pendentibus aſſeruatur. 14. & 41. *ac de ſeptimo in ſeptimum diem mutatur. Ibidem. in longo Pontificis itinere ei præfertur.* 42
Sacroſancti Viatici curam, Papa equitante, habebat Sacriſta ſub nomine confeſſarij Papæ intellectus. 59
Schola Cantorum Cappellæ Pontificiæ Præfectus vel Magiſter fuit Sacriſta. 94
Scriptores, qui ex Ordine Auguſtiniano de Eccleſiaſtica Poteſtate in Auctoritatis & iuriſdictionis Romani Pontificis defenſionem ſcripſerunt. 52. 53
Sepulcrum Sanctæ Monicæ. 130. & 131.
Sermones, qui in Cappella coram Papa olim haberi ſolebant, Sacriſta ſub nomine Confeſſoris intellectus, deſtinabat, aut deliberando aſſignabat. 58
Seruitarum Ordo, eiuſdemq. officia in Romana Curia. 48. & 50.
Silueſter de Prierio; Summa Caſuum Conſcientiæ Auctor, fuit Magiſter Sacri Palatij. 48
Sixti V. tempore locus Sacriſtæ in Cappella. 23
Sodalitates Religioſorum hominum antiquæ. 48
Stola Papæ imponenda. 13
Subclericatus Cappellæ quomodo eligatur, & hac de re Decretum. 134. & 135
Subſtitutus aut Socius, vel Cappella-

pella-

pellanus Sacriſtæ, eiuſq. conditiones, & officium. 39. 40
Suetonius de Larario duobus modis ſumpto. 3

T

TAranum Vmbriæ in Sabinis Oppidulum. 128
Teranum, vel Teramum Ciuitas in Aprutio. 128
Therma Ciuitas in Sicilia. 128
Theſaurarius pro Sacriſta ſumptus cur dignitatem habeat. 10
Tifernum eſt Vmbriæ Oppidum, quod Ciuitatem Caſtelli appellant. 68
Tranſlatio Sanctæ Matris Monicæ tempore Martini V. pag. 70. Anno Dom. 1330. pag. 71
Typographia Vaticana cur inſtituta Anno Domini 1585. à Sixto V. pag. 110

V

VEntura iam per modum prouiſionis nomine Sacriſtatus inſignitus, & Conclauia duo ingreſſus, reſignat Sacriſtatus officium in manibus Iulij II. 78. Et 80. in fine, & 81. Officio reſignato, carceri mancipatur. Deinde ſolutis 8000. ducatis, Clericatum Cameræ, Secretariatum, Scriptoriã, & alia officia reſignauit. 81. et 82. Reſignatio Sacriſtatus legitur in Bulla Iulij II. in qua Nicolaus Aquapendentanus Sacriſta electus declaratur. 83. & 84
Ventura Epiſcopus Maſſenſis, Theſaurarius generalis, Secretarius Papæ, & Clericus Cameræ Conclauiſtarum primus cur per obitum Alexandri VI. & Pij III. tamquam Sacriſta Conclaue fuerit ingreſſus. 77. 78. 80. 81. 82.
Veſtes pretioſæ, quæ feſtiuæ dicuntur. 123
Veteris Teſtamenti Patres quàm religioſè ſuos ritus ex diuinæ Legis præſcripto obſeruarint. 1
Vexilla varia in ſupplicatione, ſeu proceſſione ſolemniſſima. pag. 126
Viaticum Papæ Sacroſanctum perpetuò in Cappella aſſeruatur à Sacriſta. 14
Viatici ſacroſancti curam, Papa equitante, habebat Sacriſta ſub titulo Confeſſoris Papæ intellectus. 59
Vincentius Sanctus Valentinus Hiſpanus, fuit Magiſter Sacri Palatij. 48
Vlpianus quid inter Sacrum locum, & Sacrarium interſit, oſtendit. 4
Vniones, quæ perlæ vulgo vocitantur. 122
Vniuerſitates, vel Academiæ inſigniores iuxta opinionem Karoli V. pag. 103. Antiqua & famoſiſſima Vniuerſitas Theo-

Theologorum Patauina. 108.
Vniuerſitates inſignes. 108

X

Xenodochij, ſeu Hoſpitalis ſancti Spiritus Præceptoria, officium ſane magnum, quot, & quanta requirat. 97
Xenodochij ſancti Spiritus Præceptor, ſeu Adminiſtrator Auguſtinus Fiuizanius. 97

Z

Zacharias Sauonenſis Ligur, duodecimus Apoſtolici Sacrarij Præfectus menſes circiter duos vixit in Sacriſtatu. 79. *De hoc Sacriſta fit etiam mentio in pag.* 78
Zelus iuſtitiæ cum charitate, & humilitate in gubernando. 61

F I N I S.

Regeſtum

† †† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V.

Omnia ſunt integra folia.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON *1895*

ROMAE, Apud Guillelmum Facciottum M.DC.IV.

SVPERIORVM PERMISSV.